

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ ศึกษารูปแบบการแก้ปัญหา

หนีเรียนในโรงเรียน

กรณีศึกษาโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร

โดย

ฐานัน พิมพ์สิน และคณะ

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุน

การวิจัย ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
โครงการศึกษารูปแบบการแก้ปัญหาหนี้เรียนในโรงเรียน
กรณีศึกษาโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร

คณะผู้วิจัย

1. นายฐานันท์ พิมพ์สิน หัวหน้าโครงการ
2. นางบรรจงศรี พิมพ์สิน
3. นางสุชีรา กันอุปัทย์
4. นายสมพร เพชรชู
5. นายวัฒนา คะโยธา
6. นส. ชุตติกาญจน์ วาริขันธุ์
7. นางมาลาศรี วิเศษดี
8. นางธัญญลักษณ์ ไชยสุข มุลเลอร์
9. นางศรีสุดา เศษอุทธี
10. นางพัชราภรณ์ อารมร์สวะ
11. นางเปรมฤดี เรืองชัย
12. นายภาณุวัชร บุญแสน
13. นางปัญญา อัยวรรณ
14. นางเพ็ญศรี ทองทวี
15. นายณัฐพล วรสาร

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

ชุดโครงการ ชาติพันธุ์ผู้ไท

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องรูปแบบการแก้ปัญหาเด็กหนีเรียนในโรงเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์และพฤติกรรมหนีเรียนในโรงเรียน 2) เพื่อศึกษาปัจจัย และเงื่อนไขที่ทำให้เด็ก มีพฤติกรรมหนีเรียน 3) เพื่อหารูปแบบในการแก้ปัญหาเด็กหนีเรียนอย่างมีส่วนร่วม วิธีการศึกษา ใช้การสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วม ในกลุ่ม ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และคนในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การสังเกตการณ์ และการจัดเวทีเสวนาในกลุ่มนักเรียน ในโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร

ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาการหนีเรียนเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ภายใต้ปรากฏการณ์นี้มีปัญหาอื่นที่สำคัญซ่อนอยู่ข้างในมากมาย ซึ่งเป็นปัญหาที่เชื่อมโยงระหว่างการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัว การเปลี่ยนแปลงของชุมชน และการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

นิยามของเด็กหนีเรียนมี 3 ลักษณะ ได้แก่ หนีเรียนในเด็กมีปัญหาในครอบครัว และปัญหาในการเรียน หนีเรียนในกลุ่มเด็กเกร หนีเรียนในเด็กเรียนดี ในเด็กสองกลุ่มแรก เมื่อหนีเรียนแล้วจะเกิดปัญหาต่างๆตามมา เช่น ดิสดิสเสฟติด การพนัน พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ส่วนในกลุ่มเด็กเรียนดี หนีเรียนเพื่อไปทำการบ้านหรืองานที่ค้างส่งครู

ปัจจัยและเงื่อนไขของการหนีเรียน ของนักเรียนโรงเรียนเขาวงพิทยาคารมี 4 ปัจจัยใหญ่ๆ ได้แก่ 1) ครอบครัว จากสถานะเศรษฐกิจ และสังคมที่เปลี่ยนไป ทำให้โครงสร้างของครอบครัว และชุมชนเปลี่ยนไป การเลี้ยงดูบุตรหลานก็เปลี่ยนไปจากเดิม 2) นักเรียน จากพัฒนาการของวัยรุ่น และการคบเพื่อน 3) โรงเรียน ระบบการเรียนการสอน ที่ปัจจุบันเน้นเรียนทำให้เด็กมีโอกาสหนีเรียน และ เทคนิคการเรียนการสอนที่ทำให้เด็กเบื่อหน่ายไม่อยากเรียน 4) ชุมชน เมื่อมีกระแสบริโภคนิยมเข้ามาในชุมชน ทำให้โครงสร้างของครอบครัวเปลี่ยน ชุมชนก็เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไป จากชุมชนที่มีการพึ่งพาอาศัยกัน เป็นชุมชนที่อยู่แบบตัวใครตัวมัน

รูปแบบและแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาการหนีเรียน มี 3 ประเด็น ดังนี้

- 1) ครอบครัว การเลี้ยงดูเด็กในปัจจุบัน พ่อ แม่ ต้องมีความเข้าใจ จิตวิทยา และพัฒนาการของวัยรุ่น ผู้ปกครองควรมีความตระหนักกับปัญหา และร่วมมือกับทางโรงเรียน สร้างเครือข่ายการดูแลที่มีประสิทธิภาพและชุมชน โดยท้องถิ่นก็ควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการดำเนินการ
- 2) เด็กนักเรียน เด็กในวัยนี้ตามพัฒนาการแล้วเป็นวัยที่อยากรู้ อยากเห็น อยากลอง หุนหัน พลัน แล่น และขาดวิจารณญาณในการตัดสินใจ และเลียนแบบง่าย ขาดปัจจัยภายในที่เป็นทักษะในการดำเนินชีวิต ดังนั้น ควรมีการเสริมทักษะชีวิตแก่นักเรียน ซึ่งต้องสอดคล้องกับพัฒนาการของวัยรุ่นด้วย
- 3) โรงเรียน ควรปรับปรุงนโยบายการจัดการเรียนการสอน และเทคนิคการสอนให้ทันสมัย และท้าทายวัยรุ่น โดยใช้วิธีการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หรือการแบ่งเด็กเป็นกลุ่มตามความถนัด เป็นต้น

คำนำ

โครงการวิจัยการศึกษารูปแบบการแก้ปัญหาเด็กหนีเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม มีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อศึกษาสถานการณ์ ปัจจัยและเงื่อนไขที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมหนีเรียน และเพื่อหารูปแบบในการแก้ปัญหาเด็กหนีเรียนอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งจากการศึกษาทำให้เห็นความเชื่อมโยงของกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหา ไม่ว่าจะเป็น ผู้ปกครอง นักเรียน เพื่อน ครู (โรงเรียน) ชุมชน และกระแสนิยม และโลกาภิวัตน์ ที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัวและชุมชน การวิจัยครั้งนี้ทำให้โรงเรียน และผู้ปกครองได้เกิดการเรียนรู้ และตระหนักถึง สาเหตุที่แท้จริงของการหนีเรียน และถ้าต้องการแก้ปัญหานี้ ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจ ของทุกภาคส่วน จึงจะประสบผลสำเร็จ และเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่ยั่งยืนต่อไป ในการแก้ปัญหาทุกฝ่ายต้องทำความเข้าใจถึงพัฒนาการและความต้องการของวัยรุ่น การปลูกฝังค่านิยม คุณธรรมจริยธรรมและการเลี้ยงดูของครอบครัว และเมื่อเข้ามาในโรงเรียน การจัดการเรียนการสอน และเทคนิคการสอนของครูเป็นปัจจัยสำคัญต่อการหนีเรียน ส่วนในชุมชนเอง การที่ชุมชนเปลี่ยนตามกระแสนิยม และโลกาภิวัตน์ ทำให้เป็นสถานที่ที่เสี่ยงของวัยรุ่น ในการแก้ปัญหาถ้าองค์กรส่วนท้องถิ่นให้ความร่วมมือจะประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น

ทีมวิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ ศึกษาค้นคว้า หรือเรียนรู้การแก้ปัญหาในโรงเรียนอีกมุมมองหนึ่ง ที่มีความเหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาที่ยั่งยืนของระบบการศึกษาไทยต่อไปในอนาคต

ขอขอบคุณ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ให้การสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณพี่เลี้ยง คุณปาริชาติ หาญไชยนะ คุณปรียวรรณ การวิทย์ ซึ่งเป็นที่ปรึกษาโครงการ ที่คอยกำกับ และให้คำแนะนำที่ดี ตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนสรุป การเขียนรายงานวิจัย ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการ คณะครู ผู้ปกครอง นักเรียน โรงเรียนเขาวงพิทยาคาร ที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยด้วยดีเสมอมา และขอขอบคุณทีมวิจัยทุกท่านที่เสียสละทั้งแรงกาย แรงใจ พุ่มพเพและบากบันในการทำงานวิจัยครั้งนี้ จนเกิดพลังภายในให้งานสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ทีมวิจัย

28 กันยายน 2552

สารบัญ

บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญแผนภาพรูปภาพ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	2
1.3 คำถามวิจัย	2
1.4 ขั้นตอนและวิธีการ	3
1.5 พื้นที่ดำเนินการ	3
1.6 กลุ่มเป้าหมาย	3
1.7 ระยะเวลาดำเนินการ	3
1.8 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 บริบทชุมชน	
2.1 ประวัติความเป็นมาของอำเภอเขาวง	4
2.2 ที่ตั้งอาณาเขตอำเภอเขาวง	6
2.3 สภาพสังคมและวัฒนธรรม	6
2.3.1 การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน	6
2.3.2 เส้นทางคมนาคม	7
2.4 การสาธารณสุข	7
2.5 วัฒนธรรมและประเพณี	9
2.6 ความเชื่อ ความศรัทธา	10
2.7 การเมืองการปกครอง	11
2.8 ความสัมพันธ์ของคนในกลุ่มชน	12
2.9 ทรัพยากรธรรมชาติและจัดการ	13
2.10 การศึกษา	13
2.10.1 ประวัติการจัดการศึกษาในอำเภอเขาวง	13
2.10.2 นโยบายการศึกษาในปัจจุบัน	15
2.10.3 การศึกษาในโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร	16
2.10.4 ประวัติโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร	18

สารบัญ (ต่อ)

2.10.5 การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน	20
2.10.6 สภาพปัญหาในโรงเรียน	25
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงาน	27
3.1 การเตรียมทีมวิจัย	27
3.2 เวทีสร้างความเข้าใจกับโรงเรียน	28
3.3 การสร้างเครื่องมือและการเก็บข้อมูล	29
3.4 กิจกรรมรวบรวมข้อมูลและเติมเต็มข้อมูลของกลุ่มนักเรียน	32
3.5 การรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูล	32
3.6 เวทีนำเสนอข้อมูลและแลกเปลี่ยนเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา	33
บทที่ 4 ผลการศึกษา	35
4.1 นิยามของการหนีเรียน	36
4.2 สถานการณ์ของเด็กหนีเรียน	36
4.2.1 สถานภาพทางครอบครัว	36
4.2.2 พฤติกรรมของนักเรียน	37
4.2.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา	38
4.2.4 ลักษณะการหนีเรียน	39
4.2.5 สถานที่อยู่ของเด็กหนีเรียน	42
4.2.6 หนีเรียนแล้วเกิดอะไรขึ้น	44
4.3 ปัจจัยและเงื่อนไขที่ทำให้เด็กหนีเรียน	45
4.3.1 ครอบครัว	45
4.3.2 โรงเรียน	47
4.3.3 นักเรียน	48
4.3.4 ชุมชน	49
4.4 รูปแบบและแนวทางในการแก้ปัญหาเด็กหนีเรียน	51
4.4.1 ครอบครัว	51
4.4.2 นักเรียน	52
4.4.3 โรงเรียน	53
บทที่ 5 บทสรุป	54
5.1 บทสรุป	54
5.2 ข้อค้นพบ	55

สารบัญ (ต่อ)

5.3 สิ่งที่ได้เรียนรู้	56
5.4 ข้อเสนอแนะ	56
5.5 ปัญหาอุปสรรคในการทำวิจัย	57
ภาคผนวก	
สรุปผลการดำเนินงานกิจกรรม	58
สรุปรายงานการประชุม	63
แบบสัมภาษณ์ของกลุ่มต่างๆ	99
ประวัติทีมวิจัย	104
บรรณานุกรม	110

สารบัญแผนภาพและรูปภาพ

แผนที่อำเภอเขาวง	5
ขบวนแห่ลอยกระทงของโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร	10
แผนที่โรงเรียนเขาวงพิทยาคาร	17
ประชุมเตรียมทีมวิจัย	28
เวทีสร้างความเข้าใจกับโรงเรียน	29
กิจกรรมสร้างเครื่องมือวิจัย	31
กิจกรรมการรวบรวมและเติมเต็มข้อมูลของกลุ่มนักเรียน	32
การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล	33
การนำเสนอข้อมูลสู่โรงเรียน	34
ศาลาไทย และหอประชุม ที่ได้กหนดนี้เรียนมักไปรวมกลุ่มกัน	43

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

จากสภาพสังคม เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับกระแสโลกาภิวัตน์ในปัจจุบันได้ส่งผลกระทบต่อผู้คนหลากหลายกลุ่มในสังคม โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อ ที่จะเปลี่ยนจากเด็กไปเป็นผู้ใหญ่ และเป็นวัยที่รับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ง่ายกว่าวัยอื่นๆ แต่มีวิจรรณญาณและประสบการณ์ในการเลือกสรรสิ่งที่เหมาะสมได้น้อยกว่า ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อ และก่อให้เกิดปัญหากับวัยรุ่นหลายประการ เช่น ทะเลาะวิวาท ตีกัน แฉ่งตัวไม่เหมาะสมสื่อไปทางลามกอนาจาร ดิดเกมส์ ซึมเศร้าคิดฆ่าตัวตาย ตั้งท้องในวัยที่ไม่เหมาะสม ติดโรคต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ ดิดยาเสพติด การพนัน อาชญากรรม หนีเรียน แข่งรถชิง เป็นต้น แม้ในสถาบันการศึกษาก็พบว่าปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อโรงเรียนเช่นกัน

โรงเรียนเขาวงพิทยาคาร เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำอำเภอเขาวง จังหวัด กาฬสินธุ์ รับนักเรียนตั้งแต่ ชั้นม.1 ถึง ชั้น ม. 6 มีนักเรียนทั้งหมด 1,279 คน คุณครู 69 คน ภารโรง 7 คน ยาม 2 คน มีพื้นที่ 56 ไร่ ปัจจุบันโรงเรียนได้พัฒนาจนเป็น 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน จากการพัฒนาดังกล่าวก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านภูมิทัศน์ เทคโนโลยี และการเรียนการสอน แต่ยังคงพบว่ามีนักเรียนมีพฤติกรรมหนีเรียน คิดเป็นร้อยละ 10 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ทางโรงเรียนพยายามที่จะแก้ไข โดยที่ผ่านมารโรงเรียนได้จัดกิจกรรมแก้ไข ปัญหา เช่น จัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยน่านักเรียนไปเข้าค่ายธรรมมะตามวัดต่างๆ ทุกๆปี กิจกรรมสมุดบันทึกความดี กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา เช่น แห่เทียนพรรษา ลอยกระทง นั่งสมาธิก่อนเรียน โครงการเศรษฐกิจพอเพียง ปลูกผัก เลี้ยงปลา เป็นต้น ถึงแม้จะมีกิจกรรมต่างๆมากมาย แต่ปัญหานักเรียนหนีเรียน ก็ไม่ได้ลดลงนับวันจะเพิ่มความรุนแรงมากขึ้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ปัญหาเด็กหนีเรียนนั้น ไม่สามารถจะแก้ไขเฉพาะในโรงเรียนอย่างเดียวเท่านั้น เนื่องจากพฤติกรรมการหนีเรียนของนักเรียนนั้น เกิดมาจากหลายสาเหตุ เช่น เกิดจากปัญหาไม่ชอบวิชาเรียน ไม่ชอบครูที่สอน ไม่อยากเรียน ดิดเพื่อน และปัญหาของครอบครัว เป็นต้น ครอบครัวซึ่งเป็นหน่วยที่สำคัญที่สุดอันแรก ที่จะปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อ คุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็กนักเรียน ดังนั้นในการแก้ปัญหา ต้องอาศัยทุกภาคส่วนเข้ามาเกี่ยวข้อง และมองการแก้ไข ปัญหาแบบบูรณาการ ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เข้ามาร่วมมือกันจึงจะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวคล่องไปได้

ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษารูปแบบการแก้ไขปัญหาคณิตเรียนโดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน และมองปัญหาอย่างรอบด้าน อันนำไปสู่การสร้างศักยภาพของเด็กและการพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพและถูกทิศทางต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์และพฤติกรรมคณิตเรียนในโรงเรียน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมคณิตเรียน
3. เพื่อหารูปแบบในการแก้ปัญหาคณิตเรียนอย่างมีส่วนร่วม

1.3 คำถามการวิจัย

1. สถานการณ์ และพฤติกรรมของเด็กคณิตเรียนเป็นอย่างไร
2. มีปัจจัยและเงื่อนไขอะไรบ้างที่ทำให้เด็กคณิตเรียน
3. มีรูปแบบอย่างไรบ้างที่อาศัยการแก้ปัญหาคณิตเรียนอย่างมีส่วนร่วมของทุกส่วน

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นเตรียมทีม

1. หาทีมวิจัยร่วมในพื้นที่ซึ่งทีมประกอบด้วย คุณครู นักเรียน ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข รวม 15 คน

2. ประชุมเตรียมทีมเพื่อสร้างความเข้าใจในการบวนการทำวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยโรงเรียนและชุมชน

3. เวทีร่วมกันค้นหาปัญหาและพิจารณาประเด็นปัญหา คำถามการวิจัย กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา วางแผนงาน กำหนดบทบาทและจัดทำโครงร่างการวิจัย

4. จัดทำโครงการเพื่อเสนอต่อ สกว.

ขั้นดำเนินการ

1. ประชุมเตรียมทีมวิจัยและวางแผนการวิจัยร่วมกัน
2. ประชุมเพื่อเตรียมข้อมูลและสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล
3. เวทีสร้างความเข้าใจกับโรงเรียน
4. เก็บข้อมูลโดยเก็บเฉพาะรายบุคคล และรายกลุ่ม
6. รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน
7. นำเสนอข้อมูลและแลกเปลี่ยนเพื่อแก้ปัญหาร่วมกันระหว่าง นักเรียน โรงเรียน และผู้ปกครอง
8. เวทีแลกเปลี่ยนต่างพื้นที่
9. การเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์

1.5 พื้นที่ดำเนินการ

โรงเรียนเขาวงพิทยาคาร อ. เขาวง จ. กาฬสินธุ์ (นำร่อง)

1.6 กลุ่มเป้าหมาย

- นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6
- เด็กนักเรียน 50 คน
- นักเรียนกลุ่มเสี่ยง 150 คน

1.7 ระยะเวลาดำเนินการ

ระยะเวลาในการดำเนินการศึกษาวิจัย 6 เดือน (มิถุนายน – พฤศจิกายน 2551)

1.8 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รับทราบสถานการณ์ของเด็กนักเรียนในโรงเรียน
2. นักเรียนมีผลการเรียนที่ดีขึ้น
3. เห็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
4. เห็นศักยภาพและความชำนาญด้านอื่นๆของนักเรียน
5. นักเรียนหนีเรียนลดลง

1.9 งบประมาณ

จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น รวมทั้งสิ้น 122,460 บาท

บทที่ 2

บริบทชุมชน

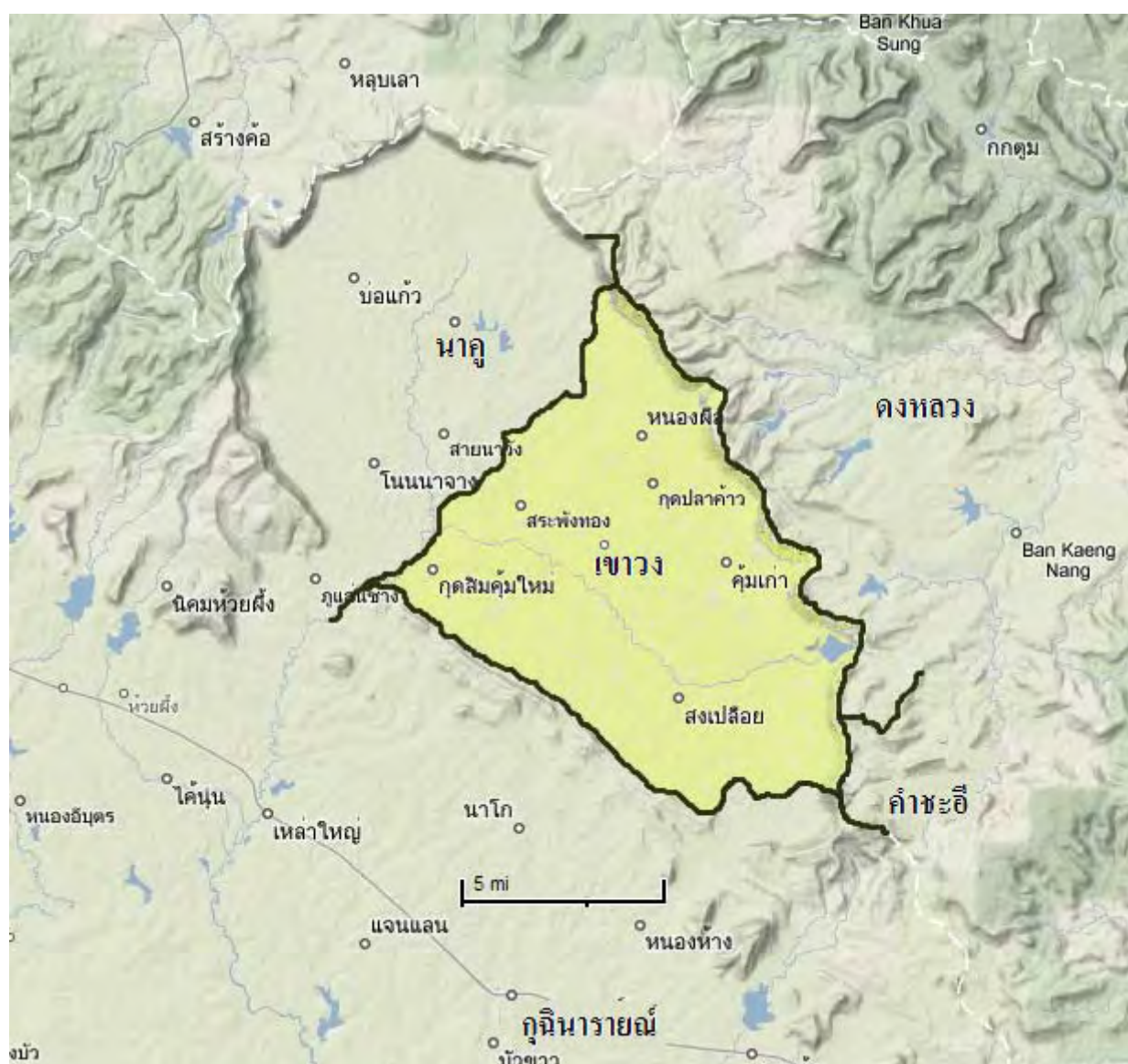
2.1 ประวัติความเป็นมาของอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

เดิมชาวอำเภอเขาวงเป็นชาวผู้ไท (ภูไท)ดำ อพยพมาจากเมืองวัง ผังซ้ายของแม่น้ำโขง แถบเมืองมรุกขนคร ซึ่งเป็นราชธานีในแคว้นโคตรสมบูรณ์ ประเทศลาว ถ่วงเข้าสู่ปี พ.ศ. 2384 (จ.ศ. 1203) ปีฉลูตรีศก ช่วงนั้นไทยกับเวียดนามเป็นอริกัน เวียดนามเคยยกพลเข้ามารบกวานชายแดนไทยอยู่เสมอ โดยอาศัยชนเผ่าต่างๆในแคว้นแคนลาว มีผู้ไทและข่าเป็นกำลังเสบียงอาหาร ดังนั้นพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 แห่งราชวงศ์จักรี จึงทรงสั่งให้พระมหาสงครามเป็นแม่ทัพนำกำลังพลจากหัวเมืองต่างๆไปช่วยอุปราชเมืองเวียงจันทร์ ไปตีเมืองวังและเมืองใกล้เคียงจนเมืองเหล่านั้นแตก ชาวบ้านหนีเข้าป่า พระมหาสงครามจัดให้ท้าวเพี้ยเมืองวัง (ท้าวเพี้ยรกับท้าวสาย ต่อมาได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าเมืองเรณูนคร) ติดตามเกลี้ยกล่อมมาได้ประมาณ 3,000 คน ในจำนวนนี้มีบุคคลชั้นหัวหน้าเมืองวังรวมอยู่ด้วย คือ ท้าวราย ท้าวด้วง บุตรเจ้าเมืองวัง หาญดอกเลา ท้าวต้อบุตรอุปฮาด ถูกกวาดต้อนข้ามแม่น้ำโขงมาสู่แดนไทยหลังเทือกเขาภูพาน ก็ปล่อยให้เป็นอิสระทำมาหากินตามอัธยาศัย ท้าวโก (ราชวงศ์กอ) ท้าวด้วง และท้าวต้อ พร้อมด้วยสมักรพรรคพวกได้อาศัยอยู่หลังเทือกเขาภูพานเป็นเวลานานพอสมควร เห็นว่าพื้นที่ยังไม่เหมาะสมในการปักหลักตั้งฐานทำมาหากิน จึงนำพวกพ้องพี่น้องทั้งหลายละจากหลังเขาภูพานมาถึงที่แห่งหนึ่ง เป็นที่ราบลุ่มมีบริเวณกว้างและมีหนองน้ำ ห้วยบึง ลำน้ำยัง พอจะเป็นที่ทำมาหากินได้ มีทั้งป่าไม้เขียวชอุ่มชุ่มชื้นน่าอยู่อาศัย จึงพร้อมใจกันปักหลักอยู่ตรงนี้ ซึ่งที่นี่มีหนองน้ำ (ผู้ไทเรียกหนองน้ำว่า “กุด”) และมีสิมไม้ (โบสถ์) ตั้งอยู่กลางหนองน้ำ สิมนั้นมีรูปนารายณ์พร้อมมีไบเสมापันแกะสลักเป็นลวดลายตั้งอยู่รอบๆบริเวณจึงให้ชื่อบ้านว่า **“บ้านกุดสิมนารายณ์”** จนกระทั่ง ปี พ.ศ. 2388 จุลศักราช 1207 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 แห่งราชวงศ์จักรี ได้ทรงแต่งตั้งให้ราชวงศ์กอ หัวหน้าครอบครัวผู้ไท ที่มาจากเมืองวังเป็นพระอิเศรวงศา พร้อมทั้งยกฐานะบ้านกุดสิมนารายณ์เป็นเมืองกุดสิมนารายณ์ และให้พระอิเศรวงศาเป็นเจ้าเมืองคนแรก

นอกจากนี้ยังมีผู้ไทอพยพมาตั้งบ้านเรือนอยู่ในท้องที่เมืองกุดสิมนารายณ์ (อำเภอเขาวง) อีกหลายหมู่บ้าน เช่น ผู้ไทบ้านแพนมาตั้งบ้านอยู่ที่บ้านหนองผือ ผู้ไทบ้านกุดต้องนาคะทิงมาตั้งบ้านเรือนอยู่บ้านนาวิ กุดบอด หนองแสง ดอนไม้คุ่ม กุดกอก สัมป่อย กุดปลาข้าว โพนนาดี ซึ่งและนาตาลี่ และในเวลาต่อมา พ.ศ. 2451 เมืองกุดสิมนารายณ์ตั้งเป็นอำเภอกุดสิมนารายณ์ ขึ้นกับเมืองกาฬสินธุ์หรือจังหวัดกาฬสินธุ์ในปัจจุบัน มีพระอิเศรวงศา (กินรี) เป็นนายอำเภอ กุดสิมนารายณ์คนแรก ต่อมากลางเดือนมีนาคม พ.ศ. 2456 ในสมัยหลวงวิภักดิ์ สถานกุล (สี มัชยมนันท์) เป็นนายอำเภอ ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอกุดสิมนารายณ์ไปตั้งที่บ้านบัวขาว และเปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอภูพานารายณ์ตราบเท่าทุกวันนี้ ส่วนเมืองกุดสิมนารายณ์ก็มีฐานะเป็นตำบลหนึ่งของ

อำเภอเขาวง คือ ตำบลคุ้มเก่าในปัจจุบัน จนกระทั่งวันที่ 1 กรกฎาคม 2512 จึงได้มีการประกาศตั้งกิ่งอำเภอเขาวง ซึ่งเป็นชื่อที่สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศที่มีภูเขาล้อมรอบ โดยสร้างที่ว่าการอำเภออยู่ ณ หมู่ที่ 3 ตำบลคุ้มเก่า ต่อมาวันที่ 23 มีนาคม 2517 จึงได้ยกฐานะเป็นอำเภอเขาวง

ในวันที่ 1 เมษายน 2538 กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศแบ่งเขตท้องที่อำเภอเขาวงตั้งเป็นกิ่งอำเภอนาคู มีเขตการปกครองรวม 5 ตำบล คือ ตำบลนาคู ตำบลสาขาวัง ตำบลโนนนาจาน ตำบลบ่อแก้ว และตำบลภูแล่นช้าง ทำให้อำเภอเขาวงเหลือเขตการปกครองเพียง 6 ตำบล คือ ตำบลคุ้มเก่า ตำบลหนองผือ ตำบลคุ้มใหม่ ตำบลกุดปลาข้าว ตำบลสงเปือย และตำบลสระพังทอง

แผนที่อำเภอเขาวง

2.2 ที่ตั้ง-อาณาเขตอำเภอเขาวง

อำเภอเขาวงตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดกาฬสินธุ์ ระยะทางจากอำเภอเขาวงถึงจังหวัดกาฬสินธุ์ 98 กิโลเมตร พื้นที่ทั้งหมด 207 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับอำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ และอำเภอดงหลวง จังหวัด

มุกดาหาร

ทิศใต้ ติดกับอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ทิศตะวันออก ติดกับอำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร

ทิศตะวันตก ติดกับกิ่งอำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์

สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบบริเวณกว้าง มีลักษณะเป็นแอ่ง อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ระดับสูงสุด 262 เมตร และระดับต่ำสุด 168 เมตร สภาพภูมิอากาศจึงเป็นมรสุมเมืองร้อน เนื่องจากที่ตั้งอำเภอเป็นแอ่ง มีภูเขาล้อมรอบ อากาศจึงค่อนข้างหนาวและลมค่อนข้างแรงตามบริเวณเทือกเขา เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงกุมภาพันธ์ ส่วนฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน อุณหภูมิสูงสุดเดือนเมษายนเฉลี่ยประมาณ 38.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเดือนมกราคมประมาณ 12 องศาเซลเซียส

อำเภอเขาวงมีการบริหารราชการส่วนภูมิภาคประกอบด้วย 6 ตำบล และ 62 หมู่บ้าน ส่วนการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยเทศบาลตำบล 1 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 5 แห่ง ประชากรเขาวงมีประมาณ 36,000 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้ไท นับถือศาสนาพุทธ มีภาษาท้องถิ่นเป็นของตนเองคือ ภาษาผู้ไท

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ได้แก่ การทำนา ทำไร่ พื้นที่ทางการเกษตรมีจำนวน 67,969 ไร่ อาชีพรองหรืออาชีพเสริม คือ ทอผ้า สานกระติบข้าว ทำไม้กวาดดอกหญ้า ปลูกมันสำปะหลัง ปลูกอ้อย ยางพารา หางของป่า เช่น หน่อไม้ ผักตามฤดูกาล สัตว์ป่าหาย ปัจจุบันมีการเดินทางเข้าในเมืองใหญ่โดยเฉพาะกรุงเทพฯ เพื่อขายแรงงาน หลังฤดูเก็บเกี่ยวมากขึ้น หรือบางครั้งทำงานประจำในเมืองใหญ่ ปล่อยลูกหลานไว้ให้เป็นภาระของ ตายาย คุณแม่ บางคนส่งเงินมาจุนเจือครอบครัว แต่บางคนไม่ส่ง ปล่อยให้เป็นภาระของคนแก่ในการดูแลครอบครัว คนเหล่านี้ส่วนใหญ่กลับมาบ้านช่วงเทศกาลสำคัญเท่านั้น เช่น ปีใหม่ สงกรานต์

2.3 สภาพสังคม และวัฒนธรรม

2.3.1 การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน

ในการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนชาวผู้ไทจะมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นป่าไม้ ภูเขา และลำห้วย เพื่อใช้เป็นแหล่งอาหาร ไม่ว่าจะเป็นสัตว์ป่า สัตว์น้ำ พืชผักตามฤดูกาล เป็นสถานที่เก็บยาสมุนไพร ใช้ไม้สร้างที่อยู่อาศัย หรือใช้เป็นฟืนในการหุงต้ม

การตั้งบ้านเรือนจะต้องอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเครือญาติกัน อาศัยอยู่ในละแวกบ้านเดียวกัน เพื่อจะได้ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในหมู่เครือญาติและเพื่อนบ้านที่อยู่ใกล้เคียง

กัน ลักษณะบ้านชาวผู้ไทสมัยก่อนจะเป็นบ้านไม้ได้สูง หลังคาทรงสามเหลี่ยม ยอดแหลมสูง และมุงด้วยไม้แผ่นเล็กๆ มีระเบียบหรือเกยยื่นออกมาด้านหน้า แต่ปัจจุบันมีการปรับปรุงทำให้เข้ากับวัสดุที่มีในปัจจุบัน ซึ่งมีอิฐ หิน ปูน ทราย กระเบื้อง สังกะสี ไม้ฝาเชอร์รา จะทำติดด้วยปูน ทั้งหลังหรือเป็นบ้านไม้ได้สูงแต่ชั้นล่างจะทำด้วยปูน

2.3.2 เส้นทางคมนาคม

เขาวงเป็นอำเภอที่โอบล้อมด้วยภูเขา ซึ่งสมัยก่อนการสัญจรไปมาติดต่อกับภายนอกจะลำบากมาก มีถนนลูกรังตัดข้ามเขาที่สามารถติดต่อกับภายนอกได้เพียง 2 เส้นทางเท่านั้น ส่วนมากใช้เกวียนหรือเดิน จะเดินทางไปตัวจังหวัดก็ใช้เวลาเป็นเดือน ถ้าเป็นผู้มีฐานะจะมีม้าเป็นของตัวเอง เช่น ครูหรือข้าราชการจะมีม้าส่วนตัว เวลาไปสอนหนังสือจะขี่ม้าไป “ถ้ามีศึกษาธิการจังหวัด มาตรวจโรงเรียน ก่อนตรวจ 1 วัน นักเรียนจะไปหาหาญมารอไว้ให้ม้าศึกษา” คุณยายสายเล่าถึงความหลังให้ฟัง ปัญหาความลำบากในการสัญจรไปมาเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ต้องย้ายเมืองกุศลสินารายณ์ไปตั้งอยู่ตำบลบัวขาว ซึ่งเป็นอำเภอภูหินรายณ์ปัจจุบัน ต่อมาเมื่อมีรถโดยสารประจำทางทั้งอำเภอมี 1 คัน วิ่งโดยสารเข้าไปในตัวจังหวัด ใช้เวลาเดินทาง 1 วันก็ถึง แต่ปัจจุบันมีการตัดถนนเดินทางคมนาคมติดต่อกับภายนอกได้ถึง 7 เส้นทาง ทำให้การสัญจรไปมาสะดวกสบายจะไปตัวจังหวัดใช้เวลาเพียงชั่วโมงกว่าก็ถึง มีทั้งรถส่วนตัว และรถยนต์โดยสารประจำทาง นอกจากนี้ปัจจุบันยังมีรถยนต์โดยสารประจำทางเดินทางไปถึงกรุงเทพฯ โดยใช้ระยะเวลาเดินทางเพียง 8 ชั่วโมงเท่านั้น สังคมในอำเภอเขาวงเป็นสังคมเปิดมากขึ้น ประชาชนสามารถพบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์และวัฒนธรรมกับต่างสังคมมากขึ้น

2.4 การสาธารณสุข

ในอดีตชาวบ้านมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย อยู่กับธรรมชาติ กินอาหารธรรมชาติที่มีตามฤดูกาล มีการแลกเปลี่ยนแบ่งปันกันในชุมชน ไม่ค่อยเจ็บป่วยมากนัก นอกจากบางทีจะมีโรคระบาดมาครั้งหนึ่ง การเจ็บไข้ได้ป่วยของชาวบ้านเป็นไปในลักษณะของการพึ่งพาตัวเองเป็นส่วนใหญ่ การเจ็บป่วยจะใช้สมุนไพรที่อยู่ในป่าและบนภูเขา นอกจากนั้นบริเวณบ้านหรือริมรั้วของชาวบ้านสมัยก่อนจะมีสมุนไพรปลูกไว้ใช้กัน เช่น ว่านไฟหรือไพล ใช้ทาท้องเด็กแก้ท้องอืด ขมิ้นใช้ทาแก้ผดผื่น ว่านชนหรือต้นพลับพลึง ใช้ประคบเพื่อแก้เคล็ดขัดยอก ว่านหางจระเข้ใช้ทาแก้แผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก และถ้าหากเจ็บป่วยด้วยโรคอื่นๆก็จะมีหมอพื้นบ้าน เช่น หมอฮากไม้ หมอเป่าหมอมอ หมอเหยา หมอธรรม หมอจอด ที่อยู่ในชุมชนดูแลรักษาหญิงตั้งครรภ์ และคลอดลูกก็จะพึ่งหมอดำแย หลังคลอดจะมีแม่ยายหรือแม่ย่าในครอบครัวนั้นๆเป็นผู้ดูแลสอนการปฏิบัติตัว

ต่อมาเมื่อมีการรักษาแบบสมัยใหม่เข้ามา เริ่มจากมีสุขาเสนาเล็กๆขึ้น 1 แห่ง ซึ่งตั้งอยู่บริเวณสำนักงานสาธารณสุขอำเภอในปัจจุบัน แต่ด้วยข้อจำกัดด้านศักยภาพและจำนวนของบุคลากรด้านสาธารณสุข จึงไม่สามารถให้บริการโดยทั่วถึงได้ และในช่วงนี้จะเริ่มมีคนจากท้องถิ่นอื่นมาหาจิตยาตามหมู่บ้าน โดยจะมาในลักษณะนำกระเป๋ายาติด มาพักในชุมชนแล้วเดินหาจิต ซึ่งยาที่นิยมนำ

เป็นยาแก้ไข้ ยาบำรุง ยาแก้ไอ แต่ในช่วงนั้นชาวบ้านจะยังไม่ค่อยนิยมมากนัก ต่อมาทางการได้ให้ผู้นำชุมชนหรือผู้ที่เป็นหมออยู่แล้วไปอบรมเป็นแพทย์ประจำตำบล สามารถรักษาโดยการให้ยาแผนปัจจุบันได้

ในปี พ.ศ. 2525 มีโรงพยาบาลประจำอำเภอ มีบุคลากรทางการแพทย์สมัยใหม่ที่มีขีดความสามารถมากกว่าสถานอนามัย ประชาชนในอำเภอได้ใช้บริการได้อย่างทั่วถึง สามารถรักษาเกี่ยวกับโรคติดเชื้อ โรคเรื้อรัง ผ่าตัด มีการส่งเสริม ป้องกัน ฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยด้วยเครื่องมือที่ทันสมัยขึ้น ในชุมชนมีการนำยาแผนปัจจุบันมาขายในร้านชำ ซึ่งเริ่มตั้งแต่ยาชนิดที่เป็นยาสามัญประจำบ้าน ยาลดไข้แก้ปวด จนถึงยาแก้ไอ ยาชุดแก้หวัด ยาชุดแก้ปวดขัด ซึ่งเป็นที่นิยมของคนกลุ่มวัยทำงาน ประมาณปี 2542 มีร้านขายยาที่ควบคุมโดยเภสัชกร 1 ร้าน และมีเพิ่มขึ้นเป็น 3 ร้านในปัจจุบัน นอกจากนั้นยังมีคลินิกแพทย์แผนปัจจุบัน คลินิกพยาบาลที่มีมาตรฐานบริการ ซึ่งควบคุมโดยทางสาธารณสุขเพิ่มมากขึ้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในเรื่องสุขภาพเพิ่มมากขึ้น เช่น มีกองทุนสุขภาพ กองทุนเอดส์ ให้สวัสดิการผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส มีการส่งเสริมให้เกิดกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มอนุรักษ์สมุนไพร กลุ่มหมอเหยา และหมอพื้นบ้านอื่นๆ เพื่อให้ดำรงอยู่ในชุมชนอย่างมีคุณค่า

การเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตจากชนบทมาเป็นกิ่งเมือง จากการที่เคยหาอยู่หากินตามท้องไร่ท้องนา ป่า และภูเขา กินอาหารและพืชผักตามฤดูกาล เปลี่ยนมาซื้ออาหารที่ตลาด ซึ่งเป็นพืชผักที่ปลูกมาจากที่อื่นซึ่งใช้สารเคมีมาก นิยมซื้ออาหารสำเร็จรูปและอาหารบรรจุถุงขายเพิ่มมากขึ้น เพื่อความสะดวกรวดเร็วและทันต่อการรีบเร่งทำงานหาเงิน ประกอบกับมีร้านอาหารเพิ่มขึ้นไม่ว่าจะเป็นร้านเนื้อย่างเกาหลี ร้านไก่ย่างห้าดาว ไก่หมูน ไก่เขียวบุรี หรือเครื่องดื่มและอาหารที่ร้านสะดวกซื้อ ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิดโรคที่เกิดจากพฤติกรรมมารับประทานอาหารของประชาชนในชุมชนเพิ่มมากขึ้น เช่น โรคอ้วน ไขมันในเลือดสูง โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ โรคไตวาย

ด้านโอกาสการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขแผนปัจจุบัน ประชาชนมีโอกาสมากขึ้นเนื่องจากมีศูนย์บริการสุขภาพชุมชนระดับปฐมภูมิ กระจายตัวอยู่ตามชุมชนต่างๆ จำนวน 5 แห่ง โรงพยาบาลอำเภอ 1 แห่ง มีถนนเชื่อมตามหมู่บ้านที่สะดวกเพิ่มมากขึ้น มียานพาหนะ เช่นมอเตอร์ไซด์ และรถยนต์เพิ่มมากขึ้นและปัจจุบันมีบริการฉุกเฉิน ซึ่งเป็นการบริการรับผู้ป่วยฉุกเฉินที่บ้านโดยเครือข่ายของโรงพยาบาลเขาวง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชนร่วมกันสามารถเรียกใช้บริการได้ตลอด 24 ชั่วโมง

2.5 วัฒนธรรมและประเพณี

ชาวเขาวงเป็นชุมชนผู้ไทที่ยังคงรักษารัชมธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมความเชื่อของชนเผ่าอันเก่าแก่ดั้งเดิมสืบต่อกันมา มีเอกลักษณ์เฉพาะชนเผ่า โดยเฉพาะภาษาพูด พิธีกรรมต่างๆ ตั้งแต่เกิดจนตาย ซึ่งพิธีกรรมจะแฝงอยู่ในวิถีชีวิตของชุมชน ทำให้คนได้มีโอกาสได้มาพบกันร่วมกิจกรรมด้วยกัน ทำให้เกิดความสามัคคีร่วมกันทำงานเพื่อสังคมส่วนรวมในรอบ 1 ปี มีการปฏิบัติตามฮีต 12 ดังนี้

เดือนเจียง (เดือนอ้ายหรือเดือน 1) พิธีทำบุญเข้ากรรม นิมนต์พระสงฆ์เข้าปริวาสกรรม และมีญาติโยมร่วมเข้าปริวาสกรรม

เดือนยี่ (เดือน 2) ทำบุญคูณลาน บุญกองข้าว นิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพุทธมนต์เย็น ลั่นท้าววันรุ่งขึ้น เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ข้าวเปลือก เมื่อพระลั่นท้าวเสร็จแล้วก็จะทำพิธีสู่ขวัญข้าว และข้าวที่ชาวบ้านเอามาบริจาคกองรวมกันก็จะนำไปขายเอาเงินเข้าวัดหรือบำรุงสถานที่สาธารณะ

เดือน 3 บุญข้าวจี และบุญวันมาฆบูชา

เดือน 4 บุญพระเวส ฟังเทศน์มหาชาติ หรือบุญประจำปี

เดือน 5 บุญสงกรานต์ ที่วัดจะมีการนำพระพุทธรูปลงมาล้างทำความสะอาด และตั้งไว้ ณ สถานที่อันสมควร แล้วให้ชาวบ้านสรงน้ำพระ 5-7 วัน ช่วงนี้จะเป็นวันที่ลูกหลานที่ทำงานต่างพื้นที่ได้กลับมาเยี่ยมบ้าน รดน้ำคำหัวขอพรจากผู้เฒ่าผู้แก่หรือเป็นวันที่ถือโอกาสนัดพบรุ่น

เดือน 6 บุญบั้งไฟ เพื่อถวายเป็นพุทธบูชาและขอฝนจากพญาแถน ข้าวปลาอาหารพืชผลสมบูรณ์ จะมีพิธีกรรมเลี้ยงมเหศักดิ์ ผีปู่ตา และผีอื่นๆ มีการเสี่ยงทายดูฟ้าดูฝนว่าจะอุดมสมบูรณ์หรือไม่

เดือน 7 ไม่มี

เดือน 8 ทำบุญเข้าพรรษา ทำบุญตักบาตร แห่เทียนเข้าพรรษา และนำเทียนไปกราบพระสงฆ์เป็นพุทธบูชา ในอำเภอเขาวงมีกิจกรรมการแห่เทียนเข้าพรรษาประจำปี ปฏิบัติกันมานานหลายสิบปีจนเกือบกลายเป็นประเพณีของเขาวงไปแล้ว ในแต่ละปี แต่ละตำบล แต่ละคุ้มจะจัดเตรียมต้นเทียนของตนเองพร้อมขบวนแห่ แห่รอบเขตเทศบาลมีการประกวดต้นเทียน และขบวนแห่ด้วย โรงเรียนเขาวงพิทยาคาร ก็เป็นคุ้มหนึ่งของเขาวง ได้จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน โดยมีต้นเทียน ขบวนแห่ที่อลังการ ซึ่งนักเรียนได้ร่วมกิจกรรมนี้ด้วยทุกปี

เดือน 9 บุญข้าวประดับดิน โดยนำข้าวและอาหารคาวหวานพร้อมทั้งหมาก พลู บุหรี่ ใส่พานข้าวถวายพระตอนเช้าและร่วมกันตักบาตร นอกจากนี้ยังห่ออาหารคาวหวาน หมาก พลู บุหรี่ ด้วยใบตองกล้วย นำไปไว้ตามคันไ้ และกอหญ้า หรือข้างกำแพงวัด เพื่ออุทิศให้กับผู้ที่ล่วงลับไปแล้วแต่ไม่มีญาติพี่น้องอุทิศบุญให้

เดือน 10 ทำบุญข้าวสาก หรือบุญข้าวสารท (สลากภัต) ในวันเพ็ญเป็นการอุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ล่วงลับไปแล้ว ทำเหมือนบุญข้าวประดับดิน

เดือน 11 ทำบุญออกพรรษา ตักบาตรที่วัด

เดือน 12 ทำบุญกฐิน มีการทอดกฐิน แข่งเรือ และลอยกระทงที่นี่ จัดเป็นประเพณีที่ยิ่งใหญ่ไม่แพ้แห่งที่อื่นเข้าพรรษาเช่นกัน มีประกวดขบวนแห่ ประกวดกระทง และกลางคืนมีการประกวด นางนพมาศ และลอยกระทงร่วมกันที่อ่างเก็บน้ำสาขนาเวียง โรงเรียนเขาวงพิทยาคาร ก็ร่วมกิจกรรมของชุมชนเช่นกัน จากการศึกษาของทีม พบว่าวันลอยกระทงเป็นวันที่วัยรุ่นเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ตั้งใจ มากที่สุด (ไม่ใช่วันวาเลนไทน์) เพราะมีกิจกรรมที่หนุ่มสาวไปลอยกระทงด้วยกัน นักเรียนสามารถออกจากบ้านง่ายกว่าวันธรรมดา ผู้ปกครองก็คิดว่าเป็นกิจกรรมประจำปี

ส่วนกอง 14 นั้นจะเป็นข้อกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคคลในชุมชนที่พึงปฏิบัติต่อกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวและชุมชน

ขบวนแห่ลอยกระทงของโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร

2.6 ความเชื่อ ความศรัทธา

นอกจากมีแนวคิดและความเชื่อตามหลักพุทธศาสนาแล้ว ชาวผู้ไทอำเภอเขาวงยังมีความเชื่อเรื่องผี อำนาจเหนือธรรมชาติอยู่มาก ความเชื่อเรื่องผีมีทั้งผีดีที่ให้คุณ ค้ำครองปกป้องรักษาให้อยู่ดีมีสุข ซึ่งสถิตอยู่ตามที่ต่างๆ เช่น เจ้าที่ เจ้าทาง เจ้าป่า เจ้าเขา รุกขเทวดา ผีป่า ผีเฮี้ยน ผีตาแฮก ผีห้วย ผีนา ผีไร่ ผีน้ำ เป็นต้น ถ้าทำดีท่านจะปกป้องคุ้มครอง ถ้าทำไม่ดีหรือล่วงเกินจะทำให้เจ็บป่วย ต้องหาหมอมอ หมอส่อง ทำนายให้ว่าเกิดจากผีอะไรมาทำให้เจ็บป่วย แล้วให้หมอเหยาหมาเหยรักษาเพื่อทำให้ผีแค้นผีโดยการร้องรำ พุดจาอย่างไพเราะอ่อนหวาน ขอบมาเพื่อให้ผีเมตตาและยกโทษให้ ผีบรรพบุรุษที่สูงสุดของทางผู้ไทเขาวงให้ความเคารพยำเกรงมากที่สุด คือ ผีมหะศักดิ์หลักเมือง หรือชาวบ้านเรียกว่า “ถลาเจ้าผู้ข้า เจ้าภูเขากล้า เจ้าภูฟ้ามุงเมิง” เป็นเทพที่มีอิทธิฤทธิ์ที่ชาวเมืองเชื่อว่าปกป้องรักษาชาวเมืองได้ เป็นผีของเจ้าเมืองหรือพระมหากษัตริย์ ผู้ไทเริ่มมีผีมหะศักดิ์เมื่อครั้งบรรพบุรุษต้นตระกูลส่งลูกออกสร้างบ้านแปงเมือง

ก่อตั้งเป็นอาณาจักร มีพระเจ้าแผ่นดินปกครองเป็นครั้งแรก มหะศักดิ์เป็นผิเมืองคล้ายมีชีวิตจิตใจเหมือนคน คอยติดตามองค์กษัตริย์อยู่เสมอ ถ้าอาชญาหลวง (เจ้าเมืองกุดสินนารายณ์) ไปบ้านเมืองใดชาวบ้านเมืองนั้นจะต้องเอาเหล่าไพร่หนึ่งหรือขบวนหนึ่ง ดอกไม้เทียนคู่พร้อมด้วยขันน้ำ หมากพลู บุหรี่ หรือของอื่นๆ แล้วแต่จะมีถวายมเหศักดิ์อย่างรีบด่วนก่อนอื่น ทั้งนี้มิใช่เป็นการปฏิสนธการแบบธรรมดา หากเป็นการป้องกันมเหศักดิ์ที่บันดาลให้ชาวบ้านคนใดคนหนึ่งล้มทันทีทันใดตายลงได้ หรือแสดงอาการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยไม่มีเหตุผล ถ้ามีเหตุเช่นนี้เกิดขึ้นทางเมืองจะรู้ทันทีว่าเกิดจากมเหศักดิ์ แต่ถ้าถวายเครื่องสังเวทดังกล่าวพร้อมกับขอร้องอย่าให้มีเหตุอันใด ขอความคุ้มครองให้สวัสดิมีชัยตลอดลูกหลานถ้วนหน้าก็จะราบรื่นปกติ ผิมหะศักดิ์ใช้ว่าจะตามรักษาแต่องค์กษัตริย์เท่านั้น แต่จะคุ้มครองตลอดลูกหลาน ข้าราชการ และชาวเมืองด้วย ปัจจุบันก็ยังมีการนับถือและปฏิบัติตามประเพณีดั้งเดิมสืบต่อมาเรื่อยๆ ชาวบ้านจะจัดเลี้ยงในเดือนหก (ขึ้น 1 ค่ำเดือน 6) ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมสำคัญของชุมชนที่จะขาดไม่ได้ ลูกหลานจะไปอยู่ที่ไหนไกลๆ เช่น ไปสอบเรียนต่อ สอบเข้าทำงาน ไปเป็นทหาร รับราชการหรือทำงานอื่นๆ ต้องบอกกล่าวเพื่อให้ท่านไปช่วยปกป้องรักษาให้อยู่เย็นเป็นสุข

อีกความเชื่อหนึ่งที่มีผีที่คอยให้โทษแก่มนุษย์ กระทำให้เกิดความเจ็บไข้ได้ป่วย ไม่มีความสุข ผิเหล่านี้จะเป็นผีที่ไม่มีหลักแหล่งแน่นอน เป็นผีเพนजर ผิไร้ญาติ ผิที่ไม่ได้รับส่วนบุญส่วนกุศลจากญาติพี่น้องทำบุญให้ เช่น ผิป่า ผิดง ผิมะแสง ผิพราย หรือผีที่เกิดจากผู้ที่เรียนวิชาอาคมมาแล้วเก็บรักษาไม่ดี ประพฤติปฏิบัติตามข้อห้ามของครูบาอาจารย์ไม่ได้ ทำให้กลายเป็นผีร้าย เช่น ผิมาร ผิปอบ

ปัจจุบันความเชื่อเหล่านี้ยังคงมีอยู่ในชุมชนดังจะเห็นได้จากการเฝ้าระวังรักษาเมื่อเจ็บป่วยยังทำพิธีกรรมแบบต่างๆ เช่น การมอ การเป่าด้วยคาถา การเหยา การบะ แด่งแก้ หรือเซ่นไหว้บูชา หรือถ้าเป็นผีร้าย การรักษาต้องใช้ความรุนแรงปราบให้กำราบ จับไล่ให้ออกและผูกแขนหรือห้อยพระกันไว้ เป็นต้น

2.7 การเมืองการปกครอง

การปกครองสมัยก่อนของชาวผู้ไท ใช้ระบบปกครองแบบกษัตริย์เถา ประกอบด้วยหลัก 3 ประการ คือ 1) กองเมือง (ครรลองเมือง) 2) ลัทธิคช้าง ฮ้างเมือง 3) ราชศาสตร์กองเมือง (กฎหมายโบราณ) เมื่อพมพมดั่งบ้านเรือนอยู่ในท้องที่เมืองกุดสินนารายณ์ (อำเภอเขาวง) ก็ยังสืบทอดประเพณีดั้งเดิม เจ้าเมืองกุดสินนารายณ์คนที่ 1 คือ พระธิบาศรวงศาโก (ท้าวโก) คนที่ 2 คนพระธิเบศวรวงศาด้วง (ท้าวด้วง) และคนที่ 3 คือ พระธิเบศวรวงศากินรี ได้รับพระราชโองการโปรดเกล้าจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ให้เป็นพระธิเบศวรวงศา ปกครองเมืองกุดสินนารายณ์ตั้งแต่ พ.ศ. 2426-2451 เป็นเวลา 25 ปี ในปี พ.ศ. 2451 เมืองกุดสินนารายณ์ถูกยุบเป็นอำเภอกุดสินนารายณ์ พระธิเบศวรวงศากินรีได้รับแต่งตั้งให้เป็นนายอำเภอกุดสินนารายณ์

อยู่ 4 ปี จนถึงปี พ.ศ. 2454 ก็ถึงแก่อนิจกรรม อำเภอกุดสินนารายณ์ คราวที่ตั้งอยู่บ้านกุดสิน มีนายอำเภอเป็นหัวหน้าปกครองอยู่ 4 คน คือ

1. พระธิเบศร์วงศ์สินี
2. ขุนมหาวิจิตร (ข้า พลวิจิตร) จากอำเภอกมลาไสย
3. หลวงมหาดไทย (นายอำเภอสระบุรี อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด)
4. หลวงวิภักดิ์ตานุกูล (ลิ มัชฌมนันท์) มาจากมณฑลร้อยเอ็ด

ต่อมาถึงปี พ.ศ. 2546 กลางเดือนมีนาคม หลวงวิภักดิ์ตานุกูล ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอกุดสินนารายณ์ ไปอยู่ที่บ้านบัวขาว ตั้งชื่ออำเภอเป็นอำเภอกุดสินนารายณ์ปัจจุบัน ปล่อยให้เมืองกุดสินนารายณ์มีสภาพเป็นหมู่บ้าน ตำบลธรรมดา จนถึงปี พ.ศ. 2512 จึงได้รับการยกฐานะการปกครองเป็นกิ่งอำเภอเขาวง และต่อมาปี พ.ศ. 2517 ได้รับการยกฐานะเป็นอำเภอเขาวง

ปัจจุบันอำเภอเขาวงมีการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีเทศบาล 1 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) 5 แห่ง การบริหารท้องถิ่น ผู้นำแต่ละที่มีภาวะความเป็นผู้นำชุมชน สามารถจัดสรรงบประมาณที่เป็นประโยชน์แก่คนโดยส่วนรวม ได้เริ่มมีการทำแผนชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มต่างๆและตัวแทนชุมชน ปี 2552 เริ่มมีการจัดทำแผนนักจัดการสุขภาพชุมชนเพิ่มขึ้น และแต่ละแผนงาน/โครงการเริ่มมีการทำประชาพิจารณ์แผนด้วย นอกจากนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังพิจารณาอนุมัติเงินอุดหนุนกลุ่มต่างๆที่มีความเข้มแข็ง โดยพิจารณาตามความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแต่ละโครงการไม่ว่าจะเป็นโครงการด้านส่งเสริมอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ โครงการสร้างสุขภาพ โครงการเกี่ยวกับวัฒนธรรมต่างๆ ผู้นำที่เป็นทางการ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ส่วนมากยังเป็นผู้ที่เข้มแข็ง ชาวบ้านยังให้ความเชื่อถือสามารถทำงานร่วมกับเทศบาล อบต. และเจ้าหน้าที่ของรัฐได้อย่างดี

นอกจากนี้ยังมีผู้นำทางธรรมชาติ เช่น ผู้เฒ่าผู้แก่หรือชาวผู้ไทเรียกว่า “พ่อตา พาข้าว” พ่อล่อม-แม่ล่อม จะมีความสำคัญและมีบทบาทในชุมชนมากในการพาทำพิธีกรรมต่างๆ และใกล้เกลี่ยกระดุมมีความขัดแย้งกันทั้งในระดับครอบครัวและระดับชุมชน นอกจากนี้ยังมีผู้นำทางด้านภูมิปัญญาและวัฒนธรรม เช่น ปราชญ์ต่างๆ หมอจ้ำ หมอเหยา หมอสมุนไพร หมอมอ หมอสูตรขวัญ หมอธรรม พิธีต่างๆ เป็นต้น

2.8 ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนและกลุ่มชน

ชาวผู้ไทอำเภอเขาวงมีความรักความผูกพันกันมากโดยเฉพาะในหมู่เครือญาติ ให้ความสำคัญถือผู้หลักผู้ใหญ่ของต้นตระกูล หรือที่เรียกว่า “พ่อตา พาข้าว” ประกอบกับความเชื่อเรื่องผีให้ ผีบรรพบุรุษร่วมด้วย จึงทำให้ความสัมพันธ์ระดับเครือญาติแนบแน่นมากขึ้น ถ้ามีงานของเครือญาติ เช่น งานแต่งงาน งานศพ จะมีแขกของตระกูลมาช่วยด้านแรงงาน เสร็จงานแล้วจะมีการเลี้ยงแขก และผูกแขนทำขวัญแขก ทำให้กลุ่มเครือญาติได้รู้จักกัน มีความรักความผูกพันกันมากขึ้น

ในระดับครอบครัวจะมีพ่อล่ำ-แม่ล่ำ ซึ่งเปรียบเสมือน พ่อ-แม่ คนที่สองของครอบครัวใหม่ ต้องให้ความดูแลเกื้อกูล และอุปถัมภ์กำชูกันอีกช่วงลูก ส่วนในระดับชุมชนจะมีกลุ่มต่างๆ ทางสังคมเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เช่น กลุ่มฌาปนกิจศพของชุมชน หรือกลุ่มที่เกิดขึ้นตามความเชื่อและศรัทธาในสิ่งที่เหมือนกันร่วมกิจกรรมด้วยกัน เช่น กลุ่มหมอเหยา มีแม่เมือง ลูกเมือง พี่เมือง น้องเมือง กลุ่มหมอต่างๆ ที่รักษาหายแล้วจะนับถือ เป็น พ่อ-ลูก ลูกศิษย์ ลูกเคนพระ ทำให้มีแรงเกาะเกี่ยวทางสังคมที่เหนียวแน่นเพิ่มมากขึ้น

2.9 ทรัพยากรธรรมชาติและจัดการ

2.9.1 ทรัพยากรดิน

ชาวผู้ไทจะมีความเชื่อเรื่องดินว่ามีพระแม่ธรณี มีเจ้าที่ เจ้าทาง ปกปักษ์รักษา พื้นที่ดิน เชื่อว่าเป็นที่อยู่ของผีตาแสด ผีไร่ ผีนา ดอนปู่ตา ดอนป่าช้า ชาวบ้านจะไม่เข้าไปปรบกว่น พื้นที่ที่เป็นป่าช้า ดอนปู่ตาจะเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งอาหาร เช่น เห็ด ผักพื้นบ้าน ไข่มดแดง ดอกกระเจียว เป็นแหล่งที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของชุมชน ชาวบ้านทุกคนมีสิทธิในการใช้ประโยชน์จากที่ดินพื้นที่นั้นอย่างเท่าเทียมกัน อำเภอลำปางเป็นพื้นที่ที่มีภูเขาล้อมรอบ พื้นที่มีลักษณะเป็นแอ่งกระทะ มีชุมชนตั้งอยู่เป็นหย่อมๆ มีพื้นที่ที่ให้ชาวบ้านทำนารอบๆชุมชน ซึ่งปลูกข้าวเหนียวเป็นอาชีพหลัก ซึ่งข้าวเหนียวขาวเป็นข้าวเหนียวที่มีเมล็ดสวย หอม อ่อนนุ่ม เป็นข้าวที่ขึ้นชื่อของภาคอีสาน ปัจจุบันสภาพดินที่เป็นนา ไร่ เลื่อมคุณภาพลง มีการใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมีทำลายศัตรูพืชเพิ่มมากขึ้น เป็นผลให้ต้นทุนการผลิตสูง ประชาชนเป็นหนี้สินเพิ่มมากขึ้น โดยหนี้สินส่วนมากจะเป็นลักษณะเป็นหนี้ขายข้าวเจียว คือ ชาวบ้านจะไปรับปุ๋ยมาจากร้านค้า หรือนายทุนมาใช้ก่อนในหน้าทำนาและจะใช้คืนเมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยว อาจจะใช้ในลักษณะเป็นข้าวเปลือก หรือขายข้าวเปลือกแล้วเอาเงินไปคั้นนายทุน ทั้งเงินต้นและเงินดอก การใช้ปุ๋ยและสารเคมีเพิ่มขึ้นนอกจากมีผลทำให้ต้นทุนสูง สภาพดินเสื่อมโทรมแล้วยังมีผลกระทบต่อสุขภาพด้วย โดยในระยะหลังนี้จะพบมีผู้ป่วยที่มีอาการแพ้ ผื่นคันตามผิวหนัง หรือเป็นตุ่มเปื่อย จนทำให้เกิดอาการอักเสบอย่างรุนแรงมารักษาในโรงพยาบาลเพิ่มมากขึ้น

2.9.2 ทรัพยากรน้ำ

สายน้ำสำคัญและเป็นลำน้ำใหญ่ ไหลผ่านอำเภอลำปาง คือ ห้วยลำพะยัง อ่างเก็บน้ำวังคำ (โครงการพระราชดำริ) ตั้งอยู่ที่ ตำบลสงเปลือย อ่างเก็บน้ำสาขานาเวียง และมีลำห้วยอีกหลายสาย ไหลผ่านหมู่บ้านต่างๆ

2.10 การศึกษา

2.10.1 ประวัติการจัดการศึกษาในอำเภอลำปาง

การอพยพครอบครัวของชาวเมืองวังมาอาศัยอยู่บนเทือกเขาภูพาน มีพระภิกษุตามมาด้วย เมื่อได้ตั้งเมืองกุศลสินารายณ์ ก็มีการสร้างวัดวาอาราม ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา วัดจะเป็นสถานที่หล่อหลอมความคิดของชุมชน เป็นศูนย์รวมจิตใจที่ดีงาม โดยใช้ปรัชญาพุทธศาสนา การ

สอนจะผ่านกิจกรรมทางพุทธศาสนาและประเพณีต่างๆของชุมชน การเรียนหนังสือสมัยก่อนใช้วัดเป็นโรงเรียน มีพระสงฆ์เป็นครูผู้สอนหนังสือ หรือครูที่ผ่านการบวชเรียนเป็นทิด เป็นจารย์มาก่อน หรือครูที่เรียนหนังสือจบชั้นมัธยมปีที่ 3 มาเป็นครูสอน ต่อมาเมื่อมีพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับขึ้นในปี พ.ศ. 2464 สมัยรัชกาลที่ 6 ในช่วงแรกอายุที่เข้าเกณฑ์การเรียนไม่ได้จำกัด เริ่มเรียนจากการเตรียมหรือชั้น ป.จีไก่อ แล้วขึ้น ป.1 ถึง ป. 4 ที่กับน้องเรียนห้องเดียวกันหรือเรียนแทนกันได้ เช่น คุณยายอาจ เล่าให้ฟังว่าตัวเองเป็นลูกสาวคนเดียว ให้พี่ชายเรียนแทน หากไม่ชอบเรียนก็สามารถออกไปประกอบอาชีพได้ ผู้ชายบางคนจะเรียนจากการบวช ส่วนผู้หญิงผู้ไทสมัยก่อนพ่อแม่ไม่ค่อยให้เรียนหนังสือ แต่ให้เรียนทอผ้าและช่วยแม่ทำงานบ้าน ช่วยเลี้ยงน้อง ต่อมาเมื่อมีการจัดการศึกษาเป็นระบบ นักเรียนที่จะเข้าเรียนหนังสือได้ต้องอายุไม่เกินจากที่หลวงกำหนด

ในช่วง 30 ปีแรกของการศึกษาภาคบังคับ การจัดการเรียนการสอนในระบบในเขตเขาวง มีเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษาที่ 1-4 เท่านั้น ยังไม่มีโรงเรียนมัธยมศึกษา ป้านางเล่าให้ฟังว่าประมาณปี พ.ศ.2498 หลังจากเรียนจบชั้นประถมศึกษาที่เขาวงแล้ว (เดิมยังเป็นตำบลลุ่มน้ำคุ่มเก่า) อยากเรียนต่อ แต่ที่นั่นไม่มีโรงเรียนมัธยมศึกษา บิดาจึงพาเดินทางไปฝากอาศัยอยู่กับญาติ เพื่อเรียนต่อที่โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ ในตัวจังหวัดกาฬสินธุ์ ในช่วงนั้นการคมนาคมยังไม่สะดวก เดินทางโดยใช้เกวียน ใช้เวลา 1 วันจึงไปถึงกาฬสินธุ์ แม่ของป้านางสี่ข้าวสารใส่เกวียนไปด้วยเพื่อเป็นเสบียงในระหว่างที่ ศึกษา การศึกษาในชั้นสูงกว่าประถมศึกษาของชาวเขาวงในสมัยนั้น ต้องเดินทางออกจากพื้นที่ไปพักอาศัยอยู่กับญาติในเมือง ถ้าใครไม่มีญาติ ก็หมดโอกาสการเรียนต่อ ถึงแม้จะเรียนเก่งก็ตาม

ต่อมาเมื่อมีการตั้งโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาเอกชนขึ้นในอำเภอเขาวง ชื่อ โรงเรียนเขาวงวิทยา ที่ตั้งปัจจุบันคือร้านอาหารเมืองทอง นักเรียนรุ่นแรก ปัจจุบัน อายุ 70 ปี แล้ว และประมาณปี พ.ศ. 2500 ได้ก่อตั้งโรงเรียนเอกชนอีกแห่งหนึ่ง ชื่อโรงเรียนเปรมฤทัย หรือที่ชาวบ้านเรียกติดปากว่า โรงเรียนครูเปรม เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตั้งอยู่ที่ตำบลลุ่มน้ำใหม่ ทางออกไป อำเภอภูผินารายณ์ (โรงเรียนเปรมฤทัย สอนระดับประถมศึกษา) ในปัจจุบัน เนื่องจากขาดแคลนงบประมาณ ทำให้มาตรฐานการเรียนการสอนไม่ดีเท่าที่ควร นักเรียนต้องจ่ายค่าเรียนเอง อาคารเรียนก็เป็นอาคารไม้ผุๆ มีรูตามพื้น นักเรียนบางส่วนที่ผู้ปกครองพอมีรายได้ ก็ยังส่งบุตรหลานไปเรียนต่างถิ่น

ในปี พ.ศ. 2500 นี้ ก็มีการจัดตั้งโรงเรียนรัฐขึ้นอีก ชื่อโรงเรียนบัวขาว ตั้งอยู่ที่ตำบลบัวขาว อำเภอ ภูผินารายณ์ ในช่วงแรกเปิดสอนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 อำเภอภูผินารายณ์ เป็นอำเภอใกล้เคียงอยู่ห่างจากเขาวง 20 กิโลเมตร ทำให้ผู้ปกครองบางส่วนส่งบุตรหลานไปเรียนที่นั่นด้วย แต่เนื่องด้วยการคมนาคมไม่สะดวก ถนนเป็นดินทรายเดินทางโดยรถเหมาให้บริการวันละรอบไปกลับ ประกอบกับพื้นที่เขาวงในช่วงนั้นเป็นพื้นที่ลุ่มพุ่ม มีผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ซึ่งอาศัยอยู่ตามภูเขา ในเขตเขาวง และมักมีการเผาทำลายสะพานที่เดินทางผ่านไปภูผินารายณ์บ่อยครั้ง (บางคนบอกว่าคอมมิวนิสต์ทำ แต่แท้จริงประการใดไม่ทราบแน่นอน) ทำให้มีนักเรียนจำนวนไม่มากนัก

เดินทางไปเรียนต่อ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2517 มีการจัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐขึ้นในแขวง คือ โรงเรียนแขวงพิทยาคาร

ในปัจจุบันมีการจัดการศึกษาเป็นระบบมากขึ้น มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 6 แห่ง โรงเรียนระดับประถมศึกษา 15 แห่ง (เอกชน 2 แห่ง) โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนแขวงพิทยาคาร โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัยกาฬสินธุ์ และโรงเรียนพุททาวนาประชาสรรค์ (ตั้งอยู่ที่ตำบลสงเปลือย) วิทยาลัยเทคนิค 1 แห่ง และการศึกษานอกระบบโดยมีศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน 1 แห่ง นอกจากนี้ยังมีการเรียนรู้จากเครือข่ายในชุมชนกลุ่มต่างๆ และเรียนรู้จากเครื่องมือสมัยใหม่ คือ คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต บางคนส่งบุตรหลานไปเรียนชั้นมัธยมต่างจังหวัด เช่น ขอนแก่น มุกดาหาร สกลนคร หรือที่อื่นๆ หลังจากจบชั้นมัธยมศึกษาแล้ว จะสอบเข้าเรียนระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมากขึ้น ทำให้มีการแลกเปลี่ยนและผสมผสานความรู้และวัฒนธรรมกับพื้นที่อื่นมากขึ้น

2.10.2 นโยบายการศึกษาในปัจจุบัน

นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๑ ณ กระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งนโยบายการศึกษาได้กำหนดไว้เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายสังคมและคุณภาพชีวิต รวม ๘ ประการ ดังนี้

1. **ปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ** โดยปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการ ปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และระดมทรัพยากร เพื่อการปรับปรุงการบริหารจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จนถึงระดับอุดมศึกษา พัฒนาคู่มือ พัฒนาระบบการคัดเลือกเข้าสู่มหาวิทยาลัย พัฒนาหลักสูตร รวมทั้งปรับหลักสูตรวิชาแกนหลักรวมถึงวิชาประวัติศาสตร์ ปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน พัฒนาทักษะในการคิดวิเคราะห์ ปรับบทบาทการศึกษานอกโรงเรียนเป็นสำนักงานการศึกษาตลอดชีวิต และจัดให้มีศูนย์การศึกษาตลอดชีวิต เพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ตลอดจนส่งเสริมการกระจายอำนาจให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อนำไปสู่เป้าหมายคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นคุณธรรมนำความรู้อย่างแท้จริง

2. **ส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ** โดยมุ่งเน้นในระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา เพื่อให้สนองตอบความต้องการด้านบุคลากรของภาคเศรษฐกิจ

3. **พัฒนาคู่มือ อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา** เพื่อให้ได้ครูดี ครูเก่ง มีคุณธรรม มีคุณภาพ และมีวิทยฐานะสูงขึ้น ลดภาระงานครูที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนตามโครงการคืนครูให้นักเรียน มีการดูแลคุณภาพชีวิตของครู ด้วยการปรับโครงสร้างหนี้และจัดตั้งกองทุนพัฒนาคุณภาพชีวิตครู ควบคู่ไปกับการลงทุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เน้นการพัฒนาเนื้อหาสาระและบุคลากร ให้พร้อมรองรับและใช้ประโยชน์จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างคุ้มค่า

4. จัดให้ทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาฟรี ๑๕ ปี ตั้งแต่ระดับอนุบาลไปจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย พร้อมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้เกิดความเสมอภาคและความเป็นธรรมในโอกาสทางการศึกษาแก่ประชากรในกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ทั้งผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ผู้อยู่ในสถานะยากลำบาก ผู้บกพร่องทางร่างกายและสติปัญญา และชนต่างวัฒนธรรม รวมทั้งยกระดับการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กในชุมชน

5. ยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศ โดยการจัดกลุ่มสถาบันการศึกษาตามศักยภาพ ปรับเงินเดือนค่าตอบแทนของผู้สำเร็จอาชีวศึกษาให้สูงขึ้น โดยภาครัฐเป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างของการใช้ทักษะอาชีวศึกษาเป็นเกณฑ์กำหนดค่าตอบแทนและความก้าวหน้าในงาน ควบคู่กับการพัฒนาองค์ความรู้ นวัตกรรม ด้วยการเพิ่มขีดความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนา

6. ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ให้มีการประណอมและไถ่ถอนหนี้ รวมทั้งขยายกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเพิ่มขึ้น เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาอาชีวศึกษาและปริญญาตรีเพิ่มขึ้น

7. ส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชน ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศเชิงสร้างสรรค์ อย่างชาญฉลาด เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้

8. เร่งรัดการลงทุนด้านการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีบูรณาการในทุกระดับการศึกษาและในชุมชน โดยใช้พื้นที่และโรงเรียนเป็นฐานบูรณาการทุกมิติ และยึดเกณฑ์การประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นหลัก ในการยกระดับคุณภาพโรงเรียนที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และส่งเสริมความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยไปสู่การเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาและวิจัยพัฒนาในภูมิภาค รวมทั้งเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตในชุมชน โดยเชื่อมโยงบทบาทสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันทางศาสนา

2.10.3 การศึกษาในโรงเรียนแขวงพิทยาการ

โรงเรียนแขวงพิทยาการ ปัจจุบัน ตั้งอยู่ที่ หมู่ 16 ถนนมิ่งเมือง ตำบลคุ้มเก่า อ.แขวงจ.กาฬสินธุ์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 กระทรวงศึกษาธิการ
เว็บไซต์ : www.kpk.ac.th

1. หอพระพุทธรูป	15. อาคารชีวคราว
2. ป้อมยาม	16. อาคารรักษั้เขาวง
3. บ้านพักครู	17. อาคารศกกรรม
4. ห้องน้ำนักเรียน	18. อาคารศิลปะ
5. เครื่องกรองน้ำ	19. อาคารอุตสาหกรรม
6. ร้านขายเครื่องดื่ม	20. อาคารเกษตรกรรม
7. เรือนเพาะชำ	21. ลัฒจันทร์
8. โรงเรือนเลี้ยงไก่	22. เสาธง
9. บ้านพักนั้การ - ยาม	23. สนามบาสเกตบอล
10. อาคาร 1	24. สนามวอลเลย์บอล
11. อาคาร 2	25. สนามฟุตบอล
12. อาคาร 3	26. สระน้ำ
13. อาคารหอประชุม	27. โรงจอดรถ
14. โรงอาหาร	28. ป้อมบาดาลต้งสูง

แผนที่โรงเรียนเขาวงพิทยาคาร

2.10.4 ประวัติความเป็นมาโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร

หลังจากที่กิ่งอำเภอเขาวงได้จัดตั้งขึ้น เมื่อ พ.ศ.2512 และยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอเขาวง เมื่อ พ.ศ.2517 ประชาชนในเขตอำเภอนี้ โดยเฉพาะในตำบลคุ้มเก่า ตำบลกุศลคุ้มใหม่ ตำบลงเปลือยและตำบลหนองผือ ได้ยื่นคำร้องต่อนายวุฒิ ตรีแสน นายอำเภอเขาวงในขณะนั้น เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ.2517 โดยขอให้ทางราชการเปิดโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาขึ้น ในเขตตำบลคุ้มเก่า อันเป็นที่ตั้งของอำเภอ เพื่อให้บุตรหลานได้มีสถานที่ศึกษาเล่าเรียนในระดับที่สูงขึ้น โดยไม่ต้องลำบากเดินทางไปเรียนที่อื่น ดังนั้นทางอำเภอจึงได้เสนอเรื่องไปตามลำดับจนถึง กรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ครั้นเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ.2518 จึงได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ ให้จัดตั้งโรงเรียนแห่งนี้นี้ขึ้นโดยใช้ชื่อว่า โรงเรียนเขาวงพิทยาคาร เปิดทำการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ.1-3) เป็นแบบสหศึกษา และกำหนดเงื่อนไขให้โรงเรียนช่วยเหลือตนเอง ในด้านอาคารสถานที่ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในระยะเวลา 3 ปี ทางกรมสามัญศึกษา จะช่วยเหลือทางด้านการจัดครู อาจารย์ให้เท่านั้น

ดังนั้นบรรดาข้าราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และพ่อค้าประชาชน จึงได้ร่วมกันจัดสร้างอาคารเรียนชั่วคราวเป็นโครงไม้ออมเปลือก มุงหลังคาด้วยหญ้าแฝก พื้นดินอัดแน่น กั้นห้องด้วยฝาแฝกจำนวน 4 ห้องเรียน ในบริเวณดินสาธารณะประโยชน์ (ป่าช้าตำบลคุ้มเก่า) ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 55 ไร่ จัดหาอุปกรณ์อื่นๆที่จำเป็นต่อการเรียนการสอนด้วย อนึ่ง ชื่อของโรงเรียนในตอนแรก ให้ชื่อว่า “โรงเรียนเขาวงพิทยาคาร” ต่อมาผู้ดำเนินการขอจัดตั้ง ต้องการเปลี่ยนชื่อใหม่ให้ สอดคล้องกับประวัติ และความเป็นมาของอำเภอเขาวง จึงขอเสนอเปลี่ยนชื่อใหม่เป็นโรงเรียนเมืองกุศลิม แต่กรมสามัญศึกษาไม่อนุญาต จึงได้ชื่อ “โรงเรียนเขาวงพิทยาคาร” ตามเดิมมาจนถึงปัจจุบัน ในด้านครู-อาจารย์ผู้สอน ทางจังหวัดได้ส่ง นายเจริญ อึ้งจะนิล ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนบัวขาว อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ มารักษาการในตำแหน่งครูใหญ่ และขอขยืมครูจากโรงเรียน ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่อยู่บริเวณใกล้เคียงมาช่วยสอนชั่วคราว จำนวน 4 คน ดังนี้ 1.นายทองพูล นาทองบ่อ 2.นายทวงส์ เพ็ญธิสาร 3.นายมนัสศิลป์ สมสวัสดิ์ 4.นายบุญเกิด ถวิลถึง

จนกระทั่งถึงเดือน กรกฎาคม พ.ศ.2518 กรมสามัญศึกษา จึงได้บรรจุครูอาจารย์มาบรรจุเป็นการถาวร จำนวนนักเรียนในปีแรกของการจัดตั้งโรงเรียนมีจำนวน 116 คน นักเรียนชาย 65 คน นักเรียนหญิง 51 คน จำนวนห้องเรียน 2 ห้องเรียน ได้ทำพิธีเปิดป้ายโรงเรียน อย่างเป็นทางการเมื่อ วันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ.2518

เมื่อปีการศึกษา 2523 ทางโรงเรียนได้รับอนุมัติจากกรมสามัญศึกษา ให้เปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2523 ในการนี้ฯพลฯ ขอนทอง ภูผิว

เดือน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการในขณะนั้น ได้มาติดตามผลการเปิดเรียน และประชุมชี้แจงผู้ปกครองให้ทราบนโยบายและเป้าหมายของการศึกษา เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2523 นับเป็นเกียรติประวัติอย่างสูงสุดที่โรงเรียนได้รับขณะนั้น

ปัจจุบันโรงเรียนเขาวงพิทยาคารเปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย (ม.1-ม.6) มีครูทั้งสิ้น 69 คน ผู้อำนวยการ 1 คน รองผู้อำนวยการ 4 คน นักการภารโรง 4 คน ข้าราชการครู 2 คน

จำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น 876 คน ชาย 466 คน หญิง 410 คน จำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 503 คน ชาย 192 คน หญิง 311 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,279 คน ชาย 558 คน หญิง 721 คน

ลำดับ	ชั้น	จำนวนนักเรียนชาย	จำนวนนักเรียนหญิง	จำนวนรวม
		132	140	272
2	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	129	120	249
3	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	105	150	255
4	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	50	99	149
5	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	64	113	177
6	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	78	99	177
	รวม	558	721	1,279

ตารางจำนวนนักเรียนโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร

โรงเรียนเขาวงพิทยาคาร

ก. วิสัยทัศน์ "พัฒนาเด็กให้ก้าวไกล เน้นใช้เทคโนโลยี มีคุณธรรม น้อมนำทฤษฎีใหม่ ใส่ใจสิ่งแวดล้อม"

ข. พันธกิจ

1. พัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ คิดวิเคราะห์ มีทักษะการดำรงชีวิต มั่นใจในตนเอง และมีความเป็นไทย
2. พัฒนาเทคโนโลยี สิ่งแวดล้อมและทรัพยากร ให้เอื้อต่อการจัดการศึกษา
3. พัฒนาระบบบริหารจัดการ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล
4. ส่งเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม อย่างต่อเนื่อง
5. สนับสนุนชุมชน และองค์กรต่างๆ ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ค. เป้าหมาย นักเรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ คิดวิเคราะห์ มีทักษะการดำรงชีวิต มั่นใจในตนเองและมีความเป็นไทย

ง. สัญลักษณ์

เป็นรูปทิวเขาสูงตระหง่านมีท้องทุ่งอันกว้างไกล และแหล่งน้ำเต็มไปด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหารที่เขียวขจีไปทุกหนทุกแห่ง ซึ่งแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์

จ. สีประจำโรงเรียน สีฟ้า - สีชมพู

ฉ. ต้นไม้ประจำโรงเรียน ต้นกันเกรา ภาษาพื้นบ้านเรียกต้นมันปลา

2.10.5 การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน

การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเขาวงพิทยาคารในอดีต ก่อนเป็นโรงเรียนในฝัน (ก่อนปี พศ. 2548) มีการเรียนการสอนประจำห้อง คือนักเรียนอยู่ประจำห้อง ให้ครูเดินมาสอนตามห้อง พบปัญหาคือ ห้องไม่พอนักเรียน เนื่องจากได้ปรับปรุงห้องเรียนเดิมบางห้องไปเป็นห้องแลป วิทยาศาสตร์ และแลปอื่นๆ ในด้านสิ่งแวดล้อม หลังโรงเรียนมีป่าเยอะ เป็นสวนห้วยของภาควิชาเกษตร และด้านหลังโรงเรียนติดกับวัดป่าซึ่งเป็นป่าต้นไม้สูง การดูแลนักเรียนหนีเรียนในช่วงนั้น จะมีครูปกครองไปตามไล่ให้นักเรียนหนีเรียนที่มั่วสุมอยู่ตามที่ต่างๆ ให้เข้าห้องเรียน เด็กบางคนก็เข้าห้องเรียน บางส่วนหนีกระเจิงออกนอกโรงเรียนไป มีการดักเตือน เช็กชื่อเข้าห้องเรียน และถ้าไม่ได้ผลจะเรียกผู้ปกครองมาพบ

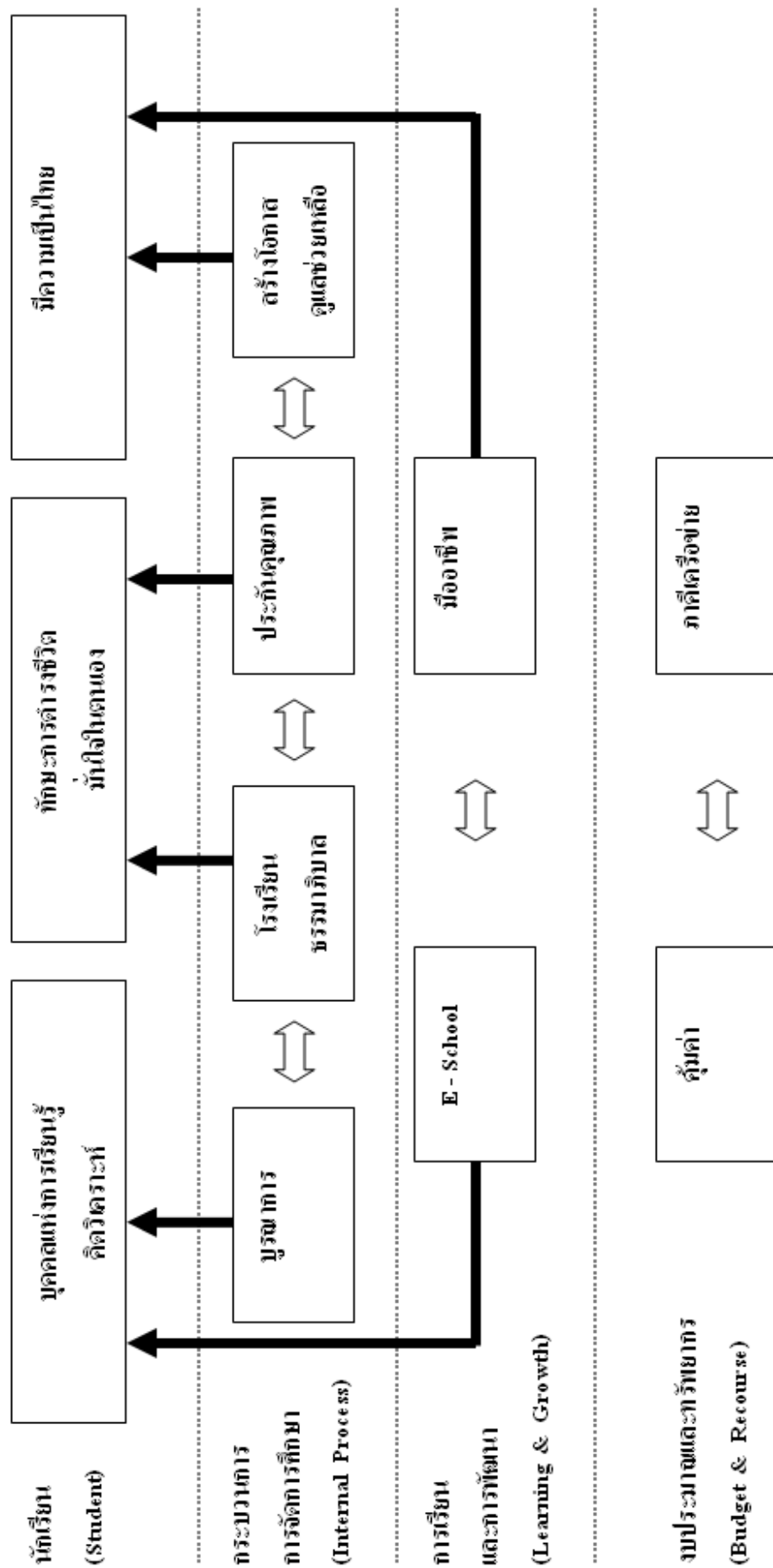
โรงเรียนเขาวงพิทยาคารในปัจจุบัน มีครู 69 คน นักเรียน 1,279 คน แบ่งการบริหารงานออกเป็น 4 กลุ่มงาน ได้แก่ กลุ่มบริหารงานวิชาการ กลุ่มบริหารบุคคล กลุ่มบริหารงานทั่วไป กลุ่มบริหารงานงบประมาณ แบ่งการเรียนรู้ออกเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

หน่วยงานสนับสนุนการเรียนการสอน ได้แก่ งานพัสดุ งานห้องสมุด กิจกรรมรักษาดินแดน งานโสตทัศนศึกษา งานพยาบาล

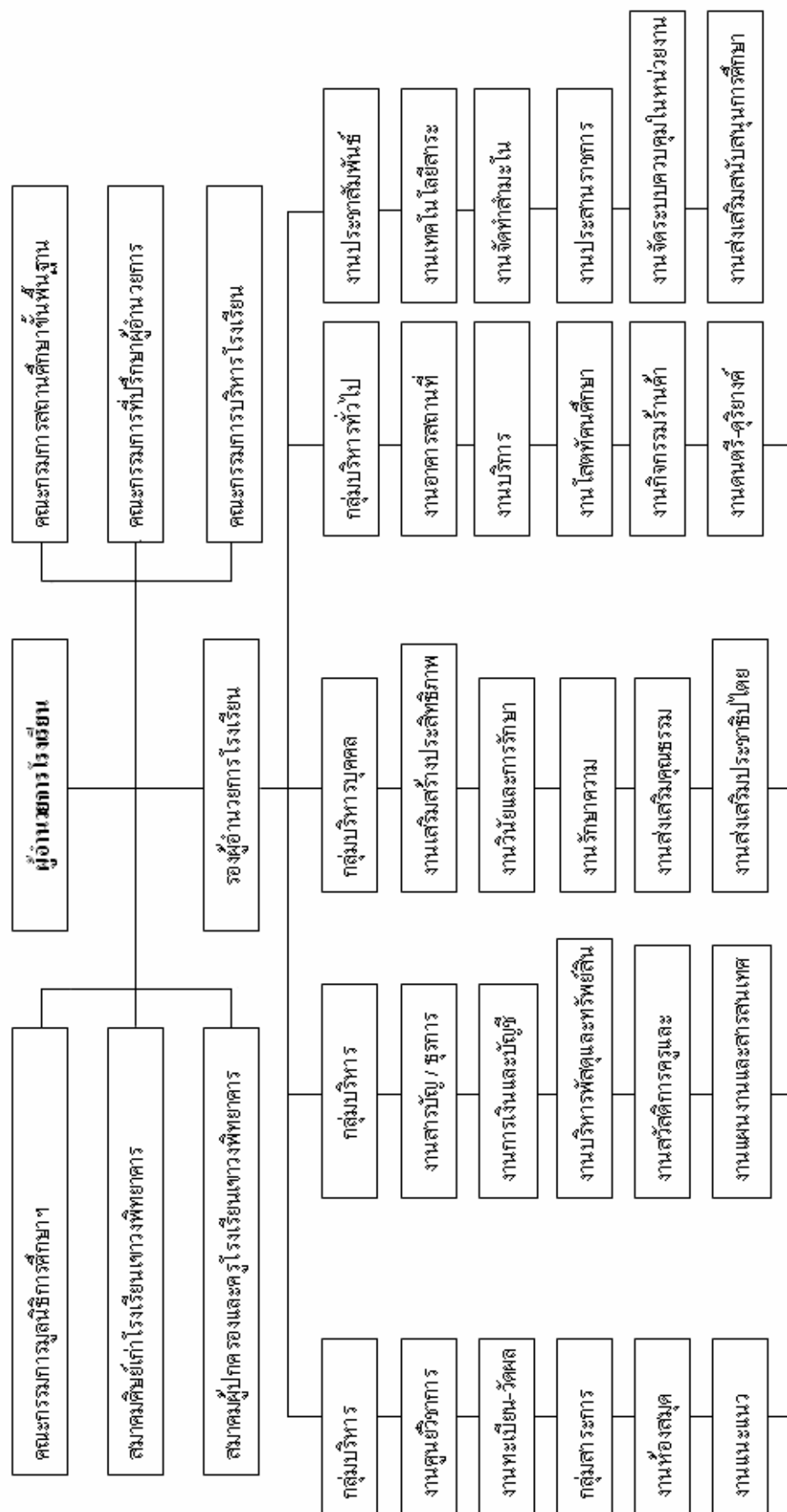
กิจกรรมนอกหลักสูตร ได้แก่ เนตรนารี ลูกเสือ นักศึกษาวิชาทหาร กิจกรรมชมรมต่างๆ

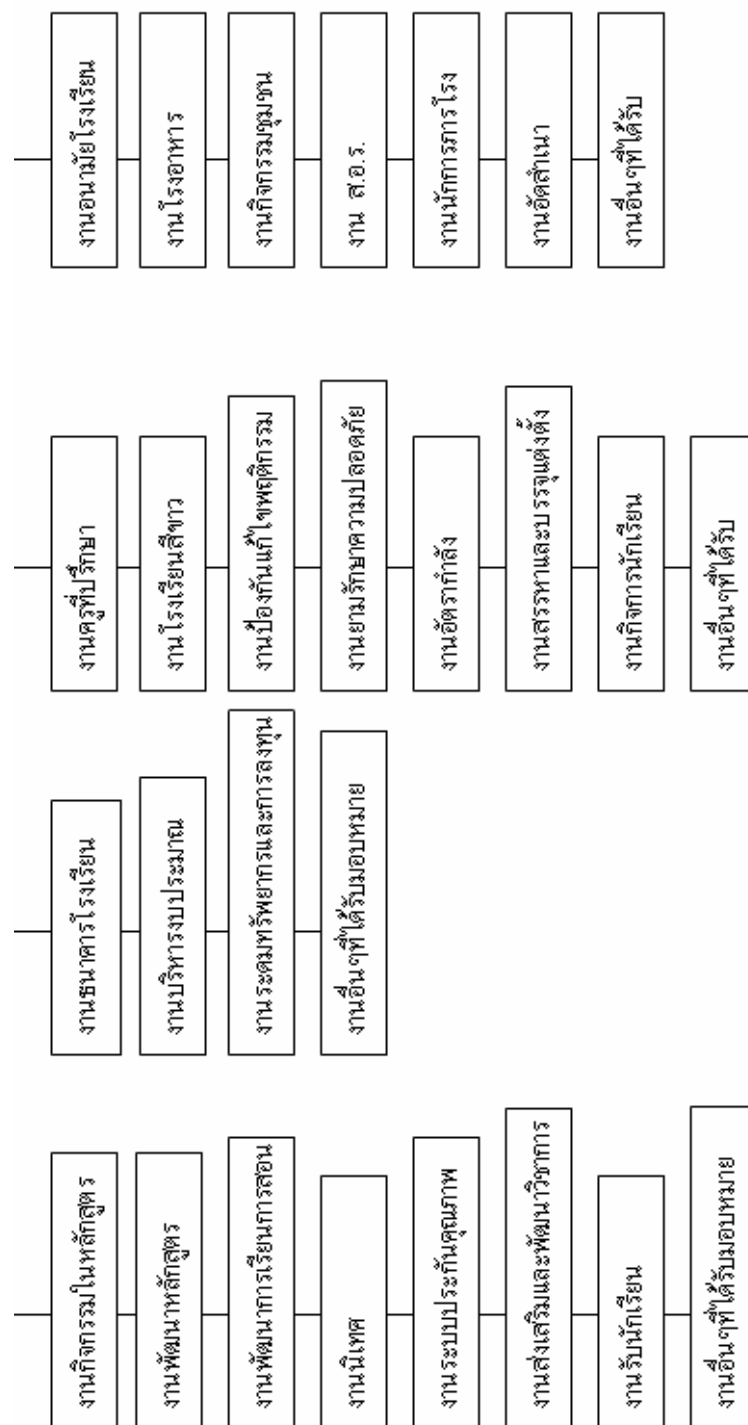
การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน (หลังปี พศ. 2548) เป็นการเดินเรียน โดยให้ครูอยู่ประจำห้อง และให้นักเรียนเดินไปเรียนวิชาต่างๆ ตามกำหนดในตารางเรียน ข้อดีของการเดินเรียน คือ การที่ครูอยู่ประจำห้องนั้น อุปกรณ์ในการเรียนการสอนครบตามเนื้อหาวิชา เนื่องจากที่ผ่านมาการจัดให้นักเรียนนั่งเรียนประจำ มีโต๊ะเก้าอี้ของตัวเองนั้น นักเรียนไม่ยอมเอาสมุดหนังสือกลับบ้านจะซุกไว้ที่โต๊ะในห้องเรียน ซึ่งอาจทำให้เด็กไม่ได้ทบทวนวิชาที่เรียนในแต่ละวัน การดูแลเด็กจะเข้มงวดมากขึ้น เช่นการเช็คชื่อเข้าเรียนที่เป็นระบบ ถ้าเด็กหนีเรียนครูจะไม่ไปตามไล่เหมือนแต่ก่อนแล้ว จะทำแค่ตักเตือน หรือเชิญผู้ปกครองมาพบ เนื่องจากว่าโรงเรียนอยากให้นักเรียนที่ความรับผิดชอบ ต่อตัวเอง ฝึกการเป็นผู้ใหญ่ การเรียนก็จัดเหมือนมหาวิทยาลัย เช่น การเดินเรียน

แผนที่กลยุทธ์ (Strategy Map) ของโรงเรียน

โครงสร้างการบริหารงานภายในโรงเรียนเซเวงพิทยาคาร

ก. กลยุทธ์หลักของโรงเรียน

1. สร้างพลังขับเคลื่อนให้โรงเรียน มีระบบบริหารจัดการ โรงเรียนที่ดี คล่องตัว มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้นักเรียนมีศักยภาพ คุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม
2. พัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ในเชิงบูรณาการ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และทักษะการดำรงชีวิต ได้ตามศักยภาพ
3. สร้างเสริมคุณภาพบุคลากรทุกระดับให้เป็นมืออาชีพ มีทักษะในการปฏิบัติงาน สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษา
4. เพิ่มสมรรถนะโรงเรียน ในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสาร เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ และ บริหารจัดการ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน
5. ระดมสรรพกำลังสร้างภาคี เครือข่ายอุปถัมภ์ที่เข้มแข็ง อันเกิดจากพลังการมีส่วนร่วมของชุมชนประชาคม ในรูปแบบของผู้อุปถัมภ์ และผู้ร่วมคิดร่วมปฏิบัติ

ข. นโยบายโรงเรียนเขาวงพิทยาคารปีการศึกษา 2551

1. สนับสนุนและส่งเสริมประสบการณ์ให้นักเรียนในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
2. เร่งพัฒนากระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ
3. สนับสนุนและสร้างเสริมให้ครูใช้ในนวัตกรรม และวิทยาการใหม่ๆ ในการจัดการเรียนการสอน
4. ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีของนักเรียน
5. ส่งเสริม พัฒนาสุขภาพอนามัย ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา
6. พัฒนาความรู้ ความสามารถของบุคลากรให้มีศักยภาพเหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่
7. เร่งพัฒนาอาคารสถานที่อย่างมีระบบ เป็นระเบียบ บรรยากาศร่มรื่น สวยงาม
8. เร่งพัฒนาห้องสมุดให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของโรงเรียนและชุมชน
9. สนับสนุนให้กลุ่มสาระห้องปฏิบัติการ และอุปกรณ์โดยรับถว้นโดยชุมชนได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุน
10. พัฒนาระบบการตรวจสอบ นิเทศ และติดตามประเมินผล
11. จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้สะอาด ร่มรื่น สวยงาม เอื้อต่อการเรียนการสอน
12. ส่งเสริมพัฒนาระบบควบคุมภายในและระบบประกันคุณภาพการศึกษา

2.10.6 สภาพปัญหา

จากการศึกษาของ ฐานัน พิมพ์สินธุ์ รองผู้อำนวยการฝ่ายปกครองโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร พศ. 2549-2550 ได้ศึกษาโดยการสำรวจ วิเคราะห์ปัญหาและสภาพไม่พึงประสงค์โดยดำเนินการสอบถาม ครู และผู้บริหารโรงเรียน ในการประชุมประจำเดือน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และความต้องการปรับปรุงแก้ไขปัญหของคณะครู และผู้บริหารโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร เรียงตามลำดับดังนี้

1. การหนีเรียน
2. ความก้าวร้าวและหนีแถว
3. การมาโรงเรียนสาย
4. การแต่งกาย
5. การทำลายทรัพย์สิน
6. ผู้สาว
7. อบายมุข และสิ่งเสพติด
8. การลักขโมย
9. การทะเลาะวิวาท

ดังนั้นทางผู้ศึกษาร่วมกับทีมบริหารโรงเรียนได้ปรึกษาหารือกัน จึงได้จัดทำโครงการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ขึ้นในโรงเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนจำนวน 758 คน 10 กิจกรรมดังนี้

1. กิจกรรมเข้าค่ายพุทธธรรมเอาชนะยาเสพติดถวายแด่ในหลวง 80 พรรษา
2. กิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม ไหว้พระในวันสุกัลป์ดาห์
3. กิจกรรมคนดีศรีเขาวง
4. กิจกรรมการปฐมนิเทศนักเรียนก่อนเปิดภาคเรียน
5. กิจกรรมโรงเรียนสะอาดธรรมชาติสวยงาม
6. กิจกรรมเกษตรพอเพียง
7. กิจกรรมนั่งสมาธิก่อนเข้าเรียนภาคบ่าย
8. กิจกรรมวันสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
9. กิจกรรมเก็บของได้กินเจ้าของ
10. กิจกรรมสมุดบันทึกความดี

ก่อนและหลังจัดกิจกรรมมีการประเมินผลทางสถิติพบว่า ปัญหาและสภาพไม่พึงประสงค์เบื้องต้นลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ถึงแม้ปัญหาและสภาพไม่พึงประสงค์ ที่กล่าวแล้วข้างต้นจะลดลงตามการประเมินของผู้ศึกษา แต่จากการศึกษาของทีมวิจัยยังพบว่า กิจกรรมที่ทำไปไม่มีความต่อเนื่อง พอสิ้นสุดปีงบประมาณก็หยุดไป ทำให้การหนีเรียนยังส่งผลต่อพฤติกรรมและสภาพอันไม่พึงประสงค์ของนักเรียนกลุ่มดังกล่าวอยู่ต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงาน

การดำเนินกิจกรรมงานวิจัยนั้นถือว่าเป็นเรื่องใหม่สำหรับทีมวิจัยชุดนี้ ถึงแม้ว่าจะดูเหมือนมีนักวิชาการหลายท่านร่วมทีมมีทั้งครู เจ้าหน้าที่สาธารณสุข แต่ทีมส่วนใหญ่คุ้นเคยกับงานพัฒนามากกว่างานวิจัย มีงานพัฒนาหลายโครงการที่มีงบประมาณมาให้และทำเลย หรือหาข้อมูลบ้างเล็กน้อย ส่วนผลที่ออกมานั้นอาจแก้ปัญหาได้บ้าง หรือไม่ได้เลย หหมดโครงการก็เลิกไป อย่างไรก็ตาม สำหรับงานวิจัยนั้น เป็นบทเรียนหนึ่งที่ทำให้ทีมได้เรียนรู้คือ การได้ศึกษาตนเอง หน่วยงานตนเอง ชุมชนตนเอง ทั้งในด้านศักยภาพ และจุดอ่อน ซึ่งทำให้ทีมได้เกิดความคิดตระหนัก โดยข้อมูลที่ได้มาจะเป็นรากฐานในการแก้ปัญหาในโครงการต่อไป ในการดำเนินงานมีขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

3.1 เตรียมทีมวิจัย

โครงการนี้สืบเนื่องมาจากการทำกิจกรรมเสวนากลุ่มนักเรียน โดยความร่วมมือของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และครูอนามัย ในตอนเริ่มต้นนั้นต้องการศึกษากลุ่มนักเรียนที่เสี่ยงต่อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ เท่านั้น แต่จากกิจกรรมในวันนั้นทำให้เราค้นพบปัญหามากมายในโรงเรียน เช่น ยาเสพติด การพนัน การตีกัน หนีเรียน เป็นต้น หลังจากได้ช่วยกันรวบรวมประเด็นปัญหาแล้ว ทางเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ได้เชิญครูอนามัยและตัวแทนนักเรียนมาประชุมร่วมกับพี่เลี้ยงที่โรงพยาบาลเขาวง เพื่อพัฒนาเป็นโจทย์วิจัย และโครงการวิจัยในเวลาต่อมา

ก่อนการดำเนินงานได้รับสมัครคนที่สนใจอยากจะทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นโดยแบ่งเป็น 2 ทีมใหญ่ ซึ่งทางโรงพยาบาลเขาวงได้เตรียม 1 ทีมโดยประกอบด้วย พยาบาลวิชาชีพ 2 คน และเจ้าหน้าที่การเงิน 1 คน ส่วนทางโรงเรียนเขาวงพิทยาคารได้เตรียมทีมโดยทางครูอนามัย และรองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายปกครองได้หาทีมเองโดยคัดเลือกครูที่ทำงานในฝ่ายปกครอง ที่เคยดูแลเด็กหนีเรียน รวมทั้งผู้ปกครอง และนักเรียน ซึ่งประกอบไปด้วย ครู 9 คน ผู้ปกครอง 2 คน นักเรียน 2 คน

กิจกรรมแรกเป็นการประชุมทีมวิจัยทั้งหมด เพื่อทำความเข้าใจในโครงการวิจัย เรียนรู้กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น และทีมทั้งหมดได้ทำความรู้จักกัน สานสัมพันธ์ที่ดีก่อนเริ่มงานวิจัย นอกจากนั้นยังมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเสนอข้อคิดลงร่วมกันในการที่จะทำงานวิจัยให้บรรลุผล ซึ่งผลการประชุมทีมวิจัยได้ทำความคุ้นเคยและรู้จักกันมากขึ้น ที่ประชุมได้ มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ตามความถนัดของแต่ละคน และเนื่องจากทีมมาจากต่างหน่วยงาน ต่างสายงาน ในที่ประชุมได้ตกลง แบ่งงานให้มีฝ่ายเลขานุการ อยู่ทั้งในโรงเรียน และโรงพยาบาล เพื่อสะดวกในการประสานงาน พร้อมกันนั้นได้มีการวางแผนการดำเนินงานที่สอดคล้องกับ วิถีชีวิตของทีม และของชุมชน หลังจากนั้นได้เกริ่นนำถึงแนวทาง วิธีการเก็บข้อมูล ศึกษาข้อมูลในชุมชน และโรงเรียน

จากการประชุมครั้งนี้ พบว่าทีมวิจัยส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยแสดงความคิดเห็น และยังพบว่าส่วนใหญ่ไม่เข้าใจในงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ว่าแตกต่างจากงานวิจัยธรรมดาอย่างไร ถึงแม้ทีมวิจัยส่วนใหญ่ดูเหมือนเป็นนักวิชาการแต่คำว่าวิจัยเพื่อท้องถิ่น ก็ยังเป็นเรื่องใหม่ และยังไม่คุ้นเคยสำหรับทีมพอเกริ่นนำถึงการศึกษาข้อมูลในพื้นที่ ครูข้าวจี (ชื่อเล่น) ถามทีมว่า “แล้วเราจะได้ข้อมูลมาอย่างไร” “นั่นซิคะ เราต้องได้มาคุยกันอีกครั้งถึงวิธีการเก็บข้อมูล และกลุ่มเป้าหมายซึ่ง นี่คือ กระบวนการหนึ่งของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น เรา สามารถ ออกแบบงานของเราเอง ตามบริบทของพื้นที่ ที่เราศึกษา” รัชญญลักษณ์ ทีมวิจัยกล่าว

ประชุมเตรียมทีมวิจัย

3.2 เวทีสร้างความเข้าใจกับโรงเรียน

หลังจากทีมได้สร้างความรู้จักและคุ้นเคยกันพอควรแล้ว ในการจะทำงานร่วมกัน ก็ต้องมีเวทีการสร้าง ความเข้าใจ ในโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นร่วมกัน และเปิดโอกาสให้โรงเรียนมีส่วนร่วม และแสดงความคิดเห็นต่อโครงการ รวมทั้งเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างทีมวิจัยและโรงเรียน โดยผู้เข้าร่วมเวที คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายต่างๆ คณะครู ทีมวิจัย และพี่เลี้ยง

การจัดเวทีในครั้งนี้ ทีมวิจัยได้ชี้แจงถึงความเป็นมาของโครงการวิจัยการศึกษารูปแบบการแก้ปัญหาเด็กหนีเรียนในโรงเรียน ว่า สืบเนื่องมาจากโรงพยาบาลได้ทำโครงการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ในโรงเรียนเป็นโครงการที่ทำปีต่อปี ทำทุกปี แต่ไม่ได้มีการประเมินโครงการเลยว่า ได้แก้ปัญหการแพร่ระบาดของโรคเอดส์จริงหรือไม่ วิธีการเหมาะสมไหม จนปีที่แล้วทางโรงพยาบาลเขาวงได้รับงบประมาณจาก สปสช. จึงได้จัดกิจกรรมเก็บข้อมูลเบื้องต้นเพื่อประเมินการทำงานการป้องกันการแพร่ระบาดของเอดส์ และหาแนวทางการพัฒนา ต่อ ผลจากการจัดเวทีดังกล่าว พบว่า ปัญหาการแพร่ระบาดของเอดส์ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของ ปัญหา

หลายๆอย่าง และต้นตอของปัญหาต่างๆของนักเรียนในโรงเรียน สืบเนื่องมาจาก การหนีเรียนแทบทั้งสิ้น

ดังนั้นจึงได้จัดทำโครงการวิจัยขึ้นมา งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย หลังจากนั้นพี่เลี้ยงได้ชี้แจงถึงที่มาของผู้ให้ทุน สกว. คืออะไร งานวิจัยท้องถิ่นคืออะไร แล้วเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนในเวที การจัดเวทีในครั้งนี้ได้รับความร่วมมือด้วยดีจากทุกฝ่าย ท่านผู้อำนวยการโรงเรียน กล่าวว่า ”พวกเรายินดีเป็นอย่างยิ่งที่ท่านมาช่วย งานนี้ถือว่าเป็นหน้าที่ของเราอยู่แล้วถ้าได้ทีมมาช่วยหนุนเสริมกันน่าจะประสบผลสำเร็จดียิ่งขึ้น”

การจัดกิจกรรมในครั้งนี้ พบว่ามีอุปสรรคคือ เนื่องจากทางโรงเรียนมีภารกิจมาก ทำให้ทีมบริหารมาไม่ครบตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ แต่สิ่งที่สำคัญคือ การประชุมชี้แจงและทำความเข้าใจในโครงการร่วมกันถือว่าเป็นการเริ่มต้นทำงานที่ดี ถ้าทุกฝ่ายต่างเข้าใจตรงกันจะส่งผลต่อการให้ความร่วมมือในโอกาสต่อไป

ภาพเวทีสร้างความเข้าใจกับโรงเรียน

3.3 การสร้างเครื่องมือและการเก็บข้อมูล

หลังจากได้ทำความเข้าใจกับโรงเรียนแล้ว ทางทีมวิจัยได้ร่วมกันสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล เพื่อสร้างประเด็นคำถามที่ต้องการเก็บข้อมูลในกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งทำความเข้าใจถึงการเก็บข้อมูลที่ดีและการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และครอบคลุมประเด็นคำถามมากที่สุด โดยมีการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการตั้งประเด็นในการเก็บข้อมูล เน้นให้ทุกคนเสนอประเด็นคำถามก่อนแล้วค่อยเลือกคำถามที่สำคัญ และครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ต้องการ โดย แบ่งเป็น 4 ทีม ได้แก่ ทีมที่ทำประเด็นคำถามสำหรับ นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และบุคคลภายนอก เมื่อร่างประเด็นคำถาม แล้วได้นำมาให้ทีมวิจัยทั้งหมดช่วยขัดเกลาและตั้งเป็นประเด็นคำถามที่เหมาะสมต่อไป

การเลือกวิธีเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เพราะทางทีมเห็นว่าเป็นวิธีการที่จะได้ข้อมูลอย่างครบถ้วน และครอบคลุมตามประเด็นที่ต้องการ และถ้าเป็นแบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบกรอกเอง ทาง

ครูอนามัยเคยใช้สอบถามนักเรียนในโรงเรียนเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อของนักเรียนแล้วพบว่าได้ข้อมูลที่ไม่เป็นจริง เนื่องจากนักเรียนไม่ตอบตามความเป็นจริง (ครูประจำชั้นจะรู้พฤติกรรม ของนักเรียนในห้องของตนเอง) ในกลุ่มนักเรียนได้ทำกิจกรรมรวบรวม นำเสนอข้อมูล และเติมเต็มข้อมูล เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีพลัง ให้ความร่วมมือ และตั้งใจสูง และทีมอยากทดลองรวบรวมข้อมูลว่าครบถ้วนหรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง การเก็บข้อมูลในกลุ่มอื่นๆที่เหลือ

การศึกษาข้อมูลในพื้นที่เป้าหมายของทีมวิจัยนั้นแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือกลุ่มนักเรียน ผู้ปกครอง ครู และบุคคลภายนอก โดยในแต่ละกลุ่มครอบคลุมประเด็นใหญ่ 3 ประเด็น ได้แก่ สถานการณ์และพฤติกรรมของเด็กนักเรียน ปัจจัยและเงื่อนไขที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมหนีเรียน และรูปแบบในการแก้ปัญหาเด็กหนีเรียนอย่างมีส่วนร่วม

ก่อนลงศึกษาข้อมูลในพื้นที่ ทีมวิจัยได้สร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูลโดยในขั้นแรกให้ทีมวิจัยเสนอข้อมูลที่ต้องการก่อน ส่วนใหญ่เป็นประเด็นที่ต้องการศึกษา แล้วนำไปรวบรวมเป็นประเด็นคำถาม และสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ โดยเริ่มในกลุ่มนักเรียนก่อน หลังจากได้แบบสัมภาษณ์แล้วให้คุณครู และนักเรียนไปทดลองเก็บข้อมูล ในการเก็บข้อมูลรอบแรก คุณครูบางคนเอาแบบสัมภาษณ์ให้นักเรียนนั่งเขียนต่อหน้าครู ทำให้นักเรียนเกรงใจ ตอบพอเสร็จๆไป และไม่กล้าตอบข้อมูลที่เป็นจริง เพราะเกรงใจครู ครูบางคนเป็นครูปกครองซึ่งนักเรียนกลัวอยู่แล้ว พอไปเก็บข้อมูลนักเรียนยังไม่กล้าตอบ กลัวครูปกครองทำโทษ หรือกลัวเอาข้อมูลไปบอกผู้ปกครอง แต่ข้อมูลที่นักเรียนไปสัมภาษณ์มาก่อนข้างน่าเชื่อถือ รูปแบบในการเก็บข้อมูลของนักเรียนคือ อาศัยความสัมพันธ์กันเพื่อน และพูดคุยอย่างเป็นกันเองก่อนเก็บข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูลรอบแรกพบว่า แบบสัมภาษณ์ที่สร้างนั้นยังได้ข้อมูลที่ไม่ครอบคลุมทั้ง 3 ประเด็นหลัก และในการใช้คำว่า เด็กหนีเรียนนั้น ดูเหมือนจะไม่สุภาพ หรือทำให้เด็กรู้สึกไม่ดี ในทีมจึงตกลงใช้คำว่า เด็กไม่เข้าเรียน แทน เด็กหนีเรียนในแบบสัมภาษณ์ และทีมวิจัยได้ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ และเพิ่มเติมบางประเด็นที่ต้องการซึ่งในส่วนของนักเรียน ทีมมอบให้คุณศรีสุดา และนักเรียนช่วยกันปรับปรุง

เนื่องจากทีมเรามีเวลาในการประชุม และทำงานน้อย จากภาระงานประจำ การจะช่วยกันทั้งทีมในการสร้างแบบสัมภาษณ์แต่ละกลุ่มอาจต้องใช้เวลามากเกินไป จึงแบ่งทีมไปสร้างแบบสัมภาษณ์ในกลุ่มที่เหลือ ได้แก่ กลุ่มครู นำโดยคุณครูสุชีรา ผู้ปกครองนำโดยคุณครูบรรจงศรี และบุคคลภายนอก นำโดยคุณธัญญลักษณ์ แล้วนำแบบสัมภาษณ์ที่แต่ละทีมทำเสร็จแล้วมานำเสนอให้ทุกคนในทีมร่วมกันพิจารณาก่อนทดลองเก็บข้อมูล และตกลงให้ทีมวิจัยที่เป็นนักเรียนเก็บข้อมูลจากกลุ่มนักเรียนกันเอง ส่วนทีมที่เหลือแบ่งให้ครูบางส่วนร่วมกับผู้ปกครองเก็บข้อมูลกลุ่มผู้ปกครอง ครูเก็บข้อมูลครูในโรงเรียน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเก็บข้อมูลบุคคลภายนอกซึ่งได้แก่ เจ้าของร้าน

อินเทอร์เน็ต ร้านอาหาร และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข หลังรวบรวมข้อมูลในรอบแรก ได้มีการปรับแบบสัมภาษณ์อีกเป็นรอบที่สอง ในกลุ่มผู้ปกครอง และกลุ่มนักเรียน

จากการเก็บข้อมูลในพื้นที่ นอกจากแบบสัมภาษณ์แล้ว ข้อมูลบางส่วนได้จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยเฉพาะครูที่เป็นทีมวิจัยอยู่ฝ่ายปกครองอยู่แล้ว และหลายท่านเป็นคนในชุมชนเกิดและเติบโตในชุมชนสามารถแบ่งปันประสบการณ์การดูแลเด็กที่มีปัญหาในชุมชนของตนเอง บางส่วนได้และจากการรวบรวมข้อมูลของฝ่ายปกครองเอง ที่ได้บันทึกและรวบรวมการจัดกิจกรรมในโรงเรียนไว้เป็นเอกสาร

ปัญหาอุปสรรคในการเก็บข้อมูล เนื่องจากทีมขาดความเข้าใจในการเก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วม ครูบางท่านเอาแบบสัมภาษณ์ไปให้นักเรียนนั่งเขียนต่อหน้า ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลเป็นช่วงเช้า ทำให้ในกลุ่มผู้ปกครองต้องปรับเวลาในการสัมภาษณ์ไปเป็นช่วงเย็นให้เหมาะสมกับกลุ่ม ประกอบกับทีมวิจัยเองก็ติดภารกิจทำนาเช่นกัน ทำให้ทีมได้ข้อมูลที่ล่าช้า และในการนัดประชุมแต่ละครั้งทีมมักจะมาไม่ครบและไม่ตรงเวลา เนื่องจากทีมติดภารกิจ เช่น ในเวลาราชการ สอนนักเรียน นอกเวลาราชการ บางคนเรียนต่อ หรือดูแลครอบครัว การนัดประชุมบางครั้งต้องเลื่อนเพราะทีมไม่มา ประกอบกับทางโรงเรียนมีกิจกรรมบ่อย และมีสอบทั้งกลางภาค และปลายภาค มีการปิดเทอม จึงทำให้การขับเคลื่อนงานวิจัยเต็มไปด้วยความยากลำบากและล่าช้า

การเลือกทีมวิจัยก็มีความสำคัญมาก ถ้าทีมมาทำงานด้วยความสมัครใจและเต็มใจจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนงานได้เป็นอย่างดี แต่ถ้าทีมมาด้วยการบังคับหรือคำสั่งจากหัวหน้า งานจะขาดพลัง และยากในการขับเคลื่อนงานให้เสร็จตามเวลาที่กำหนด และได้งานที่ไม่มีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่

กิจกรรมสร้างเครื่องมือวิจัย

3.4 กิจกรรมการรวบรวมและเติมเต็มข้อมูลของกลุ่มนักเรียน

เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นหลังจากกลุ่มของนักเรียนได้มีการเก็บข้อมูลแล้ว ในช่วงก่อนเก็บข้อมูลได้มีนักเรียนที่เป็นเพื่อนของนักวิจัยมาสมัครช่วยเก็บข้อมูลอีก 13 คน ก่อนเริ่มเก็บข้อมูลได้นัดประชุมนักเรียน โดยพี่เลี้ยงและทีมวิจัย เพื่อชี้แจงแนวทาง และวิธีเก็บข้อมูลที่ดี ให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง เป็ค ทีมวิจัยเสนอว่า “ก่อนอื่นต้องเข้าไปสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อน ให้เขาไว้วางใจ และบอกให้เพื่อนสบายใจว่าเราจะไม่บอกชื่อในแบบบันทึกและข้อมูลนำไปเพื่อศึกษาเท่านั้น ไม่ได้บอกพ่อ แม่ หรือ ฝ่ายปกครองเพื่อทำโทษ” และพี่เลี้ยงช่วยเสริมแนวทางการเก็บข้อมูลที่ดี หลังจากนั้นให้นักเรียนไปทดลองเก็บข้อมูลในกลุ่มเพื่อนกันเอง โดยแบ่งความรับผิดชอบ ชั้นละ 2 คน ทั้งหมด 6 ระดับชั้น คือมัธยมที่ 1-6 เก็บชั้นละ 20 คน โดยเก็บในเด็กหนีเรียน 10 คน เด็กไม่หนีเรียน 10 คน ในขณะที่เก็บข้อมูลได้มีเพื่อนของนักเรียนที่ช่วยเก็บข้อมูล มาสมัครช่วยงานเพิ่มอีก 3 คน ได้แบ่งกลุ่มรวบรวมและนำเสนอข้อมูลของนักเรียน โดยการรวบรวมข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษา แล้วนำเสนอเป็นระดับชั้น ม. 1-6 โดยผู้ที่เก็บข้อมูลเป็นผู้นำเสนอเอง มีการเติมเต็มข้อมูลและอภิปรายกันอย่างกว้างขวาง บรรยากาศเป็นกันเอง

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่ากลุ่มนักเรียนที่มาร่วมกิจกรรมต่างกระตือรือร้น มีพลัง แต่ละคน ต่างขมักเขม้น ช่วยกันทำงาน กลุ่มนักเรียนนี้น่าจะเป็นกลุ่มที่มีพลังในการขับเคลื่อนงานในโรงเรียนได้เป็นอย่างดีในอนาคต

กิจกรรมการรวบรวมและเติมเต็มข้อมูลของกลุ่มนักเรียน

3.5 การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

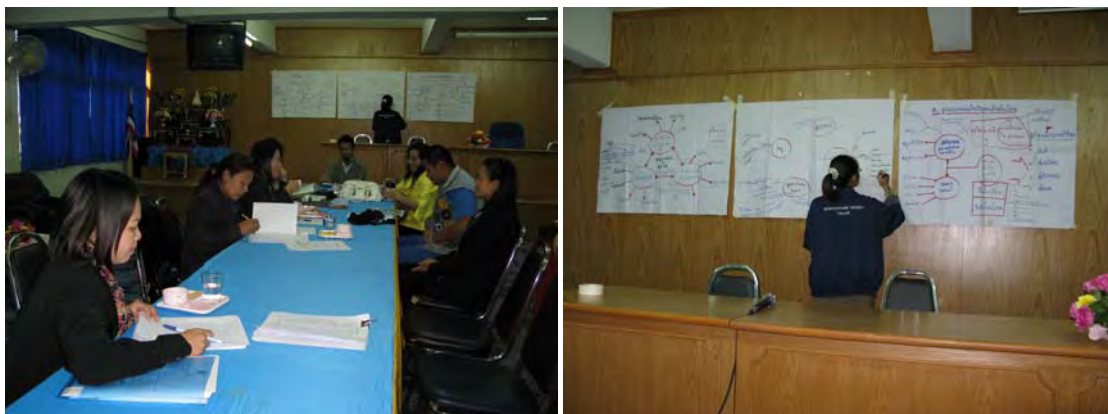
การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหา สร้างความตระหนักในการแก้ปัญหาคาเรียนในโรงเรียนอย่างมีส่วนร่วม และเพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมในการแก้ปัญหานักเรียนกลุ่มที่หนีเรียน เมื่อเก็บข้อมูล

เรียบร้อยแล้วทีมจะมีการตรวจสอบความครอบคลุมของข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้มารวบรวม เรียบเรียง แยกเป็นหมวดหมู่ และจัดเรียงลำดับ ตามความเหมาะสม โดยแบ่งเป็น ข้อมูลส่วนของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และบุคคลภายนอก

หลังจากนั้นแยกตามหัวข้อเพื่อตอบโจทย์การวิจัย ในการเก็บข้อมูลมีการรวบรวมเป็นระยะๆ ถ้าข้อมูลส่วนใดยังไม่ครอบคลุม เพียงพอ ก็จะเก็บเพิ่มเติม หลังรวบรวมข้อมูลแล้ว ในทีมวิจัยเองยังแบ่งเป็น 4 ทีม ได้แก่ ทีมศึกษารวบรวมข้อมูลของกลุ่มนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และบุคคลภายนอก เพื่อศึกษาข้อมูลที่รวบรวมได้ แล้วนำเสนอให้ทีมวิจัย และพี่เลี้ยงในเวที เพื่อรับรู้ข้อมูลร่วมกัน เติมเต็มข้อมูลส่วนขาด และแยกแยะให้เข้ากับประเด็นที่ต้องการ พร้อมกันนั้นยังเป็นการตรวจสอบข้อมูลไปพร้อมๆ กัน นอกจากนั้นยังได้ข้อมูลเพิ่มเติมจากประสบการณ์ตรงของทีมวิจัยเองที่ได้ดูแลนักเรียนที่มีปัญหาในชุมชนของตนเอง

จากการทำกิจกรรมครั้งนี้พบว่า ทีมวิจัยบางส่วนติดงานประจำ ทำให้ทีมมาร่วมกิจกรรมการวิเคราะห์ข้อมูล ไม่ครบ และทีมยังขาดทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้แนวทางการแก้ปัญหา มีทางเลือกที่ไม่หลากหลายเท่าที่ควร

สิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกันคือ ช่วงของการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทำให้ทีมวิจัยตระหนักและเห็นความสำคัญของข้อมูลมากขึ้น เนื่องจากถ้าข้อมูลไม่ครบถ้วน สมบูรณ์ อาจทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์และตอบคำถามการวิจัยได้

การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

3.6 เวทีนำเสนอข้อมูลและแลกเปลี่ยนเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันระหว่างครู นักเรียน โรงเรียน และผู้ปกครอง

เมื่อได้ข้อมูลที่เป็นผลสรุปร่วมกันแล้ว ทีมวิจัยได้จัดเวทีนำเสนอข้อมูลแก่โรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ศึกษามาสะท้อนและแลกเปลี่ยนกับโรงเรียนและผู้ปกครอง เป็นการ

ตรวจสอบข้อมูลร่วมกัน และเพื่อตระหนักในการแก้ปัญหาร่วมกัน และเพื่อหารูปแบบในการแก้ปัญหาที่เรียนที่เหมาะสม

เวทีเริ่มต้นด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนชาวพิทยาคาร เป็นประธานเปิดงาน ท่านได้ให้ข้อคิดและร่วมแลกเปลี่ยนถึงความสำคัญของงานวิจัย และประโยชน์ที่ทางโรงเรียนจะได้รับ หลังจากนั้นได้มีการนำเสนอผลการศึกษาซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่ผ่านการวิเคราะห์แล้ว และทีมวิจัย ได้ร่วมแลกเปลี่ยนในประเด็น ที่ตนเองศึกษา เช่น ตัวแทนทีมที่ศึกษาข้อมูลของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และบุคคลภายนอก หลังจากนั้น มีการอภิปราย ตั้งคำถาม เสนอข้อมูล สรุปสาระสำคัญร่วมกัน ในเวทีได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ส่วนใหญ่เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และรับฟังความคิดเห็นของข้อมูลต่างๆ จากมุมมองที่หลากหลาย รวมทั้งวิธีการและรูปแบบที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาที่เรียนและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ของโรงเรียนและชุมชนให้เกิดความตระหนักในการแก้ปัญหาร่วมกัน เมื่อได้มติของที่ประชุมแล้วก็กำหนดเป็นรูปแบบที่เหมาะสมเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติการของโรงเรียน

การจัดเวทีครั้งนี้ได้รับความร่วมมือด้วยดีจาก ผู้ปกครอง คณะกรรมการโรงเรียน นักเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน ส่วนครูผู้สอนในโรงเรียน มาร่วมกิจกรรมแค่ 2 คนทำให้ได้แนวทางการแก้ปัญหาที่ไม่หลากหลาย แต่ในส่วนของกลุ่มผู้ปกครองและนักเรียนให้ความร่วมมือมาร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี ทำให้มีการอภิปรายปัญหากันอย่างกว้างขวางและเกิดแนวทางในการจัดกิจกรรมต่อเนื่องว่ากลุ่ม ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ควรมีบทบาทสำคัญในการร่วมกันแก้ปัญหาและดำเนินการร่วมกันอย่างไร

การนำเสนอข้อมูลสู่โรงเรียน

บทที่ 4

ผลการศึกษา

จากที่ผ่านมา โรงเรียนเขาวงพิทยาคาร ได้มีการพัฒนา และแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ในโรงเรียน มาเรื่อยๆ จนกระทั่งในปี พศ. 2548 โรงเรียนได้พัฒนาเป็นโรงเรียนในฝัน แต่ก็ยังพบว่า ปัญหาการหนีเรียนยังเป็นปัญหาที่สำคัญของโรงเรียน ดังนั้นทางโรงเรียน โดยคณะผู้บริหารได้จัดกิจกรรมไปกว่า 10 กิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา แต่พบว่า สถานการณ์ของการหนีเรียนก็ไม่ได้ลดลง กลับพบว่าปัญหาที่ซับซ้อนและทวีความรุนแรงมากขึ้นกว่าเดิม ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาวิจัย เพื่อสร้างความตระหนักให้กับโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ให้ได้รู้ข้อมูลที่ถูกต้องตามบริบทของจริง และได้แนวทางร่วมกันในการแก้ปัญหาคือต่อเนื่อง และยั่งยืนต่อไป

การเลือกกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาทีมได้ร่วมกันระดมความคิดว่า กลุ่มที่น่าจะมีส่วนในการแก้ปัญหามีใครบ้าง ซึ่งได้แก่ กลุ่มนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และคนในชุมชน

หลังจากนั้นได้ร่วมกันคิดวิธีการศึกษาข้อมูล ทีมเลือกใช้วิธีการสัมภาษณ์ และเสวนากลุ่ม สัมภาษณ์โดยใช้แบบฟอร์มที่ทีมสร้างขึ้นมาเอง การสร้างแบบสัมภาษณ์เริ่มจากการพูดคุยกันถึงข้อมูลที่ทีมสนใจ ว่าสถานการณ์ของเด็กหนีเรียนน่าจะประกอบด้วยเนื้อหาอะไรบ้าง โดยให้ทุกคนได้เสนอข้อมูลที่ตนเองคิดว่ามีประโยชน์และครอบคลุมใจหายวิจัย โดยเริ่มด้วยการให้ทุกคนตั้งคำถามที่ตนเองอยากรู้ก่อน พอระดมคำถามได้มากพอแล้วจึงให้ทีมคัดเลือกข้อมูลไปตั้งเป็นประเด็นคำถาม และจัดเป็นหมวดหมู่ โดยแยก เนื้อหาให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายทั้ง 4 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียน ครู และผู้ปกครอง และคนในชุมชน หลังจากได้แบบสัมภาษณ์แล้ว ได้แบ่งทีมกันเป็น 4 ทีม เก็บข้อมูล ให้แต่ละทีมนำข้อมูลที่เก็บได้มาเสนอในที่ประชุมของทีม เพื่อพิจารณาว่าข้อมูลที่ได้ ตรงประเด็น ครอบคลุม หรือยัง หรือมีส่วนใดบ้างที่ต้องปรับปรุง ผลการเก็บข้อมูล พบว่ารอบแรก ไม่ผ่าน ต้องมีการปรับแบบสัมภาษณ์ใหม่ เนื่องจากประเด็นไม่ครอบคลุมคำถามวิจัย และปรับวิธีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด

ในกลุ่มนักเรียน สัมภาษณ์ ทุกระดับชั้น ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- 6 ระดับชั้นละ 20 คน ทั้งหมด 120 คน คิดเป็นประมาณร้อยละ 10 ของนักเรียนทั้งหมด (1,279 คน) ซึ่งคิดจากฐานข้อมูลเด็กหนีเรียนของโรงเรียน (ร้อยละ 10 ของนักเรียนทั้งหมด) โดยแบ่งเป็น เด็กที่หนีเรียน 60 คน และเด็กที่ไม่หนีเรียน 60 คน ครู 35 คน (จากทั้งหมด 69 คน) และในกลุ่มผู้ปกครอง 50 คน จากหมู่บ้านในเขตเทศบาล 25 คน และนอกเขต 25 คน เก็บในกลุ่มผู้ปกครองเด็กหนีเรียนและไม่หนีเรียนอย่างละเท่าๆกัน เพราะนักเรียนในโรงเรียนเขาวงพิทยาคารนั้น มาจากทั้งใน และนอกเขตเทศบาล

ในบทที่ 4 นี้เนื้อหาประกอบไปด้วย นิยามของการหนีเรียน สถานการณ์ของเด็กหนีเรียน ลักษณะการหนีเรียน แหล่งที่อยู่ของเด็กหนีเรียน และเมื่อหนีเรียนแล้วเกิดอะไรขึ้นกับเด็กเหล่านั้น

4.1 นิยามของการหนีเรียน

การหนีเรียน หรือ การโดดเรียน คือการไม่เข้าห้องเรียนในชั่วโมงหรือคาบเวลาที่มีการสอน การเรียนแบ่งได้เป็นสองแบบ คือการเตร็ดเตร่อยู่ในบริเวณโรงเรียนหรือสถานศึกษา หรือการหาช่องทางหลบออกไปนอกโรงเรียน (ภูวิทย์ จันตาธรรม. 08 ต.ค. 2544 วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี www.wikipedia.org)

ความหมายของการหนีเรียนของทีมนักวิจัยนี้ หมายถึง ลักษณะของเด็กนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่เข้าห้องเรียน ในคาบ หรือชั่วโมงที่มีการสอน ซึ่งมีสาเหตุที่ส่งผล เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียน เด็กเกเร หรือการรู้ว่าตนเองสามารถหยุดเรียนได้มากน้อยแค่ไหน ซึ่งอยู่ในกลุ่มของเด็กเรียนดี

4.2 สถานการณ์ของเด็กหนีเรียน

4.2.1 สถานภาพทางครอบครัว

จากข้อมูลชี้ให้เห็นว่าในกลุ่มเด็กหนีเรียน อาศัยอยู่กับพ่อแม่ ร้อยละ 56.7 อาศัยอยู่กับตา ยายร้อยละ 23.3 อื่นๆ ร้อยละ 20.0 ส่วนเด็กเรียน ร้อยละ 76.8 11.6 และ 11.1 ตามลำดับ พบว่าฐานะทางครอบครัวของเด็กหนีเรียนดีกว่าเด็กเรียน รายได้ของครอบครัว 5000-10,000 บาท และน้อยกว่า 5000 บาท ต่อเดือน ในครอบครัวเด็กหนีเรียน คิดเป็นร้อยละ 43.3 และ 40.0 ส่วนเด็กเรียน ร้อยละ 23.3 และ 65.0 ตามลำดับ อาชีพของผู้ปกครองเด็กหนีเรียน ได้แก่ ทำนาร้อยละ 73.3 รับราชการ รัฐวิสาหกิจ ช่าง ร้อยละ 19.7 และ ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 10.0 ตามลำดับ ส่วนเด็กเรียน 76.7 5.0 และ 18.3 ตามลำดับ และสถานภาพของครอบครัว เด็กหนีเรียน พ่อแม่ อยู่ด้วยกัน ร้อยละ 76.7 และอยู่ร้าง คิดเป็น ร้อยละ 23.3 ส่วนเด็กเรียน คิดเป็นร้อยละ 93.3 และ 6.7 ตามลำดับ

การเลี้ยงดูลูกของผู้ปกครองเด็กหนีเรียน พบว่าความสัมพันธ์กับเด็กไม่ค่อยดี ไม่มีเวลาดูแลลูก เพราะต้องทำมาหากิน และไม่คอยได้พูดคุยกันเท่าไรภายในครอบครัว ส่วนหน้าที่ในการดูแลเด็ก ก็ให้เงินไปโรงเรียนเฉยๆ ไม่ค่อยได้ดูแลเรื่องอื่นๆ แต่ตกเดือนถ้าลูกทำตัวไม่เหมาะสม เช่น การไปเล่นนอกบ้านตอนกลางคืน เมื่อตกเดือนแล้วเด็กไม่ยอมเชื่อฟัง พ่อแม่ก็จะปล่อยตามใจ ปัญหาที่ผู้ปกครองพบคือ เด็กไม่เชื่อฟัง แนะนำให้เข้าเรียนก็ยังหนีเรียน พ่อแม่บางคนก็เลยตัดสินใจลูกโดยการให้เงินไปโรงเรียนน้อยกว่าเดิม แต่เด็กก็ไม่เชื่อฟัง แถมประชดด้วยการไม่เข้าเรียน ทำให้พ่อแม่ ไม่รู้จะทำอย่างไรก็เลยเงินให้เท่าเดิม หรือมากกว่าเดิมเพื่อเอาใจลูก และเมื่อเกิดปัญหาขึ้นแล้ว ผู้ปกครองก็แก้ปัญหา โดยถามว่า ลูกอยากได้อะไรจึงจะเข้าเรียน นักเรียนบางคนเรียกร้องอยากได้โทรศัพท์มือถือ บางคนอยากได้มอเตอร์ไซด์คันใหม่ พ่อแม่ต้อง ตามใจ ถ้าไม่มีเงิน ก็ขายวัว ขายควาย ที่ดิน เพื่อหาสิ่งของที่ต้องการให้ เพราะอยากให้ลูกเรียนหนังสือ

ในกลุ่มเด็กเรียน ความสัมพันธ์ของผู้ปกครองกับเด็กดี มีการพูดคุยอย่างเป็นกันเองกับลูก เป็นเพื่อน เป็นที่พึ่งของลูกเมื่อมีปัญหา ให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด ส่วนใหญ่พ่อแม่จะดูแลลูกทุกๆ ด้าน เช่น การใช้จ่ายเงิน การเรียน การเล่น การกิน การนอน และทำตัว เป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูก มี

การส่งเสริมการเรียนรู้ของลูก เช่นถ้ามีกิจกรรมในโรงเรียน เช่น การทำรายงาน โครงงาน หรือ กิจกรรมอื่นๆ จะให้การสนับสนุนทุกอย่าง ที่ลูกบอกมา

4.2.2 พฤติกรรมของนักเรียน

4.2.2.1 พฤติกรรมในโรงเรียน

ก. พฤติกรรมต่อการเรียนการสอน เด็กนักเรียนส่วนใหญ่กว่า ร้อยละ 95 ไม่ชอบเดินเรียน เพราะอากาศร้อน จี้เกียดเดิน เดินเรียนแล้วผ่านหลายที่ทำให้ อยากหลบไปเล่น ไม่อยากเข้าเรียน ส่วนใหญ่อยากนั่งเรียนประจำห้อง เด็กนักเรียน ไม่ชอบวิชาที่ต้องคิดคำนวณ วิชาที่ต้องท่องจำ หรือ วิชาที่ให้การบ้านมากๆ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ แต่ชอบวิชาที่ได้ปฏิบัติกร เช่น พลศึกษา คอมพิวเตอร์ และชอบบรรยากาศการเรียนที่สบายๆ อยากให้ครูสอนง่ายๆ ไม่ต้องเน้น เนื้อหามาก ตลกสนุกสนาน สร้างสรรค์ ไม่เครียด เรียนเป็นเรียน เล่นเป็นเล่น ไม่ดุด่า ไม่พูด ส่อเสียด มีเทคนิคการสอนที่ไม่น่าเบื่อ สร้างแรงจูงใจในการเรียน หรือเปลี่ยนบรรยากาศการเรียน เช่น เรียนตามทุ่งนา เป็นต้น

เด็กไม่หนีเรียน ส่วนใหญ่ก็ชอบเรียนประจำห้อง ไม่ชอบเดินเรียน ถ้าเดินเรียนทำให้นักเรียนเหนื่อยจึงหนีเรียนแะพักตามที่ต่างๆ เด็กส่วนใหญ่ชอบเรียนวิทยาศาสตร์ แต่บางคนไม่ชอบวิชาวิทย์เพราะยาก และครูตัวข้อสอบให้เฉพาะเด็กที่เรียนพิเศษ ส่วนวิชาอื่นๆ เช่นวิชา ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา คอมพิวเตอร์ เด็กก็ชอบเรียน เพราะครูสอนดี เข้าใจง่าย สนุก เด็กเรียนบางคนไม่ชอบวิชาพลศึกษา เพราะไม่เก่งกีฬา

ข. พฤติกรรมการคบเพื่อน

ในเด็กหนีเรียนส่วนใหญ่จะชอบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง เช่น เพื่อนพาหนีเรียน ไปไหนไปกัน ใจถึง เพื่อนเล่นการพนัน เป็นต้น มีบางส่วนที่ชอบเพื่อนที่มีพฤติกรรมดี เช่น เพื่อนที่เป็นกันเอง คุยเก่ง อธิบายชัด ยิ้มง่าย สนุกสนานอารมณ์ดี ตลกทำให้ไม่เครียด

ส่วนเด็กเรียนจะชอบเพื่อนที่มีพฤติกรรมดีและสร้างสรรค์ เช่น เพื่อนที่ไม่หนีเรียน เพื่อนที่เรียนเก่ง เพื่อนที่เข้าใจในเพื่อน เพื่อนที่เอาใจใส่เพื่อน และอารมณ์ขันพูดจาสนุกสนาน

4.2.2.2 พฤติกรรมในครอบครัว

เด็กหนีเรียนส่วนใหญ่ไม่ชอบทำงานบ้าน บางคนไม่ทำเลย ให้เหตุผลว่าจี้เกียด แต่บางคนช่วยงานบางอย่างเช่น ล้างจาน กวาดบ้าน ถางหญ้า ซักผ้าของตัวเอง นึ่งข้าว กรอกน้ำ บางคนไม่ชอบแต่จำเป็นต้องทำเพราะแม่ต้องไปทำงานนอกบ้าน เด็กเรียน ส่วนใหญ่ชอบทำงานบ้านได้แก่ กวาดบ้าน ถูบ้าน นึ่งข้าว ซักผ้า เป็นต้น

กิจกรรมที่สนใจเป็นพิเศษ ทั้งเด็กหนีเรียนและไม่หนีเรียนชอบคล้ายๆกัน ส่วนใหญ่ชอบเล่นกีฬา เช่น ตะกร้อ รองลงมาคือ อ่านหนังสือการ์ตูน วาดรูป เล่นดนตรี แต่งเพลง ร้องเพลง งานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เขียนเว็บไซต์ เขียนโปรแกรม เล่นเกมส์ ดูหนัง คุยกับเพื่อน นอนเล่น ดูโทรทัศน์ ออกไปเล่นนอกบ้านกับเพื่อน และฟังเพลงเพราะฟังแล้วมีความสุข

กิจกรรมที่เด็กเรียนสนใจ ที่แตกต่างจากเด็กหนีเรียนคือ กิจกรรมชุมนุม อ่านหนังสือ นั่งทำการบ้านกับเพื่อน เป็นต้น

4.2.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา

ก. ปัญหาเรื่องเรียน เด็กหนีเรียนส่วนใหญ่จะพยายามแก้ไขโดย ถ้าติคศูนย์ก็จะพยายามแก้ไขผ่าน ถ้ามีปัญหาการเรียนส่วนใหญ่จะปรึกษาเพื่อนเพราะเพื่อนเข้าใจมากกว่าพ่อ แม่ จะไม่กล้าปรึกษาพ่อแม่เพราะกลัวมีปัญหา กลัวพ่อ แม่ดุคำ ทำให้มีปัญหาทะเลาะกันตามมา หรือถ้าแก้ปัญหการเรียนไม่ได้ ก็ไม่เข้าโรงเรียน จะหนีเรียนไปเล่นที่อื่น เช่น ไปร้องเพลง สุนัขหรี กินเหล้า เล่นสนุกเกอร์ เล่นเกมส์ เป็นต้น

เด็กเรียน เมื่อมีปัญหาเรื่องเรียนส่วนใหญ่ปรึกษาผู้ปกครอง พ่อ แม่ ครูที่ปรึกษา ครูผู้สอนประจำวิชาที่เรียนแล้วไม่เข้าใจ ถามเพื่อนที่รู้ให้เพื่อนอธิบายให้ฟัง และปรึกษาเพื่อนสนิท

ข. ปัญหาครอบครัว เด็กหนีเรียน แก้ปัญหาด้วยการอยู่เฉยๆ เพราะคิดว่าเดี๋ยวดีกันเอง บางคนถามครอบครัวว่าทะเลาะกันเรื่องอะไร แล้วแก้ปัญหานั้น บางคนปรึกษาเพื่อน หรือทำกิจกรรมกลางแจ้ง แต่บางคนจะอยู่เฉยๆคนเดียว ร้องไห้คนเดียวในห้อง เปิดเพลงฟังไม่พูดกับใครในบ้าน หรือพยายามนอนให้หลับ ถ้าทนไม่ไหวจริงๆก็ด่ากันแล้วเดินหนีไปเล่นเกมที่ร้านอินเทอร์เน็ต ไปเที่ยวเล่นนอกบ้าน กลับบ้านดึก หนีไปนอนบ้านเพื่อน ชวนเพื่อนไปเล่นที่ไหนก็ได้ ไม่กลับบ้าน

เด็กเรียน จะแก้ปัญหาด้วยการปรึกษามาชิกในครอบครัว พูดคุยกับพ่อแม่ ปรับความเข้าใจกันในครอบครัว หันหน้ามาคุยกันด้วยเหตุผล ถ้ามีปัญหากับพ่อแม่ก็ย้ายบ้านไปอยู่กับคนอื่น เช่น คุณยาย พ่อปัญหาลดลงค่อยกลับบ้าน บางคนหาทางระบายโดยโทรศัพท์ไปคุยกับเพื่อน และปรึกษาคูณครู เป็นต้น

ค. ปัญหาส่วนตัว เช่นความรัก หรือโรคประจำตัว เด็กหนีเรียน ส่วนใหญ่แก้ปัญหาด้วยการกินเหล้า เพื่อเรียกร้องความสนใจ รองลงมาคือปรึกษาเพื่อน แฟน พ่อ แม่ ร้องไห้เพื่อระบายออกอยู่เฉยๆคนเดียวไม่บอกใคร หรือไปคุยเล่นกับเพื่อนโดยไม่บอกว่าเราเป็นอะไร และหากิจกรรมที่สนุกทำ เช่น ซิ่งรถ เล่นเกมส์ ฟังเพลง เล่นกีฬา เป็นต้น

เด็กเรียน ส่วนใหญ่ปรึกษาหลายคน เช่น พ่อ แม่ ผู้ปกครอง พี่ เพื่อนสนิท ระบายให้เพื่อนฟัง หากิจกรรมทำให้ตัวเองมีความสุข และเมื่อยามเจ็บป่วยก็หายากิน เป็นต้น

4.2.4 ลักษณะการหนีเรียน

การหนีเรียนในที่นี้ ทีมวิจัยกำหนดไว้ มี 3 ลักษณะ ได้แก่ กลุ่มแรก หนีเรียนในกลุ่มเด็กที่มีปัญหาทางครอบครัว และมีปัญหาในการเรียน กลุ่มที่สอง หนีเรียนในกลุ่มเด็กเกเร และสุดท้ายหนีเรียนในกลุ่มเด็กดี ซึ่งในแต่ละกลุ่มจะมีรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

ก. ลักษณะการหนีเรียนในกลุ่มเด็กมีปัญหาในครอบครัว และปัญหาในการเรียน ในกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีมากที่สุดประมาณ ร้อยละ 60 ของเด็กหนีเรียนทั้งหมด เด็กมีปัญหาครอบครัว หมายถึงเด็กที่อาศัยในครอบครัวที่พ่อ แม่ เลิกกัน ตนเองอาศัยอยู่กับพ่อ หรือแม่ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือ อาศัย

อยู่กับญาติ บางคนพ่อ แม่ อยู่ด้วยกันแต่ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี ทะเลาะเบาะแว้ง กันเป็นประจำ หรือเด็กมีปัญหา เรียนไม่เก่งเรียนไม่เข้าใจในบางวิชาที่ยาก เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ หรือทำงานไม่ทัน ไม่มีการบ้านส่งครู และ เทคนิคการสอนของครูน่าเบื่อหน่าย เนื้อหาไม่ทันสมัย เป็นต้น

เด็กที่มีปัญหาครอบครัวมีหลายลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น กรณีของดาว

ดาวเป็นเด็กสาวกำพร้า มีน้องชาย 1 คน แม่จากดาวและน้องไปตั้งแต่ดาวเรียนอยู่ชั้นป.6 ขณะนี้ดาวเรียนชั้นมัธยมปลายแล้ว ดาวและน้องอาศัยอยู่กับตาและยาย พ่อของดาวนั้น หลังจากที่แม่จากดาวไป พ่อก็ได้แต่ดื่มเหล้าทุกวัน ไม่เป็นอันทำการงาน พ่อเคยบวชเป็นพระหลายครั้งแต่ก็อยู่ภายใต้ร่มผ้ากาสาวพัสตร์ไม่ได้ จึงต้องสึกออกมา เคยไปทำงานที่กรุงเทพฯ แต่ก็ไม่รอด เลยเป็นที่พึงให้น้องและดาวไม่ได้ ดาวเป็นเด็กเรียนหนังสือเก่งในชั้นแนวหน้า แต่ดาวเป็นคนชอบตามเพื่อน เพื่อนมีอะไรก็อยากมี เพื่อนของดาวล้วนแต่เป็นลูกคนมีฐานะกันทั้งนั้น เพื่อนไปเรียนพิเศษต่างจังหวัดดาวก็อยากไป บางครั้งยายก็ขายข้าวเพื่อให้เงินดาวไปเรียน ยายบอกว่า “ดาวเป็นเด็กเรียนเก่ง ไม่เคยยุ่งกับเขาหรอก เรื่องทำนาทำไร่ ไม่เคยชวนเขาไปทำนาเลย ให้เขาอยู่แต่ในบ้านเรียนหนังสือ” แต่ดาวเป็นเด็กเจ้าอารมณ์ มีครั้งหนึ่งดาวอยากได้เงินเพื่อไปเที่ยวกับเพื่อนแต่ยายไม่มีให้ จึงประชด ด้วยการกินยาเกินขนาดจนต้องเข้ามาล้างท้องในโรงพยาบาล ดาวเคยไปอาศัยอยู่กับอาจารย์ที่สอนในโรงเรียน แต่ดาวอยู่ได้แค่เดือนกว่า ก็ต้องย้ายออกเพราะดาวขาดความรับผิดชอบ ขาดความเกรงใจ จำต้องกลับไปอยู่กับตายายอย่างลำบากเหมือนเดิม ตาเป็นคนพิการทำงานไม่ได้ น้องต้องเรียนหนังสือ มีแต่ยายเท่านั้นที่เป็นเรี่ยวแรงสำคัญของครอบครัว ความหวังของดาวคือสอบเข้าเรียนต่อมหาวิทยาลัยในคณะใด ๆ ครูเคยดูแลให้อาชีพเสริมโดยขายสินค้าในระหว่างเรียน แต่ดาวทำไม่สำเร็จ ขาดทุน ก็เป็นอันต้องเลิกไป ครูบอกว่า ดาวเป็นเด็กไม่ค่อยเชื่อฟังตา ยาย หรือใครก็ได้ที่สอน และแนะนำเขา เขาจะเชื่อมั่นในตัวเอง และเคยประกาศว่า ถ้าเขาสอบเรียนต่อได้จะให้ยายขายสมบัติชิ้นสุดท้ายของแม่คือที่ดิน เพื่อส่งให้ตัวเองเรียน แต่ดาวจะไปถึงดวงดาวได้หรือไม่ก็ต้องคอยลุ้นต่อไป

นักเรียนบางคน พ่อ แม่ ตายหมด อาศัยอยู่กับตา ยาย ที่ยากจน ต้องหาเงินเรียนเอง เงินที่ญาติส่งเสียก็ไม่เพียงพอ ในการดำเนินชีวิต ทำให้ ถึงหน้านา ก็ต้องทำนา ดำนา เกี่ยวข้าวเอง บางวันขาดเรียนไปทำนา หรือตอนเช้าก็ต้องไปไถนาก่อนมาโรงเรียน ทำให้มาเรียนสาย เข้าเรียนไม่ทันในบางวิชาก็มี เช่น กรณีของนัท

พ่อกับแม่ของนัท ได้พบและอยู่กินกันฉันสามีภรรยา โดยไม่มีพิธีแต่งงานกันที่กรุงเทพฯ เมื่อท้องแก่ก็กลับมาคลอดคนที่บ้านยาย ส่วนพ่อกลับไปทำงานที่กรุงเทพฯ แม่เลี้ยงนัทได้ประมาณ 5-6 เดือน หลังจากนั้นตามพ่อไปทำงานที่กรุงเทพฯ ฝากนัทไว้กับยายที่นี้ บางทีแม่ก็เอนาท์ไปเลี้ยงที่กรุงเทพฯ ชีวิตของนัทจะไปๆมาๆระหว่างกรุงเทพกับที่นี้ตลอด ส่วนพ่อที่มีอาชีพขับแท็กซี่ขับรถชน ไม่มีเงินซ่อม รถจึงถูกยึด ทำให้นัทกับแม่ต้องลำบาก แม่จึงพานัทมาฝากกับตายาย แม่ส่งเงินมาบ้าง

ไม่ส่งบ้าง ตายายก็เลี้ยงดูตามประสาคนแก่บางทีแม่นัทไม่ส่งเงินมาต้องหาเงินซื้อนมเอง แม่มาเยี่ยม นัทเป็นบางครั้ง พอนัท 10 ขวบครอบครัวเริ่มมีปัญหา ไม่มีใครทราบความเป็นมาเป็นไป พอนัทอายุ 12 ขวบ แม่หอบน่องกลับมาหาตายาย แม่เลี้ยงน่องด้วยความยากลำบาก เพราะแม่มีโรคประจำตัว คือ โรคหัวใจ พอนัทอายุ 13 ปี น่อง 2 ขวบกว่าๆ แม่ก็จากนัทไป ส่วนพ่อมางานศพแม่ หลังจากนั้นส่งเงินมากระท่อนกระแท่น แล้วก็หายเงียบไป

ตอนที่แม่ยังมีชีวิตอยู่ ชีวิตนัทกับน่องก็ลำบากมากพออยู่แล้ว แต่พอแม่ตาย พวกเขาต้องลำบากหนักเข้าไปอีก เพราะตายายไม่มีรายได้อะไร นัทต้องอยู่อย่างขาดๆ แคลน ๆ บางวันไม่ได้กินข้าวไปโรงเรียน พอกลับบ้านดึกกับข้าวก็ว่างเปล่าไม่มีอาหาร บางวันต้องอด หรือบางวันขายไปหาปูปลา กบเขียดตามทุ่งนา กว่าจะกลับ ก็ห่มสองห่ม จึงจะได้กินข้าวเย็น

นัทเป็นเด็กที่อดทน นิสัยดี ไม่ก้าวร้าว พุดจาสุภาพ มีใครจ้างไปทำอะไรก็จะไป บางทีเสาร์อาทิตย์ ไปรับจ้างไถนา ทำให้ปวดตามเนื้อตัว พอวันจันทร์มาโรงเรียนไม่ได้จึงต้องขาดเรียน แม้จะขาดแคลนเงินทอง นัทก็ไม่พึ่งยาเสพติด ไม่ลักเล็กขโมยน้อย ไม่ก้าวร้าว เขามีทางออกโดยการไปหาเพื่อน ดูซีดี ดูหนัง แต่ไม่ออกนอกถิ่นที่ทาง

ถึงแม่นัทจะประสบปัญหาหลายด้านเขาก็พยายามเรียนหนังสือจนถึงมัธยมปลาย ผลการเรียนไม่ค่อยดีนัก เพราะนัทมีเรื่องกังวลใจแต่เขาไม่เคยเล่าให้ใครฟังเลย

สิ่งที่น่าจะช่วยนัทได้คือเรื่องรายได้ ถ้านัทมีอาชีพเสริมระหว่างเรียนหนังสือจะทำให้หนี้สินกำลังใจมากกว่านี้ นัทก็จะได้ลำบากน้อยลง น่องก็จะได้กินขนมอย่างคนอื่นเขาบ้าง

เด็กกลุ่มนี้มีจำนวนน้อยกว่าเด็กที่ เมื่อมีปัญหาในครอบครัวแล้ว เครียด ขาดกำลังใจในการเรียน จึงมักมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น หนีเรียนไปกินเหล้าแก้กุ่ม เล่นการพนัน เล่นเกมส์เพื่อคลายเครียด พอเล่นบ่อยทำให้ติด และมีพฤติกรรมหนีเรียนเพื่อมาเล่นการพนัน เล่นเกมส์

ส่วนเด็กที่มีปัญหาในการเรียนคือ เด็กที่เรียนไม่เก่ง หรืออ่อนในบางวิชา เรียนไม่เข้าใจ หรือถูกครูดุที่ไม่ส่งการบ้าน หรือเด็กที่สอบตกหลายวิชาแล้ว แก้อีกก็ยังไม่ผ่าน นุ่ม นักเรียนชั้น ม. 3 เล่าว่า “ไม่รู้ว่าเรียนแล้วจะได้เป็นอะไร เรียนไปก็เท่านั้น” จากคำพูดนี้ทำให้เห็นว่า เด็กรู้สึกท้อแท้ เมื่อเขาเรียนไม่เก่ง เขาคิดว่าไม่สามารถประกอบอาชีพอะไรได้ในอนาคตจึงไม่ใส่ใจในการเรียน แต่ความเป็นจริงแล้วมีทางเลือกอีกมากมายที่เขายังค้นหาตัวเองไม่เจอ เช่น เขาอาจทำงานฝีมือเก่ง หรือมีพรสวรรค์ทางศิลปะ กีฬา หรือดนตรีก็ได้

วิชาที่เด็กมักหนีได้แก่ วิชาที่มีการคิดคำนวณ มีสูตรที่ยากต้องใช้ความจำ ได้แก่ วิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ หรือ วิชาที่ต้องอาศัยการสื่อสาร เช่น ภาษาอังกฤษที่สอนโดยชาวต่างชาติ นักเรียนจะกลัว เนื่องจากสื่อสารไม่รู้เรื่อง ไม่รู้ว่าครูพูดอะไร จะตอบก็ไม่รู้จะตอบอย่างไร จึงหนีเรียนมากกว่าวิชาอื่น บางห้องมีนักเรียนสามสิบกว่าคน เข้าเรียนแค่ 5-6 คนเท่านั้น ปู นักเรียนชั้น ม. 5 เล่าให้ทีมวิจัยฟังว่า “ถ้าเป็นครูสอนที่เป็นฝรั่งจริง พอคุยรู้เรื่อง แต่ตอนนี้เป็นชาวฟิลิปปินส์ สำเนียงแปลก ทำให้ พูดกันไม่รู้เรื่อง แต่ครูคนไทยสอนภาษาอังกฤษ สนุกดี อย่างเช่น ครู วัฒนา”

ข. ลักษณะการหนีเรียนในกลุ่มเด็กเกร คำว่าเด็กเกรในที่นี้หมายถึง เด็กที่ติดการพนัน ติดเหล้า ยาเสพติด ติดเพื่อน ในกลุ่มนี้พ่อแม่มีรายได้พอส่งเสียให้เรียนต่อได้ แต่ตัวเด็กเองไม่รักเรียน ชอบหนีเรียน ในกลุ่มนี้มีประมาณ ร้อยละ 20 ของเด็กหนีเรียนทั้งหมด

เด็กวัยรุ่นนี้ อารมณ์จะปั่นป่วน เปลี่ยนแปลงง่าย หงุดหงิดง่าย เครียดง่าย โกรธง่าย อาจเกิดอารมณ์ซึมเศร้าโดยไม่มีสาเหตุได้ง่าย อารมณ์ที่ไม่ดีเหล่านี้ อาจทำให้เกิดพฤติกรรม เกร ก้าวร้าว มีผลต่อการเรียนและการดำเนินชีวิต ในวัยรุ่นตอนต้นการควบคุมอารมณ์ยังไม่ค่อยดีนัก บางครั้งยังทำอะไรตามอารมณ์ตัวเองอยู่บ้าง แต่จะค่อยๆดีขึ้นเมื่ออายุมากขึ้น (นพ. พนม เกตุมาน. http://www.psychlin.co.th/new_page_56.htm)

ลักษณะของเด็กในกลุ่มนี้ จะมีพฤติกรรมเกร จี้เกียจ ชอบสบาย มีค่านิยมตามแฟชั่น ชอบความทันสมัย มือถือรุ่นไหนออกใหม่ก็อยากได้ ใช้เงินอย่างฟุ่มเฟือย บางคนติดการพนัน ติดเกมส์ คีฬาประจำ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และพฤติกรรมที่เสี่ยงในอนาคต การหนีเรียนในเด็กกลุ่มนี้ หนีได้ทุกวิชา บางคนแต่งชุดนักเรียนออกจากบ้าน ของเงิน พ่อ แม่ เหมือนปกติ แต่มาไม่ถึงโรงเรียน แวะตามร้านเกมส์ ร้านคาราโอเกะ ร้านอาหารข้างทาง เล่นอยู่แถวนั้น จนถึงเวลาเลิกเรียนจึงกลับบ้านพร้อมกับเพื่อนก็มี

เด็กบางคนมีนิสัยที่ไม่ชอบเรียน(จี้เกียจ)อยู่แล้วแต่ยังไม่ใช่ เด็กเกรแต่มาโรงเรียนกับกลุ่มเด็กเกรคืออาศัยช้อนท้ายมอเตอร์ไซด์ของเพื่อนมา พอเพื่อนที่เกรหนีเรียนก็ไปกับเพื่อน เพราะถ้าเพื่อนหนีเรียนแล้ว ตัวเองไม่หนีก็จะไม่มีรถกลับบ้าน จึงจำเป็นต้องไปด้วยกันในกรณีแบบนี้ทำให้มีเด็กหนีเรียนเพิ่มขึ้นอาจโดยเจตนาหรือไม่ก็ตาม

กรณีของ ต้า นักเรียนชั้นม. 1 เทอมปลาย อายุ 13 ปี เป็นลูกคนโต มีน้องสาวเล็กๆ อายุ ขวบกว่า พ่อแม่อยู่ด้วยกัน ครอบครัวรักใคร่กันดี พ่อของต้าพูดว่า “ผมทำนา แต่ไม่เคยให้ลูกทำนาด้วยกลัวลูกเหนื่อย อยากให้ลูกสบาย” ตอนเริ่มเข้าเรียนชั้น ม. 1 เทอมแรก ต้าเป็นเด็กตั้งใจเรียน แต่พอมาเทอมปลาย ต้าเริ่มคบเพื่อนที่มาจากต่างหมู่บ้าน และมีพฤติกรรม สูบบุหรี่ หนีเรียน และเริ่มทดลองสารระเหยกับเพื่อน

ตอนแรกผู้ปกครองไม่รู้ เพราะตื่นเช้าต้ามก็แต่งตัวมาโรงเรียน ตอนเย็นก็กลับบ้านตามปกติ ผู้ปกครองเริ่มทราบเมื่อมีจดหมายจากทางโรงเรียนไปถึงผู้ปกครองว่าลูกไม่เข้าเรียน พ่อของต้าตกใจมากไม่คิดว่าลูกชายคนโตจะเป็นแบบนี้เพราะต้าเป็นความหวังของครอบครัว จึงได้มาสังเกตการณ์พฤติกรรมของลูกที่โรงเรียน พบต้ามที่โรงอาหารกำลังนั่งเล่นกับเพื่อน ในช่วงเวลาเรียน

พ่อบอกว่า ต้ามมีเพื่อนมาจากหลายๆหมู่บ้าน แต่ละทีจะมีที่เด็ดต่างกัน บางหมู่บ้านที่มีกัญชา เด็กจะเอามาโรงเรียน และสูบด้วยกัน บางคนเอาสารระเหย หรือบุหรี่มาโรงเรียน ต้าบอกว่า สูบบุหรี่ครั้งแรกเพราะว่าอยากลอง และเห็นรุ่นพี่สูบ สูบมาประมาณหนึ่งปีปัจจุบันสูบวันละ 5 มวน ต้า

บอกว่า เขาหนีเรียนด้วย “ในห้องมีนักเรียนที่ลึบกว่าคนผู้ชาย ยี่สิบกว่าหนีเรียน 11 คน ผู้หญิงหนีเรียน 2 คน”

พ่อของตัวบอกว่า “พอผมเห็นสถานการณ์แบบนี้แล้ว ไม่กล้าให้ลูกเรียนในโรงเรียนต่อ ถ้าเรียนต่อลูกผมไม่รอดแน่นอน เขาอาจคิดยาเสพติดตัวอื่นด้วยอย่างเช่นกาว หรือกัญชา เพราะเขามีเพื่อนเยอะ เพื่อนคนอื่นพ่อแม่เขาไม่ยอมรับว่าลูกตัวเองเกรงก็มี ผมนะตัดสินใจให้ลูกหยุดเรียนเลย ให้มาอยู่กับผมตลอดผมจะสอนเอง ผมดูแลในโรงเรียนครูก็ไม่ได้ทำอะไร ไม่ได้มาควบคุมกับเด็กพวกนี้ เขาเอาแบบใครสนใจก็เรียนไป ใครไม่สนใจครูก็ไม่ทำอะไร เด็กขนาดนี้เขายังไม่รู้เรื่องหรอก ถ้าไม่มีใครมาดูแล ว่ากล่าวตักเตือน”

ค. ลักษณะการหนีเรียนในกลุ่มเด็กเรียนดี เด็กกลุ่มนี้การหนีเรียนมาจาก 2 ปัจจัยคือ

หนีตามสิทธิ คือในการเรียนการสอนกำหนดว่านักเรียนจะต้องเข้าห้องเรียน ร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด ถึงจะมีสิทธิ์สอบ เด็กเรียนหลายคนคิดว่า ในเมื่อตนเองตั้งใจเรียนมาครบ ตามกำหนดมีสิทธิ์สอบแล้วก็ขอพักบ้างไม่อยากเรียนเต็มตามที่กำหนดทั้งหมด การหนีเรียนแบบนี้ไม่ได้จำกัดว่าเป็นวิชาใด ยาก หรือง่าย เพียงแค่ขอใช้สิทธิ์ ก็พอ

หนีเรียนในบางวิชาเพื่อไปทำการบ้าน หรืองานที่ค้างค้างที่ไม่ทัน นักเรียนจะมีการตรวจเช็คตัวเองสามารถใช้สิทธิ์ การไม่เข้าเรียนวิชาใดได้บ้าง ซึ่งหมายความว่าวิชาใดที่เข้าเรียนครบ ร้อยละ 80 แล้ว ก็สามารถ หนีเรียน ไปทำงานวิชาอื่นได้ เช่น บี นักเรียนชั้นม.6 หนึ่งในทีมวิจัยบอกว่า “วันนี้ผมก็หนีวิชาภาษาไทย เพื่อไปทำการบ้านวิชาวิทยาศาสตร์ เพราะผมหยุดเรียนหลายวันเพื่อไปแข่งโครงการที่จังหวัดนครราชสีมา ครูสั่งงานหลายอย่างผมทำไม่ทัน ต้องขอเวลาทำงานส่งก่อน”

ในกลุ่มเด็กเรียน หลายคนก็เบื่อการเรียน เบื่อครู แต่ก็ต้องอดทน ใก่น้อย นักเรียนชั้น ม.5 เล่าว่า “หนูก็เบื่อการเรียน เบื่อครู เหมือนกัน แต่คิดถึงพ่อแม่ สงสารพ่อแม่ ที่ทำงานหาเงินส่งเสียให้เรียน และตัวเองก็อยากมีอนาคตที่ดี จึงอดทนไม่หนีเรียน”

4.2.5 สถานที่อยู่ของเด็กหนีเรียน

เวลาหนีเรียน นักเรียนมักจะออกจากห้องไปกับเพื่อน อาจเป็นเพื่อนที่นั่งมอเตอร์ไซค์มาด้วยกัน หรือเพื่อนที่ชอบหนีเรียนด้วยกัน หรือบางคนหนีคนเดียว แล้วไปจับกลุ่มกับเพื่อนห้องอื่น หรือรุ่นพี่ อยู่ตามที่ต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นที่ลับตา ห่างไกลจากผู้คน และในหลายๆที่ไม่มีคนสัญจรไปมา เช่น

อาคารชั่วคราวเนื่องจากเป็นอาคารที่อยู่ในที่ลับตา ไกลจากผู้คน ส่วนใหญ่เป็นเด็กชาย มักจะไปเล่นการพนันที่นั่น เช่น ปั่นแปะ เล่นไพ่ เล่นโดมิโน หรือกินเหล้า

โรงอาหาร ปกติในช่วงเวลาเรียนจะเงียบ ไม่ค่อยมีใครย่างกรายมาแถวนั้น แต่เด็กหนีเรียนบางคนไปนั่งเล่น ไปกินอาหาร หรือแม้กระทั่งไปปรับทุกข์กับแม่ค้า ป้าเพ็ญศรี แม่ค้าในโรงอาหาร และเป็นทีมวิจัยด้วยบอกว่า มีเด็กม. 3 มา เล่าให้ฟังว่า ตัวเองตั้งท้องได้ 2 เดือนกว่า ไม่รู้ว่าจะทำ

อย่างไร ไม่กล้าบอกพ่อแม่ กลัวถูกดุ จากสถานการณ์ดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าเด็กขาดที่พึ่ง หรือที่ปรึกษาที่เขาไว้วางใจ

ห้องที่ว่าง และอินเทอร์เน็ต ส่วนใหญ่จะอาศัยนอนเล่น นั่งเล่น เพราะเจียบ ลับหลับตาครู และเพื่อนนักเรียน

ศาลาไทย ปกติเป็นศาลาที่ตั้งไว้ตามหน้าอาคารต่างๆ เพื่อเป็นที่นั่งเล่น พักผ่อนหย่อนใจแก่นักเรียน แต่ปัจจุบัน จะมีนักเรียนมาจองกันเป็นกลุ่มๆ แต่ละกลุ่มจะมีศาลาประจำของกลุ่มตัวเอง นักเรียนจะมาแต่เช้าแล้วเอาของไปเก็บและจองไว้ตลอดวัน ในแต่ละศาลาจะมีเด็กอยู่ประจำตลอด พอครูถามว่า “ทำไมไม่เข้าเรียน” เด็กจะตอบว่า “เป็นคาบว่าง” ซึ่งครูก็ไม่สามารถตรวจเช็คได้ทั้งหมดเพราะมีหลายชั้นเรียน

ศาลาไทย และหอประชุม ที่เด็กหนีเรียนมักไปรวมกลุ่มกัน

กลับบ้าน กลับหอพัก ออกนอกโรงเรียน เด็กบางคนกลับหอพักเพื่ออยู่กับแฟน สองต่อสอง ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนเวลาอันควร การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ และการเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ “ผมเห็นมีรถปิคอัพมารับ นักเรียนหญิง ม.ปลาย ที่หน้าโรงเรียนในช่วงเช้าหลังเคารพธงชาติ” เป็ก นักเรียนในทีมวิจัย กล่าว

หอประชุม เป็นห้องโล่งกว้าง ไกลหูไกลตาผู้คน เด็กจะหนีมาเล่นการพนัน โยนเหรียญ ปั่นแปะ กันที่นี่ มีทั้งนักเรียนมัธยมต้น และมัธยมปลาย

วัดป่าหลังโรงเรียน เนื่องจากวัดกับโรงเรียนมีรั้วติดกัน และบริเวณวัดเป็นป่าไม้ขึ้นรก บริเวณหลังโรงเรียนก็เป็นแปลงเกษตรปลูกหยาขย ง่ายแก่การหลบ และยากแก่การติดตามของครู นักเรียนจะจับกลุ่มกัน ตามป่าในวัด และตามเถียงนา

ร้านคาราโอเกะ ร้านอินเทอร์เน็ต มีเด็กบางคนเล่นเกมสัจจนติด จึงหนีเรียนเป็นประจำเพื่อไปเล่นเกมสัจ พอหมดเวลาเรียนก็กลับบ้านพร้อมเพื่อน

4.2.6 หนีเรียนแล้วเกิดอะไรขึ้น

เมื่อหนีออกจากห้องเรียนแล้ว นักเรียนไปหลบอยู่ตามที่ต่างๆ และเล่นการพนันมากที่สุด พบทุกระดับชั้น เช่น ปั่นแปะ เล่นมิโน เล่นไพ่ ทายหน้าหนังสือ (ทายหน้าหนังสือว่าลงท้ายด้วยเลข คู่หรือคี่ แล้วลงเงินกัน) และน้ำเต้า ปลูกปลาเป็นต้น รองลงมาคือ กินเหล้า สูบบุหรี่ สูบกัญชา ดมกาว เล่นกิตาร์ นอนเล่น คุยกัน ร้องเพลง ฟังเพลง ทำงานส่งครู บางกลุ่มออกจากโรงเรียนกลับไปนอนเล่นที่หอพักกับแฟน และไปเล่นเกมส์ อินเทอร์เน็ต เล่นสแนกเกอร์ นอกโรงเรียน นักเรียนหญิงบางคน มีรถปิคอัพมารับที่หน้าโรงเรียน ออกไปในเวลาราชการ นักเรียนที่หนีจะรวมเป็นกลุ่มๆ ส่วนใหญ่แบ่งชายหญิง

เอ นักเรียนหญิงชั้นม. 2 เล่าว่า หนูเคยหนีเรียน บางวันไม่เข้าเรียนเลย จะหนีไปกับเพื่อน นักเรียนหญิงด้วยกัน ออกไปหลังโรงเรียน อยู่ตามเถียงนา หรือวัดป่า ส่วนใหญ่ ไปนั่งเล่น คุยกันกับเพื่อน ฟังเพลง สูบบุหรี่ เคยทดลองดมกาวด้วย แต่เหม็นมาก หนูไม่ชอบ แม่ของเอบอกว่า ลูกหนีเรียน จนครูปกครองมีจดหมายตาม คนจึงทราบเรื่อง และได้ย้ายลูกไปเรียนที่โรงเรียนใกล้บ้าน และคอยดูแลอย่างใกล้ชิด แม่ของเอ พบว่าลูกติดบุหรี่ วันไหนไม่ได้สูบจะหงุดหงิด และเอมีพฤติกรรมรัก ชอบ เพื่อนเพศเดียวกันด้วย

จากการเก็บข้อมูลจากเจ้าของร้านเกมส์ ร้านสะดวกซื้อ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และผู้ให้บริการนักเรียน พบว่า มีนักเรียนมาเล่นเกมส์ และอินเทอร์เน็ตทั้งในเวลาเรียน และในวันหยุดราชการ เล่นคนละหลายชั่วโมง ช่วงกลางคืนมีนักเรียนจี้มอเตอร์ไซค์ นั่งซ้อนท้ายมาเป็นคู่ๆ และซื้อเหล้า เบียร์ บอกว่าจะไปเที่ยวที่เขื่อนลำเพ็ญยังดอนบน (เขื่อนวังคำ) ช่วงดึกมักซื้อเหล้าเบียร์นั่งดื่มที่หน้าร้าน และพบเด็กนักเรียนประชิดพ่อแม่ แฟน ด้วยการกินยาเกินขนาด และกินสารพิษอื่นๆ แล้วมานอนรักษาในโรงพยาบาล มีเด็กนักเรียนติดสารเสพติดมาบำบัดในโรงพยาบาล ส่วนใหญ่เป็น สารระเหย และยาบ้า และมีเด็กนักเรียนมัธยมต้นใส่ชุดลูกเสือ หรือชุดคอสเพลย์ มาฝากครรภ ที่โรงพยาบาลด้วย

เป็นที่น่าสังเกตว่า จากการศึกษาของทีมวิจัย พบนักเรียนที่หนีเรียนแล้ว มักไปเล่นการพนันมากที่สุด พบทุกระดับชั้น ถ้าเด็กเล่นการพนันเล็กๆน้อยๆเหล่านี้แล้ว คิดว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดา จะส่งผลให้เด็กกลุ่มนี้ มีความเสี่ยงต่ออบายมุขตัวอื่นๆในอนาคตได้ง่าย ดังกรณีของเอ

เอ เรียนอยู่ชั้น ม.5 พ่อ แม่ ของเออย่าร้าง เออาศัยอยู่กับแม่ พ่อไปแต่งงานใหม่ที่ต่างจังหวัด ไม่ได้ส่งเสียเอเลย แม่ซึ่งไม่มีงานประจำ อาศัยรับจ้างทำนาไปวันๆ และนวดไทย แล้วแต่จะมีคนจ้าง แม่ไม่มีที่นาเป็นของตัวเอง ส่วนใหญ่รายได้ไม่พอกับรายจ่าย บางวันได้เงินมาโรงเรียน แต่บางวันไม่ได้สักบาท อาศัยกินข้าวเที่ยงกับเพื่อนหรือบางวันห่อข้าวมากิน แม่มักจะบ่นว่าเอตลอด ตั้งแต่เด็กจนโต จนเอรำคาญ พอมาโรงเรียนก็เรียนไม่เก่ง บางวิชาก็เรียนไม่รู้เรื่อง เอจึงเป็นเด็กหนีเรียนเป็นประจำ กิจกรรมที่ทำขณะหนีเรียนคือ เล่นการพนัน เอชอบเล่นไพ่ พ่อเล่นได้เงินมาจะเอาเงินไปแต่งรถมอเตอร์ไซค์ ไปเที่ยวกับเพื่อน บางวันเล่นได้เงิน 1,000-2,000 บาททำให้เอติดใจ และเล่นบ่อยๆ

แต่ถ้าเล่นแล้วเสียเงินจนหมด ก็จะกู้เงินเพื่อนเล่นต่อ พอไม่มีเงินจ่ายหนี้ ก็จะเข้าพัวพันกับยาเสพติด ซึ่งเริ่มจากบุหรี กัญชา กาว จะเอามาขายให้เพื่อน เพื่อเอาเงินมาใช้หนี้ และตัวเองก็ได้เสพด้วย และเงินที่ได้มา เอาไปเล่นการพนันอีก พอเงินหมดไม่มีที่หาเงิน ก็จะสร้างความเดือดร้อนให้กับคนอื่น โดย ตั้งแก๊งรีดไถในโรงเรียน เอาเปรียบเพื่อนที่หนีเรียนและเล่นการพนันด้วยกัน จะตั้งแก๊งที่หน้าห้องน้ำ และทางขึ้นอาคารเรียน ของนักเรียนม.ต้น ถ้าใครจะเข้าห้องน้ำ หรือ เดินผ่านชั้นบันไดเพื่อไปเรียน จะต้องจ่ายค่าคุ้มครอง เป็ด หนึ่งในทีมวิจัยบอกว่า “ตอนผมเรียนมัธยมต้น ก็เคยจ่าย 15 บาท เพื่อผ่านบันไดขึ้นชั้นเรียน”

4.3 ปัจจัยและเงื่อนไขที่ทำให้เด็กหนีเรียน

จากการศึกษาสถานการณ์การของเด็กหนีเรียน ซึ่งให้เห็นความสัมพันธ์ และความเชื่อมโยงของปัญหาการหนีเรียน กับปัจจัยหลายๆด้าน ซึ่งแต่ละด้านก็มีความสำคัญ ที่ส่งผลแก่กันและกัน มีความเชื่อมโยงกัน ไม่สามารถแยกขาดจากกันได้ การศึกษาของทีมวิจัยพบว่าปัจจัยและเงื่อนไขที่สำคัญของการหนีเรียนของนักเรียนโรงเรียนเขาวงพิทยาคารมี 4 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน ตัวนักเรียน และชุมชน

4.3.1 ครอบครัว

ก. สภาพครอบครัวและการเลี้ยงดูเด็ก

เนื่องจากภาวะสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป ระบบทุนนิยม เข้ามาแทนที่สังคมเกษตรซึ่งเป็นสังคมดั้งเดิมของคนเขาวง ที่แต่ก่อนสามารถอยู่ได้ด้วยการทำงาน หลังหนานา ก็ทอดผ้า หรือหาอยู่หากินตามท้องทุ่งนา หากบ หากเขียด หากปลาหรือหาอาหารตามป่าเขา ใครมีกบ เอาไปแลกปลา มีปลาเยอะก็แบ่งปันกันกิน มีลูกหลานก็ฝากกันดูแลได้ ทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัว และชุมชนมีความเหนียวแน่น และมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

แต่ในปัจจุบันทุกคนต่างดิ้นรนทำมาหากิน หาเงิน ตัวใครตัวมัน ทำให้ความสัมพันธ์ในชุมชน และญาติพี่น้องลดลง ประกอบกับกระแสโลกาภิวัตน์ สื่อต่างๆ ณาโถมเข้ามาในชุมชน ไม่ว่า จะเป็น อินเทอร์เน็ต ที่ทำให้โลกนี้ดูเหมือนแคบลง โทรศัพท์มือถือ โทรทัศน์ ซิตี เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นสื่อในวงกว้างที่ทำให้ชุมชนเกิดกระแสการบริโภคมากขึ้น กระแสการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ทำให้ชุมชนเขาวงต้องรับไม่ทันเพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่ เป็นเกษตรกร ไม่ได้พัฒนาดังเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้ช่องว่างระหว่างผู้ปกครองกับเด็ก ขยายใหญ่ขึ้น

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพ่อ แม่ ต้องออกจากบ้านเพื่อไปทำงานในเมือง หาเงินมาจุนเจือครอบครัว เนื่องจากรายจ่ายที่เพิ่มขึ้น บางครอบครัวมีหนี้สินล้นพ้นตัว ึ่งให้ลูกอยู่กับคนอื่น เช่น ตา ยาย ป้า น้า อา เป็นต้น จะกลับบ้านอีกทีก็ต้องรอเทศกาลสำคัญประจำปี เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ วันตรุษจีน เป็นต้น บางคนมีความรับผิดชอบก็ส่งเงินมาจุนเจือครอบครัว แต่บางคนไม่ยอมส่งเสียปล่อยให้เป็นการละเลยของผู้ดูแลเอง หรือบางครอบครัวพ่อ แม่ ลูกอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน

แต่ไม่ค่อยมีเวลาในการดูแลกันเท่าที่ควร เพราะพ่อตื่นนอนพ่อ แม่ก็ต้องรีบไปทำงาน ลูกตื่นทีหลังก็ไปโรงเรียนเลย พอตอนเย็นลูกกลับบ้าน แล้วไม่เจอใคร ก็ออกไปเล่นกับเพื่อน กลับบ้านอีกทีตอนพ่อแม่หลับแล้ว ทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวของเด็กหนีเรียน ไม่ค่อยดีเท่าที่ควร เด็กบางคนครอบครัวฐานะดี แต่พ่อแม่ทำแต่งงาน ไม่มีเวลาให้ลูกทำให้ความอบอุ่นในครอบครัวน้อย เด็กก็หนีเรียนได้เช่นกัน

จากข้อมูล ชี้ให้เห็นว่าเด็กหนีเรียน มากกว่าร้อยละ 60 มีปัญหาครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นครอบครัวแตกแยก หรือพ่อแม่ไปทำงานที่อื่นเด็กอาศัยอยู่กับญาติ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ป้า และญาติอื่นๆ ส่วนใหญ่บิดามารดามีอาชีพหลักทำนา อาชีพเสริม รับจ้าง และทำงานต่างจังหวัดหลังหน้าเก็บเกี่ยว

บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองในการเลี้ยงดูบุตรหลาน ของคนผู้ไทในปัจจุบัน ได้เปลี่ยนไปจากเดิมที่แต่ก่อนครอบครัว จะประกอบไปด้วย พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย และลูกๆ หลานๆ ได้มีเวลาทำกิจกรรมเกือบทุกอย่างในครอบครัวร่วมกัน ตั้งแต่การหุง หา อาหาร ก่อนจะได้อาหารมาแต่ละมื้อก็ต้องแบกเสียมลงไปทุ่งนา หากบ หากเจียด หรือหาเห สะดุ้ง สวิง ลงไปล่าห้วยหาปู ปลา ลูกบ ลูกเจียด มาเป็นอาหาร และในช่วงทำนา บุตรหลานที่ว่างจากเรียนหนังสือในตอนเย็น เสาร์ อาทิตย์ หรือช่วงปิดเทอม จะไปช่วยพ่อแม่ ไถนา ดำนา เกี่ยวข้าว ทุกขั้นตอนของวิถีชาวนา หรือวิถีของชุมชน บุตรหลานก็มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ ไม่ต่างจากผู้ปกครอง

วิธีการเลี้ยงลูกก็เป็นไปตามธรรมชาติ ทำให้พวกเขาซึมซับมาตลอดและเข้าใจวิถีของครอบครัว วิถีของชุมชนได้ดี ไม่เกิดช่องว่างเหมือนในปัจจุบันที่สังคมบริโภคนิยม และกระแสโลกาภิวัตน์ได้เข้ามาแทนที่ ทำให้ครอบครัวต้องดิ้นรน หาเงินเพื่อจุนเจือครอบครัว สื่อต่างๆก็แย่งเวลาของเด็กให้ห่างจากผู้ปกครองไปเรื่อยๆ วิถีชีวิตแบบชุมชนชาวนาเดิมได้เปลี่ยนไป ในปัจจุบันเด็กนักเรียนมีหน้าที่เรียนอย่างเดียว พ่อแม่ มีหน้าที่หาเงินให้เด็กไปโรงเรียน นักเรียนผู้ไทหลายคนในปัจจุบัน ที่พ่อ แม่ทำนา แต่ตัวเองไม่เคยเหยียบย่างไปทุ่งนาเลย ไม่เคยรู้ว่า การไถนา ดำนา เกี่ยวข้าว เป็นอย่างไร พ่อ แม่ทำนาอยากลำบากแค่ไหน ในช่วงเลิกเรียนหรือวันหยุด เด็กจะดูทีวี เข้าร้านเกมส์ ร้านอินเทอร์เน็ตหรือขับรถมอเตอร์ไซด์ซึ่งเล่นกับเพื่อน วิถีของเด็ก และผู้ปกครองแตกต่างกัน ทำให้มีปัญหาการสื่อสารในครอบครัว เพราะรับรู้คนละเรื่อง ประกอบกับผู้ปกครองบางคนไม่อยากให้ลูกลำบากเหมือนตนเองอยากให้ใช้ชีวิต แบบสบายๆ อยากให้เรียนหนังสือ ให้เป็นเจ้า เป็นนาย ทำให้เด็กไม่มีทักษะในการใช้ชีวิตเท่าที่ควร

ข. สภาพทางเศรษฐกิจในครอบครัว

เนื่องจากวิถีชีวิตของผู้ปกครองเปลี่ยนไป ต้องมีการอพยพเข้าไปทำงานในเมือง ทำให้เด็กบางคนต้องอาศัยอยู่กับญาติ บางครั้งเกิดความกดดันจากผู้ดูแล แต่บางคนอาศัยอยู่กับพ่อ แม่ แต่ถูกดู ค่า จากบ้าน หรือทะเลาะกับคนในครอบครัว ก็หมดอารมณ์ไม่อยากเรียน และครอบครัวยากจน

พ่อ แม่ไม่ให้เงินมาโรงเรียนเลย หรือบางคนได้เงินมาน้อย ไม่พอกับค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน จึงหนีเรียนไปเล่นไฟ เพราะอยากได้เงิน ในการใช้จ่าย

4.3.2 โรงเรียน

การศึกษาในอดีตของชุมชนเขาวงนั้นเริ่มที่วัด โดยมีพระเป็นครู ในขณะที่สอนการอ่าน เขียน ก็สอนธรรมะแทรกไปด้วย วัด กับชุมชนในสมัยนั้นถือเป็นอันหนึ่ง อันเดียวกัน ไม่ได้แยก ส่วน วัด เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ต่อมา มี พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ ได้มีการจัดตั้ง โรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยงานเอกเทศแยก ออกจากชุมชน มีการจัดการเรียนการสอนตามที่รัฐกำหนด ตั้งแต่ ประถมศึกษา ถึงมัธยมศึกษา ทำให้ชุมชน และโรงเรียนแยกห่างออกจากกันเรื่อยๆ แม้ในปัจจุบันโรงเรียนเขาวงพิทยาคารได้พยายามเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชนมากขึ้น โดยจัดกิจกรรมที่มี ส่วนเกี่ยวข้องของบ้าน วัด โรงเรียน เช่นการร่วมกิจกรรมจัดขบวนแห่เทียนพรรษาในวันเข้าพรรษา ขบวนลอยกระทงในวันเพ็ญเดือนสิบสอง ร่วมกับชุมชน ซึ่งเป็นกิจกรรมทางศาสนาที่ชุมชนถือ ปฏิบัติมาหลายปี แต่วิถีของชุมชนจริงๆก็ยังคงแตกต่างกัน

ก. การจัดการเรียนการสอน ในโรงเรียนเขาวงพิทยาคารในปัจจุบันนั้น ใช้นโยบายเดินเรียน คือครูอยู่ประจำห้อง ให้นักเรียนเดินไปเรียนกับครูในแต่ละรายวิชาซึ่งผลดีของการเดินเรียนก็คือ สื่อ การเรียนการสอน หรืออุปกรณ์ต่างๆในการเรียนไม่ต้องลำบากในการโยกย้าย การเปลี่ยนนโยบาย การเรียนประจำห้องเป็นการเดินเรียนเนื่องจากนักเรียนบางส่วน ที่อยู่ประจำห้องไม่ยอมเอาหนังสือ หรืออุปกรณ์การเรียนกลับบ้าน จะเก็บไว้ที่โต๊ะเรียนที่โรงเรียนส่งผลให้นักเรียนไม่ได้ทบทวนวิชา เรียน หรือทำการบ้าน อ่านหนังสือ

การเดินเรียนมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบต่อตนเองเหมือนเรียน ตามมหาวิทยาลัยไม่ต้องนั่งรอในห้องตลอดและนักเรียนได้เปลี่ยนอริยาบถด้วย แต่สำหรับนักเรียน พอเปลี่ยนมาใช้การเดินเรียนจึงเป็นโอกาสอันดีของการหนีเรียน เนื่องจากช่วงที่เดินไปหาห้องเรียน ในรายวิชาใหม่ ผ่านหลายจุดที่เป็นจุดที่เด็กหนีเรียนมักไปรวมกลุ่มกัน เช่น ศาลาไทย โรงอาหาร หอประชุม ห้องที่ว่าง อาคารชั่วคราว หรือออกนอกโรงเรียน นักเรียนมีเหตุผลมากมายที่จะแะพัก ตามจุดต่างๆ ดังกล่าว เช่น ขี้เกียจเดิน แดดร้อน กลัวเป้งหลุด หนี้อย เป็นต้น

ข. รายวิชาที่เรียนและเทคนิคการสอน ก็มีผลให้เด็กหนีเรียน เช่นวิชาที่ยากมีการคำนวณ หรือต้องจำสูตรยากๆ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ หรือปัญหาการสื่อสาร เช่น ภาษาอังกฤษ ที่ สอนโดยชาวต่างชาติ สื่อสารไม่รู้เรื่องก็ไม่เข้าเรียน เช่นกัน

ครูบางคน ใช้วิธีการสอนแบบโบราณเมื่อสมัยหลายปีที่แล้ว คือพอเข้าห้องเรียนก็เปิดตำรา อ่านตามหนังสือ ให้นักเรียนเขียนตาม ทำให้นักเรียนเบื่อหน่าย ไม่อยากเรียน ตัวครูผู้สอนเองก็มี ส่วนให้เด็กหนีเรียน นักเรียนบอกว่า “ครูสนใจ เอาใจแต่เด็กเก่ง และมีทัศนคติที่ไม่ดีกับเด็กหนี เรียน” มองว่าเด็กหนีเรียนเป็นเด็กไม่ดี เกร ครูจะพูดต่อเสียง ด่าทอ ทำให้นักเรียนไม่ชอบครู ครู บางคนเคร่งเครียดเกินไป สอนน่าเบื่อ สอนไม่เข้าใจ สอนมากเกินไป ครูบางคนมีแต่สั่งงาน ไม่เคย

สอน ครูบางคนจู้จี้ ขี้บ่น ไม่เข้าใจนักเรียน ครูบางคนชอบดู ด่านักเรียนเวลาเข้าห้องเรียนเช้า นักเรียนเลยประหลาดใจโดยการไม่เข้าเรียน หรือนักเรียนบางคนถูกครูกดดันให้ออกไปเขียนหน้ากระดาน แล้วตัวเองทำไม่ได้ทำให้อายเพื่อน ถูกเพื่อนล้อเลียน เป็นต้น

กระบวนการสอนของครูตามระบบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ครูยังสอนเน้นการบรรยาย เน้นความจำตามหนังสือ 8 กลุ่มสาระ 67 มาตรฐาน อัดแน่นเชิงเนื้อหาวิชาการตลอดทั้งวัน วันละ 6 - 8 คาบ ในเนื้อหา 8 กลุ่มพบว่า เนื้อหาทางด้านสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ การงานอาชีพ และเทคโนโลยีถูกยกเลิกและล้ำสมัยเป็นอย่างยิ่ง ขาดความน่าสนใจเป็นที่สุด (กันทิมา ลีจันทิก. บทความทางเว็บไซต์ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) 10 มิย. 2552 www.thaihealth.or.th)

ค. สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมีผลต่อการหนีเรียน เช่น หลังโรงเรียนมีวัดป่า เป็นที่ๆหลบออกจากโรงเรียนง่าย และไม่มีใครสังเกตเห็น ศาลาไทยหน้าอาคารต่างๆสำหรับพักผ่อน เด็กจะจองกันเป็นกลุ่มๆเป็นศาลาประจำกลุ่มทุกวัน ตั้งแต่เช้าจนเย็น พอครูถามก็บอกว่าคาบว่าง ไม่ได้เรียน ครูก็ไม่สามารถตรวจสอบได้ว่า ว่างจริงหรือไม่ เนื่องจากเดินเรียนไม่มีห้องประจำ พอคาบว่างนักเรียนก็นั่งเล่นตามที่ต่างๆนอกห้องเรียน อาคารชั่วคราว ไม่มีคนอยู่เป็นที่มั่วสุมได้ดี และมีสิ่งร่มรื่นเยอะ เช่น ในโรงเรียนมี สาระระเหย บุหรี่ กัญชาการเล่นการพนัน เป็นต้น

สถานที่เรียนก็มีส่วนในการหนีเรียน บอย นักเรียน ม.4 เล่าว่า “เรียนบางครั้งก็ไม่สนุก เพราะไม่มีที่เรียน (ที่เรียนที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ และสร้างแรงจูงใจในการเรียน) ในบางวิชาที่กล่าวถึงท้องทุ่งนา หรือระบบนิเวศอื่นๆ นักเรียนก็อยากออกนอกสถานที่บ้าง”

4.3.3 นักเรียน

ก. ตัวเด็กเอง นักเรียนตั้งแต่ชั้น มัธยมปีที่ 1-6 เป็นช่วงวัยรุ่น พัฒนาการของวัยรุ่นจะแบ่งเป็น 3 ช่วง คือ วัยรุ่นตอนต้น (10-13ปี) วัยรุ่นตอนกลาง (14-16 ปี) และวัยรุ่นตอนปลาย (17-19 ปี) เด็กวัยรุ่น มีพฤติกรรมอยากรู้ อยากเห็น อยากลอง อารมณ์จะปั่นป่วน เปลี่ยนแปลงง่าย หงุดหงิดง่าย เครียดง่าย โกรธง่าย อาจเกิดอารมณ์ซึมเศร้าโดยไม่มีสาเหตุได้ง่าย อารมณ์ที่ไม่ดีเหล่านี้อาจทำให้เกิดพฤติกรรม เกร ก้าวร้าว โดยเฉพาะวัยรุ่นตอนต้น

ข. การเลี้ยงดู ในแต่ละครอบครัวการเลี้ยงดูเด็กแตกต่างกัน เช่น ถ้าครอบครัวเลี้ยงดูอย่างเข้าใจ มีเวลาใกล้ชิดลูก ให้การปรึกษาหารือในสิ่งที่วัยรุ่นอยากทดลองทำ ไม่ว่าจะถูกหรือผิด และคอยสอนแนะแนวทางในการแก้ปัญหาให้ ในครอบครัวที่ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี เด็กก็จะไม่เกรงกลัวก้าวร้าว ไม่หนีเรียน แต่ในทางตรงกันข้าม ในกลุ่มวัยรุ่นที่ไม่เคยถูกฝึกให้ลองคิด ลองทำก่อน จะเกิดความสับสน วุ่นวายใจขาดความรู้ ขาดทักษะ ขาดการฝึกฝน ขาดการลองทำผิดทำถูกมาก่อน จึงทำให้กลุ่มนี้ตกอยู่ในกลุ่มที่มีอันตรายสูง และในกลุ่มเด็กวัยรุ่นที่พ่อแม่ปล่อยปละละเลย หรือไม่เคยสอนให้ยับยั้งชั่งใจมาก่อน นึกอยากทำอะไรก็จะทำ ไม่เคยต้องผิดหวัง ไม่เคยสนใจว่าการกระทำ

ของตัวจะส่งผลกระทบต่อผู้คนรอบข้างอย่างไร จะทำให้เด็กเกร ก้าวร้าว และส่งผลถึงการเรียน เช่น เรียนไม่เก่ง หนีเรียน เป็นต้น

ค. เพื่อน เด็กหนีเรียนเกือบทั้งหมด เชื่อว่าเพื่อนมีผลต่อการหนีเรียน เหตุผลอันดับหนึ่งเพราะเพื่อนชวนหนีเรียน ถ้าเพื่อนไม่เข้าเรียน เราก็ไม่เข้าเรียนด้วย หรือทะเลาะกับเพื่อนในห้อง โกรธกับเพื่อนถูกเพื่อนแกล้ง ถูกเพื่อนด่า ไม่ชอบจี๋หน้าเพื่อน ไม่ค่อยสนิทกับเพื่อนเท่าไร ถูกเพื่อนหักหลัง โดนเพื่อนรังเกียจ ไม่มีเพื่อนเรียนก็ไม่สนุก ประกอบกับเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นเพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อ พฤติกรรมและการกระทำเป็นอย่างยิ่ง

4.3.4 ชุมชน

ในชุมชนผู้ไทแขวงแต่ก่อนนั้น ถ้ามีบุตรหลานไม่นิยมส่งเรียนต่อในชั้นที่สูงกว่าระดับประถม เนื่องจากเป็นพื้นที่ ที่อยู่กลางหุบเขาการเดินทางไม่สะดวก ถ้ามีบุตรหลานผู้ชายจะให้ทำนา และเลี้ยงดูพ่อแม่เวลาแก่เฒ่า ถ้าเป็นบุตรสาว จะให้เรียนการปลูกฝ้าย การทำเส้นฝ้าย เส้นไหม และเรียนการทอผ้าไว้ใช้ในครัวเรือน เช่น ผ้าห่ม ผ้าสำหรับตัดเย็บเสื้อผ้าทั่วไป พอมาในยุคการศึกษาภาคบังคับทุกคนต้องเรียนหนังสือ จึงนิยมให้บุตรหลานเรียนสูงขึ้น และมีการส่งบุตรหลานออกไปเรียนต่างถิ่นที่มีโรงเรียนในระดับสูงขึ้นไป และเมื่อมีการจัดตั้งโรงเรียนมัธยมขึ้นไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนราษฎร์ (โรงเรียนเอกชน) หรือโรงเรียนรัฐ ในพื้นที่ จึงทำให้มีการส่งบุตรหลานเข้าเรียนต่อมากขึ้น

ต่อมาเมื่อมีกระแสการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นภายนอก และภายในชุมชนเอง ทำให้โครงสร้างภายในของชุมชน แนวคิดในการเลี้ยงดูลูก เปลี่ยนไป ดังได้กล่าวแล้วข้างต้น ในชุมชนเองมีสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็น ถนนหนทางที่ เปลี่ยนจาก ถนนแดง เป็นลาดยาง หรือ คอนกรีต ในบางพื้นที่ เมื่อเจ็บไข้ได้ป่วยก็มีโรงพยาบาล สถานีอนามัย แทนหมอเหยา หรือ หมอฮากไม้ในสมัยก่อน และในชุมชน ก็มีการสื่อสารที่ทันสมัย เช่น โทรศัพท์มือถือ มีเกือบครบทุกคน เกิดร้านเกมส์ ร้านอินเทอร์เน็ต รีสอร์ท ขึ้นในชุมชน สิ่งเหล่านี้ค่อยๆเข้ามาในชุมชน จนในปัจจุบันกลายเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนไปอย่างไม่รู้ตัว

จากการศึกษาของทีมวิจัยพบว่า ชุมชนเองก็มีส่วนส่งเสริมในการหนีเรียน เช่น ร้านเกมส์ อินเทอร์เน็ต รีสอร์ท หรือช่วงไหนที่มีการระบาดของยาเสพติดในชุมชน ในโรงเรียนก็ระบาดของ เช่น สารระเหย บุหรี่ กล้วยา ร้านเกมส์ก็เป็นที่พักของเด็กหนีเรียน และเด็กที่มีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมมักใช้รีสอร์ท ที่มีในชุมชนเป็นที่ขายบริการ เป็นต้น

นอกจากนี้แล้วเมื่อกระแสการบริโภคเข้าครอบงำเด็กเหล่านี้ก็จะคิดแต่เรื่องเงินเป็นหลัก โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสม หรือจารีตประเพณีที่ดงามที่เคยบ่มเพาะ และปฏิบัติสืบต่อกันมา เช่น มีนักเรียนหญิง ขายตัวเพื่อได้เงินมาซื้อโทรศัพท์มือถือ หรือของใช้ฟุ่มเฟือยอื่น เช่น เสื้อผ้านำสมัย เครื่องประดับ หรือ มอเตอร์ไซด์ กลุ่มผู้ซื้อบริการส่วนใหญ่เป็นคนที่ไม่มีเงินเดือน มีรายได้ประจำ เด็กที่ขายบริการจะมีเครือข่ายของตัวเอง และมีการบอกต่อกัน มีตั้งแต่ระดับชั้น ม.1-ม.6

จากข้อมูลชี้ให้เห็นว่า มีเด็กนักเรียนขายบริการ พบทุกระดับชั้น นักเรียนจะมีเครือข่ายกันในโรงเรียน ถ้าต้องการเด็ก โทรหาได้เลย และเด็กนักเรียนมีการส่งต่อกันด้วย จะมีจุดนัดหมายกัน ที่ลานหน้าว่าการอำเภอ ลานการประถมศึกษาเก่า เพราะเป็นที่เปลี่ยว ห่างไกลสายตาผู้คน และที่ลานจอดรถโรงพยาบาลเขาวง เพราะโรงพยาบาลเปิดทำการตลอด 24 ชั่วโมง จอดรถสะดวก เด็กจะขับมอเตอร์ไซค์มาจอดไว้และขึ้นรถของผู้ใช้บริการไป อาจไปตาม ที่พักชั่วคราวหรือที่เรียกว่ารีสอร์ทต่างๆ ซึ่งปัจจุบันผุดขึ้นเหมือนดอกเห็ด ราคาค่าบริการมีตั้งแต่ 300 – 1,500 บาท ถ้าเป็นเด็กเกร ผมแดง ก็ราคาถูก 300-500 บาท แต่ถ้าเป็นเด็กเรียบร้อย ราคาเพิ่มขึ้นเป็น 1,000 บาท กลุ่มเด็กเหล่านี้ไม่ใช่เฉพาะเด็กที่มีปัญหาในด้านเศรษฐกิจ เท่านั้นที่ขายตัว เด็กที่ครอบครัวมีรายได้ดี ก็ยังขาย เนื่องจากเด็กคิดการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยเกินตัว ค่านิยมที่ชอบตามแฟชั่น เช่น โทรศัพท์มือถือรุ่นใหม่ เสื้อผ้าตามแฟชั่นมอเตอร์ไซค์คันใหม่ เป็นต้น จึงต้องหาเงินมาสนองความต้องการของตนเอง พบว่าเด็กเหล่านี้ เมื่อมีเพศสัมพันธ์ จะใช้ถุงยางอนามัยกับคนที่ตนขายบริการเท่านั้น แต่จะไม่ใช้กับแฟนตนเอง

จากสถานการณ์ดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ไม่ว่าจะเป็นตัวเด็ก หรือผู้ใหญ่ในชุมชนเองต่างก็ มุ่งไปที่การบริโภคนิยมเป็นหลัก จนหลงลืม รากเหง้าทาง จารีต ประเพณี ที่ดีงาม จนหมดสิ้น สิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อความมั่นคงทางครอบครัว และชุมชน หรือแม้แต่สุขภาพของเด็กเอง เช่นอาจเกิดปัญหาดังครรภ์ไม่พึงประสงค์ ติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ และที่สำคัญยิ่งกว่านั้น เมื่อเด็กเติบโตมากับกระแสบริโภคนิยมจะส่งผลต่อการดำเนินชีวิตในอนาคตของเด็กได้ ดังกรณีของบัว

บัวอาศัยอยู่กับ พ่อ แม่ ที่มีฐานะปานกลาง ไม่ขัดสน ลำบาก พ่อ แม่ทำงานที่กรุงเทพฯ ส่งเงินมาให้ลูกส่งมาเสมอ และมาเยี่ยมลูกปีละ 2-3 ครั้ง บัวอาศัยอยู่กับน้ำ ซึ่งมีอาชีพเป็นครู บัวเป็นลูกสาวคนเดียว จึงถูกเลี้ยงดูอย่างตามใจมาตั้งแต่เด็ก พ่อโตขึ้น จึงเป็นคนที่ใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือย ชอบใช้ของแพง บัวจะเปลี่ยนโทรศัพท์มือถือบ่อยๆ รุ่นที่ใช้ต้องล่าสุดเท่านั้น บัวติดเพื่อนมาก ชาวแก๊งของบัวมีประมาณ 10 คน ทุกคนในแก๊งจะขี่มอเตอร์ไซค์รุ่นใหม่และเป็นรถแต่งทุกคน บัวชอบกินเหล้า และหนีเรียนเป็นประจำ ซึ่งเพื่อนในห้องเรียกกลุ่มของเธอว่า กลุ่มสาวไฮโซ

พอเรียนชั้นม.4 บัวเริ่มมีชายหนุ่มมาชอบ เขาเป็นคนนอกโรงเรียนเป็นผู้ใหญ่ที่ทำงานและมีเงินเดือนแล้ว หลังเลิกแถวหน้าเสาธงตอนเช้า บัวจะไม่เข้าเรียนเลย จะแอบออกไปหน้าโรงเรียนคนเดียว แล้วมีรถปิคอัพมารับ แรกๆ บัวบอกว่าเขาชวนไปกินเหล้าแค่นั้น บัวจะออกจากโรงเรียนหลังเลิกแถว และกลับเข้ามาโรงเรียนตอนบ่ายสามโมงทุกครั้ง แรกๆ ก็ไปไม่บ่อย ออกไปแค่สัปดาห์ละครั้ง ต่อมา สองครั้งต่อสัปดาห์ ช่วงหลังเกือบทุกวัน พอขึ้นชั้น ม.6 ไม่เข้าเรียนเลย ทางผู้ปกครองและครูทราบเรื่อง ได้ว่ากล่าวตักเตือนแล้ว แต่บัวก็ ไม่เลิกพฤติกรรมดังกล่าว

4.4 รูปแบบและแนวทางในการแก้ปัญหาเด็กหนีเรียน

ในการศึกษาปัญหาการหนีเรียนในโรงเรียนที่ผ่านมา นั้น ทำให้ เห็นความเชื่อมโยง ของ ปัญหาต่างๆ การหนีเรียนเป็นเพียงปรากฏการณ์ที่เราเห็นเท่านั้น การหนีเรียนเปรียบเหมือนภูเขา น้ำแข็งที่โผล่พ้นน้ำขึ้นมา แต่ใต้น้ำยังมีปัญหาหลายอย่างซ่อนอยู่ ซึ่งเชื่อมโยงกันกับปรากฏการณ์ที่ เกิดขึ้น เช่น ปัญหายาเสพติด การพนัน ดิจเกมส์ มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ขาดตัว เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้เป็นเหมือนลูกโซ่ที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ในการแก้ปัญหาจะให้ฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายใด เป็นฝ่าย แก้ก็จะไม่เป็นผลสำเร็จ ต้องอาศัยความร่วมมือของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สามส่วนใหญ่ๆ คือ เด็ก นักเรียน ครู (โรงเรียน) และผู้ปกครอง (ชุมชน) ซึ่งต้องมีบทบาทที่ประสาน สอดคล้อง ร่วมมือ ร่วม ใจกัน มีรูปแบบและแนวทางที่เหมาะสมจึงจะประสบผลสำเร็จ

4.4.1 ครอบครัว เนื่องจากว่าโครงสร้างครอบครัวในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป พ่อแม่ไม่มีเวลาอยู่กับ ลูก เอาเวลาไปทำมาหากิน ปล่อยให้เด็กอยู่กับสื่อ และฝากความหวังไว้กับโรงเรียน ตัวของเด็กเอง กำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่น

สมองส่วนที่ใช้เหตุผล และส่วนอารมณ์จะควบคุมอารมณ์ต่างๆ ยังไม่เจริญเติบโตเต็มที่ ทำให้วัยรุ่นนั้นหุนหันพลันแล่นในการใช้เหตุผล ขาดวิจารณญาณในการตัดสินใจ ดังนั้นการสอน วัยรุ่นในเรื่อง จริยธรรม คุณธรรม การใช้เหตุผลจึงยังเป็นไปไม่ได้มากนัก ต้องอาศัยการเล่าให้ฟัง และฝึกปฏิบัติบ่อยๆจนชำนาญ จะทำให้เซลล์เครือข่ายสมองแข็งแรงไปเอง และวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการ เลียนแบบได้ง่ายมาก เนื่องจากเซลล์สมองที่เรียกว่าเซลล์กระจกเงาเจริญเต็มที่ในวัยนี้รับรู้โดยการ เห็นภาพเคลื่อนไหว และเกิดการเลียนแบบได้โดยไม่ไตร่ตรอง (ข่าวสด วันที่ 06 กันยายน พ.ศ. 2550 ปีที่ 17 ฉบับที่ 6125)

การจะฝึกให้เด็กมีวินัย รับผิดชอบ รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองนั้น เมื่อก่อนเกิดจากการมี พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ในบ้านคอยดูแลใกล้ชิด และทำตัวให้เป็นตัวอย่าง แต่ในปัจจุบัน เด็กไม่ได้อยู่กับคนเหล่านี้ หรืออยู่ก็ไม่ได้มีเวลาให้กัน เด็กจึงเรียนรู้จากหนังสือ หรือสื่อต่างๆ ซึ่งตามจริงแล้ว บทบาทในการฝึกฝนคุณธรรมจริยธรรม และวินัยเบื้องต้นนั้นต้องเริ่มที่ครอบครัวก่อน แต่เมื่อการ ฝึกฝนขาดช่วง ผู้รับดูแลต่อจึงเป็นโรงเรียนที่ต้องรับบทหนัก

เนื่องจากที่ผ่านมาผู้ปกครองและโรงเรียนเข้าง ยังไม่ได้มีการสร้างเครือข่ายที่แน่นแฟ้นต่อกัน ตามจริงแล้วในโรงเรียนได้ริเริ่มโครงการที่ให้ผู้ปกครองมาประชุมร่วมกับครูที่ปรึกษาในวัน เปิดภาคเรียนใหม่ แต่กิจกรรมนี้ทำเฉพาะเปิดเทอมใหม่ การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างโรงเรียนกับ ผู้ปกครองในระหว่างเทอม ยังขาดความต่อเนื่องสม่ำเสมอ ซึ่งที่ผ่านมาต่างคนต่างดู หรือดูข้างไม่ดู ข้างแล้วแต่ว่าใครมีความใส่ใจมากกว่ากัน เช่น เมื่อมีปัญหาเด็กหนีเรียนและติดสารระเหย ทาง โรงเรียนได้ทำหนังสือแจ้งไปยังผู้ปกครองให้ทราบ ผู้ปกครองบางคนไม่เชื่อว่าลูกตัวเองเป็นแบบ นั้น บางคนคิดว่าครูหาเรื่องไม่ดีกว่าลูกตนเอง ทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันระหว่างครูกับผู้ปกครอง ซึ่งไม่ส่งผลดีในการแก้ปัญหาแบบมีส่วนร่วมอย่างแน่นอน แต่ถ้ามีการเชื่อมโยงข้อมูลที่เป็น

เครือข่าย เดียวกัน มีการดูแลอย่างทั่วถึง ทั้งด้านข้อมูลและความเอาใจใส่ โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง น่าจะส่งผลให้ เกิดความเข้าใจอันดีทั้ง สามฝ่าย และร่วมมือกันในการแก้ปัญหาที่จริงจังและยั่งยืนต่อไป

ดังนั้นผู้ปกครองควร มีความตระหนักกับปัญหา ร่วมมือกับทางโรงเรียน สร้างเครือข่ายการดูแลที่มีประสิทธิภาพ พัฒนารูปแบบการเลี้ยงดู ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของแต่ละวัย และ กระแสโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนแปลงไป ในส่วนของชุมชน โดยท้องถิ่นก็ควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ในการดำเนินการ ทางทีมที่เลี้ยงได้เสนอแนะ กิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัว เด็กนักเรียน และโรงเรียน เช่น ค่ายสร้างความสัมพันธ์ของครอบครัว โรงเรียน และนักเรียน เป็นต้น

4.4.2 นักเรียน เด็กหนีเรียน มีทั้งหมด 3 กลุ่ม คือ 1) เด็กที่มีปัญหาในครอบครัวและปัญหาการเรียน 2) กลุ่มเด็กเกเร 3) กลุ่มเด็กเรียนดี ฉะนั้น เด็กหนีเรียนไม่ใช่เด็กที่เลวร้าย หรือเด็กเกเรทั้งหมด แต่เด็กเรียนดีก็หนีเหมือนกัน ขึ้นอยู่กับเหตุผลของการหนี ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาทุกฝ่ายต้องทำความเข้าใจกับนิยามนี้ก่อน จะได้ไม่มองเด็กหนีเรียนในด้านลบ

ก. ตัวเด็กนักเรียน ปัจจัยภายในถือเป็นสิ่งสำคัญเช่น พัฒนาการของวัยรุ่น และจากการเลี้ยงดูเด็กในปัจจุบัน ทำให้เด็กเหล่านี้ส่วนมากขาดทักษะชีวิต ทักษะการตัดสินใจ หรือความเข้มแข็งภายในจิตใจ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เด็กเลือกเดินในเส้นทางที่ไม่ถูกต้อง และไม่เหมาะสม ดังนั้นควรมีการพัฒนาความเข้มแข็งภายในตัวเด็กด้วย

ข. เพื่อน เด็กในวัยนี้ เพื่อนมีความสำคัญต่อความคิด พฤติกรรม และการกระทำเป็นอย่างยิ่ง การเลือกคบเพื่อนของเด็กจะเลือกตามความชอบ และส่วนใหญ่จะชอบเพื่อนที่มีพฤติกรรมคล้ายกับตนเอง เช่นเด็กหนีเรียนก็ชอบเด็กหนีเรียนด้วยกันเพราะไปไหนไปกันได้ ซึ่งถ้าเป็นแบบนี้ เด็กจะไม่มีใครที่จะดึงเขาให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และความคิดในทางที่ถูกต้องเหมาะสม หรือเป็นผู้ที่ให้การปรึกษาที่ดีได้ เพราะจากข้อมูลที่ได้ ในกลุ่มเด็กเรียนก็อยากช่วยเด็กหนีเรียน อยากให้เพื่อนได้มีเวลาเรียนครบ อยากให้ได้สอบ และเรียนจบพร้อมเพื่อน ดังนั้นกิจกรรมที่น่าจะมีประโยชน์ในการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีในเด็กเรียนและเด็กหนีเรียน ควรเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของนักเรียน เช่น กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน การให้การปรึกษาโดยเพื่อน เป็นต้น

4.4.3 โรงเรียน ในส่วนของโรงเรียนพบว่ามี 2 ปัจจัย ดังนี้

ก. การจัดการเรียนการสอน เช่น การเดินเรียนที่พบว่าเป็นช่องทางการหนีเรียนในทุกระดับชั้นซึ่งนักเรียนมีเหตุผลที่หลากหลายในการหนี ก็อาจปรับเปลี่ยน เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

ข. รูปแบบการเรียนการสอน เป็นปัจจัยที่สำคัญของการหนีเรียนเช่นกัน จากข้อมูลที่ได้ชี้ให้เห็นว่า เทคนิคการสอนแบบเดิมที่ครูใช้มาหลายปีแล้ว เช่นการที่ครูเข้ามาในห้องแล้วเปิดตำราอ่านให้นักเรียนฟัง หรือสอนตามหนังสือ นั้น อาจจะไม่เหมาะกับยุคสมัยแล้ว เพราะข้อมูลนั้น

นักเรียนสามารถหาได้เองจากสื่อต่างๆ ซึ่งอาจเป็นข้อมูลที่ทันสมัยกว่าในตำรา และการฟังเพียงอย่างเดียวเด็กสามารถรับได้แค่ 20 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น รวมทั้ง สภาวะอารมณ์ พฤติกรรมการสอนของครู และทัศนคติของครูต่อนักเรียนก็มีผลต่อการหนีเรียนด้วย

เนื่องจากในยุคปัจจุบันสื่อต่างๆ มีหลากหลายไม่ว่าจะเป็น หนังสือ หรือ อินเทอร์เน็ต ซึ่งมีทั้งภาพเคลื่อนไหวและภาพนิ่ง ข้อมูลก็ทันสมัย และน่าสนใจ ดังนั้นครูควรมีการปรับปรุงเทคนิคการสอนที่ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย และตามพัฒนาการของแต่ละวัย เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่ อยากรู้ อยากเห็น อยากลอง มีการลองผิดลองถูก และคอยสังเกตดูจากปฏิกิริยาของคนรอบข้าง เพื่อตัดสินใจว่าสิ่งที่ทำนั้น ดีเลวเป็นอย่างไร พฤติกรรมอยากลองของ มักจะมีสูงสุดในช่วงวัยรุ่นตอนกลาง(อายุ 14-16 ปี) ช่วงม.2-ม.4 หรือที่เรียกว่า เป็นเด็กก็ไม่ใช่ เป็นผู้ใหญ่ก็ไม่เชิง เมื่อความสามารถของเด็กเพิ่มขึ้น ร่างกายเจริญเติบโตขึ้น พบเห็นสิ่งรอบตัวต่างๆ ที่น่าสนใจ การท้าทายความสามารถก็จะเริ่มเข้ามา

ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนเด็กให้คงสภาพอยากรู้ อยากเห็น อยากลองและได้มีโอกาสทดลองสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ ในขอบเขตที่เหมาะสมเพิ่มขึ้นตามวัย ซึ่งจะทำให้เด็กก้าวเข้าสู่วัยรุ่นด้วยความภาคภูมิใจที่ตนเองเคยมีประสบการณ์ต่างๆ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนควรจะตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของวัยนี้ โดยเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน หรือการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พี่เลี้ยง (คุณปริยวรรณ การวิทย์ ประชุมนำเสนองานวิจัยแก่โรงเรียน 26 มีนาคม 2552) เสนอว่า “งานวิจัยเป็นการจุฬประภาการทำงาน เราต้องเรียนรู้ตัวเรา ชุมชน เราก่อน ครูเคยถามเด็กใหม่ว่า เด็กอยากเรียนอย่างไร เรียนที่ไหน การเรียนนอกห้องเรียน เช่น โรงเรียนชวนา หรือการจัดการป่า ก็น่าสนใจ”

บทที่ 5 บทสรุป

5.1. บทสรุป

ปัญหาการหนีเรียนเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ภายใต้ปรากฏการณ์นี้มีปัญหาอื่นที่สำคัญซ่อนอยู่ข้างในมากมาย ซึ่งเป็นปัญหาที่เชื่อมโยงระหว่างชุมชน กับโรงเรียน ในส่วนของชุมชนหรือครอบครัวนั้น พบว่าการเลี้ยงดูเด็กในปัจจุบันได้เปลี่ยนไป จากแต่ก่อนการอบรมดูแลมาจากบุคคลในครอบครัวเช่น พ่อ แม่ ปู่ย่า ตายาย แต่ในปัจจุบัน เนื่องจากคนในครอบครัวไม่มีเวลาได้ใกล้ชิดกัน ต้องดิ้นรนทำมาหากิน ทำให้เด็กเรียนรู้จากที่อื่น เช่น สื่อต่าง ๆ หนังสือ และเกิดการเรียนแบบพฤติกรรมบางอย่างที่ไม่เหมาะสม พอเด็กมาโรงเรียน ก็พบเพื่อนหลากหลาย และการเรียนการสอนในโรงเรียนที่เอื้อให้เด็กไม่อยากเรียน จึงหนีเรียนและปัญหาต่างๆก็ตามมา

5.1.1.สถานการณ์ของเด็กหนีเรียนในโรงเรียน นิยามของเด็กหนีเรียนมี 3 ลักษณะ ได้แก่ หนีเรียนในเด็กมีปัญหาในครอบครัว และปัญหาในการเรียน หนีเรียนในกลุ่มเด็กเกร หนีเรียนในเด็กเรียนดี ในเด็กสองกลุ่มแรก เมื่อหนีเรียนแล้วจะเกิดปัญหาต่างๆตามมา เช่น คิดสารเสพติด การพนัน พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ส่วนในกลุ่มเด็กเรียนดี หนีเรียนเพื่อไปทำการบ้านหรืองานที่ค้างส่งครู หรือหนีเรียนเพื่อรักษาสิทธิของตนเองที่มีเวลาเรียนครบ แคลิเบเปอร์เซนต์แล้ว

5.1.2 ปัจจัยและเงื่อนไขของการหนีเรียน ของนักเรียนโรงเรียนเขาวงพิทยาคารมี 4 ปัจจัยใหญ่ๆ ได้แก่ ครอบครัว นักเรียนโรงเรียน และชุมชน

ก. ครอบครัว เนื่องจากสถานะเศรษฐกิจ และสังคมที่เปลี่ยนไป ทำให้โครงสร้างของครอบครัว และชุมชนเปลี่ยนไป แต่ก่อนการเลี้ยงดูบุตรหลานเป็นคนในครอบครัว แต่ในปัจจุบัน พ่อ แม่ใช้เวลากับการทำมาหากิน จึงมีช่องว่างให้สื่อต่างๆที่มีมากมายเข้ามาแทนที่ ส่งผลให้เด็กบางส่วนมีพฤติกรรมที่เลียนแบบสื่อ ก้าวร้าว ขาดความรับผิดชอบ

ข. นักเรียน เด็กวัยรุ่น มีพฤติกรรมอยากรู้ อยากเห็น อยากลอง อารมณ์จะปั่นป่วนเปลี่ยนแปลงง่าย หงุดหงิดง่าย เครียดง่าย โกรธง่าย อาจเกิดอารมณ์ซึมเศร้าโดยไม่มีสาเหตุได้ง่าย อารมณ์ที่ไม่ดีเหล่านี้อาจทำให้เกิดพฤติกรรม เกร โดยเฉพาะวัยรุ่นตอนต้น และเพื่อน เด็กหนีเรียนเกือบทั้งหมด เชื่อว่าเพื่อนมีผลต่อการหนีเรียน ประกอบกับเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่มีการเลียนแบบง่าย ดังนั้นเพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อ พฤติกรรมและการกระทำเป็นอย่างยิ่ง

ค. โรงเรียน ได้แก่ ระบบการเรียนการสอน ที่ปัจจุบันเน้นเรียน ทำให้เด็กมีโอกาสนี้เรียนในระหว่างเดินไปหาห้องใหม่ ผ่านที่ต่างๆที่เด็กสนใจก็เข้าแะพัก เช่น โรงอาหาร หอประชุม ห้องว่าง อาคารชั่วคราวเป็นต้น เทคนิคการเรียนการสอนก็สำคัญ ครูใช้เทคนิคที่ไม่กระตุ้นให้เด็กอยากเรียนรู้ การเรียนแต่ในตำรา ทำให้เด็กเบื่อหน่าย เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการความท้าทาย อยากรู้ อยากลอง ชอบทำสิ่งใหม่ๆ

จ. ชุมชน เมื่อกระแสบริโภคนิยมเข้ามาในชุมชนโครงสร้างของครอบครัวเปลี่ยน ชุมชนก็เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไป จากชุมชนที่มีการพึ่งพาอาศัยกัน เป็นชุมชนที่อยู่แบบตัวใครตัวมันมากขึ้น จากแต่เดิมทำงานแค่พออยู่พอกิน เป็นงานเพื่อให้ได้สิ่งของที่มากกว่าปัจจัยสี่ ในชุมชนมี สารเสพติด ร้านเกมส์ รีสอร์ท สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้เด็กในชุมชน ได้รับผลกระทบด้วย เช่นช่วงไหนที่มีการระบาดของยาเสพติดในชุมชน ในโรงเรียนก็ระบาดด้วย ร้านเกมส์ก็เป็นที่หลบของเด็กหนีเรียน และเด็กที่มีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมมักใช้รีสอร์ท ที่มีในชุมชนเป็นที่ขายบริการ เป็นต้น

5.1.3. รูปแบบและแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาการหนีเรียน มี 3 ประเด็น ดังนี้

ก. ครอบครัว การเลี้ยงดูเด็กในปัจจุบันพ่อ แม่ ไม่มีเวลาในการอบรมสั่งสอน เนื่องจากต้องทำมาหากิน ประกอบกับวัยนี้เป็นวัยที่อยากรู้ อยากเห็น อยากลอง หุนหันพลันแล่น ขาดวิจารณญาณในการตัดสินใจ และเลียนแบบสื่อได้ง่ายโดยไม่ไตร่ตรอง ในการแก้ปัญหา ผู้ปกครองควรพัฒนารูปแบบการเลี้ยงดูของเด็กเพื่อให้สอดคล้องกับพัฒนาการของวัยรุ่น และกระแสโลกาภิวัตน์ที่ปรับเปลี่ยนไป มีความตระหนักกับปัญหา ร่วมมือกับทางโรงเรียน สร้างเครือข่ายการดูแลที่มีประสิทธิภาพและชุมชน โดยท้องถิ่นก็ควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการดำเนินการ

ข. เด็กนักเรียน เด็กในวัยนี้ตามพัฒนาการแล้วเป็นวัยที่อยากรู้ อยากเห็น อยากลอง หุนหันพลันแล่น และขาดวิจารณญาณในการตัดสินใจ และเลียนแบบง่าย ประกอบกับการเลี้ยงดูที่ไม่ได้ให้ความใกล้ชิดเหมือนแต่ก่อน ทำให้เด็ก ยิ่งขาดปัจจัยภายในที่เป็นทักษะในการดำเนินชีวิต ดังนั้นในวัยนี้ควรได้มีกิจกรรมที่เน้นการฝึกพลังภายใน เช่น ทักษะชีวิต และกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน

ค. โรงเรียน ประกอบด้วยนโยบาย และการจัดการเรียนการสอน นโยบายเดินเรียน เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กหนีเรียน และเทคนิคการสอนที่ไม่ทันสมัย หรือไม่ท้าทายวัยรุ่น ก็ทำให้เด็กหนีเรียนได้ ดังนั้น ทางโรงเรียนควรมีการปรับเปลี่ยน เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ใช้วิธีการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง อาจแบ่งเด็กเป็นกลุ่มตามความถนัด เช่น กลุ่มถนัดวิชาการ กลุ่มถนัดการแสดงออก กลุ่มถนัดการช่าง เป็นต้น

5.2 ข้อค้นพบ

ในการทำวิจัยครั้งนี้สรุปข้อค้นพบได้ 4 ประเด็น ดังนี้

5.2.1 การหนีเรียนเป็นเพียงปรากฏการณ์ที่เห็น แต่จะพบว่าเด็กมีปัญหาอื่นซ่อนอยู่อีกหลายปัญหา เช่น การพนัน ยาเสพติด พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ซึ่งเป็นปัญหาที่มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกัน ในการแก้ปัญหาต้องทำทั้งระบบ

5.2.2 ปัญหาเด็กหนีเรียน เชื่อมโยงกับการเลี้ยงดูและการฝึกวินัยของเด็กในครอบครัว ในครอบครัวที่ไม่มีเวลาได้ใกล้ชิดดูแลกัน เด็กมักเรียนรู้จากสื่อต่างๆ เพื่อน ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กเมื่อเข้ามาอยู่ในระบบของโรงเรียน

5.2.3 การแก้ปัญหาเด็กหนีเรียน ต้องอาศัยความร่วมมือของสามภาคส่วน ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และมีบทบาทเกื้อหนุนซึ่งกันและกันได้แก่ ผู้ปกครอง โรงเรียน และชุมชน

5.2.4 การทำวิจัยในโรงเรียน ทำให้เห็นศักยภาพและพลังที่อยู่ในตัวเด็กนักเรียน กิจกรรมที่เด็กมีส่วนร่วมจะดำเนินไปได้อย่างดี และรวดเร็ว ตามแผนที่วางไว้ เช่นในการเก็บข้อมูล และการนำเสนอข้อมูลของกลุ่มนักเรียน มีนักเรียนที่สนใจสมัครร่วมกิจกรรมเพิ่มอีก 16 คน เวลาทำกิจกรรม ทุกคนช่วยกันทำอย่างตั้งใจ ขมุกขมัว ดังนั้นในการจัดกิจกรรม หรือโครงการต่อเนื่อง ควรยึดกลุ่มนักเรียนเป็นแกน เพราะเป็นกลุ่มที่มีพลังและขับเคลื่อนได้ง่าย

5.3 สิ่งที่ได้เรียนรู้

5.3.1. การเลือกทีมวิจัยมีความสำคัญมาก ทีมที่มาด้วยความสงสัย ไม่เต็มใจ ทำให้การเคลื่อนไหวงานยากลำบาก และเป็นปัญหาหนักสำหรับผู้ประสานงานของทีม การเลือกทีมที่ดี ควรมีการสอบถามความสมัครใจ และความพร้อม ในการทำงานของคนก่อน คุณครูสมพร เพชรชู (ทีมวิจัย ประชุมวิเคราะห์ข้อมูล มีค. 52) กล่าวว่า “ครั้งนี้ ไม่เต็มใจเท่าไรนัก ผมเข้ามาในทีมวิจัยแบบงงๆ จู่ๆก็มีรายชื่อในทีม ผมก็ทำเท่าที่ทำได้นะ แต่คราวหน้าถ้าทำโครงการอีก น่าจะทำได้ดี และเต็มใจกว่านี้” ตามจริงแล้ว คุณครูสมพร ให้ความร่วมมือในงานวิจัยดีมาก

5.3.2 การทำงานวิจัยในที่ต่างหน่วยงานกัน ต้องมีผู้ประสานงานทั้ง สองหน่วยงาน ต้องประสานทั้งข้อมูลและการผลักดันการสร้างกระบวนการเรียนรู้งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น และการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานเพื่อองค์กรของตน

5.3.4 การทำวิจัยเพื่อท้องถิ่น เป็นการทำงานแบบมีส่วนร่วม การทำความเข้าใจของทีม และโรงเรียนจึงมีความสำคัญ ดังนั้นการศึกษาของทีมจึงมีการวางแผนล่วงหน้า ก่อนลงมือปฏิบัติ และต้องมีทักษะในการประสานงาน การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และการสร้างแนวร่วมในการศึกษาข้อมูล เช่น มีนักเรียนสมัครร่วมเก็บข้อมูลในโรงเรียนเพิ่ม 16 คน ทีมยังได้เรียนรู้ การบริหารจัดการโครงการ ทักษะการพัฒนาชุมชน พร้อมกับการพัฒนาตนเองด้วย

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 ข้อเสนอแนะต่อนโยบายการศึกษา การวิจัยครั้งนี้ ทำให้เห็นว่า นโยบายการศึกษาที่ใช้ในปัจจุบัน คือการสอนเด็กเหมือนกันทุกกลุ่มนั้นไม่ค่อยเหมาะสม เพราะมีเด็กนักเรียนบางกลุ่มที่เรียนวิชาที่ต้องคิด คำนวณ จดจำสูตรยากๆไม่ได้ ทำให้เด็กเกิดความท้อถอย เพราะคิดว่าเรียนไปก็เท่านั้น ไม่สามารถทำงานอะไรได้ เรียนไปวันๆ ไม่มีเป้าหมาย เพราะตัวเองเรียนไม่เก่ง แต่เด็กเหล่านี้อาจมีความสามารถด้านอื่นเช่น งานอาชีพ ศิลปะ ดนตรี กีฬา เป็นต้น ที่ยังไม่มีใครดึงศักยภาพของเขาออกมาให้เห็น และพัฒนาให้เป็นความภาคภูมิใจ เพื่อสร้างความมั่นใจในระบบการเรียนการสอนในโรงเรียน แก่นักเรียน และผู้ปกครอง

5.4.2 ข้อเสนอแนะต่อโรงเรียน การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ให้เห็นสถานการณ์การหนีเรียนในโรงเรียน เหตุปัจจัยและเงื่อนไขของการหนีเรียน และตลอดจน

รูปแบบและแนวทางในการแก้ปัญหาการหนีเรียน ทางโรงเรียนสามารถนำข้อมูลนี้ไปปรับใช้กับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพิ่มเทคนิคการสอนให้ทันสมัยเพื่อให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายในโรงเรียน และเกิดการพัฒนายั่งยืนต่อไปได้

5.4.3 ข้อเสนอแนะต่อชุมชน ในส่วนของชุมชนการศึกษาวิเคราะห์ให้เห็นว่าต้นเหตุของปัญหาหนีเรียนเบื้องต้นมาจากการอบรมเลี้ยงดูเด็กของแต่ละครอบครัว ที่ไม่มีเวลาให้เหมือนสมัยก่อน ปล่อยให้เด็กเรียนรู้เองจากสื่อต่างๆ และพ่อแม่ขาดความเข้าใจถึงพัฒนาการของวัยรุ่น ซึ่งส่งผลถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น เมื่อเด็กเข้ามาเรียนในโรงเรียนจึงส่งผลต่อการเรียน และพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ดังนั้นในการแก้ปัญหาเด็กหนีเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ควรให้ความสำคัญ ในการประสานความร่วมมือกับทางโรงเรียน หรือ ท้องถิ่นควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ในการแก้ปัญหาด้วย เพราะเด็กในโรงเรียนเหล่านี้ก็คือลูกหลานของคนในชุมชนนั่นเอง

5.5 ปัญหาอุปสรรคในการทำวิจัย

5.5.1. ทีมวิจัยที่มาจากต่างหน่วยงาน เกิดความยากลำบากในการประสานงานเพราะต่างฝ่ายต่างมีแผนการทำงานที่ต่างกัน เช่น โรงเรียนมีปิดภาคเรียน มีกิจกรรมพิเศษ การสอบ ทำให้เกิดความล่าช้า งานไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้

5.5.2. ทีมวิจัยส่วนใหญ่เป็นทีมใหม่ ยังไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำวิจัยมาก่อน ทำให้ขาดทักษะที่จำเป็นหลายๆด้านสำหรับงานวิจัย เช่น ทักษะการเก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วม การจัดการข้อมูล ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูลและการเขียนรายงานการวิจัย

5.5.3. ทีมวิจัยต่างมีภาระงานประจำ การทำงานวิจัยต้องทำนอกเวลาราชการ ซึ่งบางคนในทีมติดภาระกิจรอบครัว ไม่สามารถร่วมการประชุมได้ทำให้งานล่าช้า ไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

สัญญาเลขที่ PDG51E0012

โครงการศึกษาปัญหาเด็กหนีเรียนในโรงเรียน

ชื่อหัวหน้าโครงการ นายฐานันท์ พิมพ์พันธุ์

วัตถุประสงค์หัวข้อโครงการ

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์และพฤติกรรมการหนีเรียนในโรงเรียน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมหนีเรียน
3. เพื่อหารูปแบบในการแก้ปัญหาเด็กหนีเรียนอย่างมีส่วนร่วม

รายละเอียดผลการดำเนินงานของโครงการตามแบบแผนงานโดยสรุป

กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลการดำเนินงาน	หมายเหตุ
1. ประชุมเตรียมทีม วิจัย	1. ทบทวนทำความเข้าใจโครงการวิจัย ของตนเองเพื่อให้ทุกคนเข้าใจมากยิ่งขึ้น 2. ทีมวิจัยที่มาจากต่าง หน่วยทำความรู้จัก และคุ้นเคยกันมากขึ้น 3. วางแผนการ ดำเนินงานตาม โครงการ	ผลการจัดการประชุม เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1. ทีมวิจัยทำความรู้จัก และสร้างความคุ้นเคยกัน โดยให้ทุกคนแนะนำ ตัวเองและประสบการณ์ ในการทำงานและทีม วิจัย 2. ทีมวิจัยร่วมกัน ทบทวนโครงการพร้อม พูดคุยแลกเปลี่ยนถึง วัตถุประสงค์การวิจัยแล การค้นหาข้อมูลเพื่อตอบ โจทย์วิจัย 3. มีการแบ่งบทบาท หน้าที่รับผิดชอบรวมถึง วางแผนการลงพื้นที่เพื่อ การเก็บข้อมูล	1. ทีมวิจัยส่วนมากมี ประสบการณ์ใน การทำวิจัยเพื่อ ท้องถิ่นจึงต้อง ปรึกษาพี่เลี้ยงและ เรียนรู้จากสื่อและ จากการสังเกตการณ์ โครงการวิจัยอื่น 2. ทีมวิจัยส่วนใหญ่ มีงานประจำจึงต้อง จัดเวลาของกิจกรรม ช่วงบ่ายเพราะช่วง เช้างานตึงมาก

กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลการดำเนินงาน	หมายเหตุ
2. เวทีสร้างความเข้าใจงานวิจัย กับผู้บริการโรงเรียน	1. เพื่อชี้แจงให้ผู้บริการและคุณครูในโรงเรียนรับรู้และเข้าใจโครงการ 2. เพื่อให้โรงเรียนให้ความร่วมมือกับโครงการและรู้สึกว่าเป็นโครงการของโรงเรียนไม่ใช่ทีมวิจัยอย่างเดียว	4. ประเด็นการวิจัยเป็นประเด็นที่มีความบอบบางในแง่ของเด็กในกลุ่มหนีเรียนทางทีมวิจัยตกลงใช้คำว่า “เด็กที่ไม่เข้าเรียน” ทำให้ฟังแล้วไม่เป็นการลงโทษเด็ก ผลการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังนี้ ผู้บริการและคุณครูในโรงเรียนร่วมมือในการจัดเวทีและเล็งเห็นประโยชน์ของโครงการวิจัย จากคำพูดของท่าน “ผู้อำนวยการโรงเรียน” งานนี้ถือว่าเป็นหน้าที่ของเราอยู่แล้วถ้าได้ทีมมาช่วยน่าจะประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น ผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์เท่าที่ควรต้องมีการประชุมหลายด้านปรับปรุงประเด็นหลายครั้ง	

กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลการดำเนินงาน	หมายเหตุ
3. การสร้างเครื่องมือ ทดลองเก็บข้อมูล	1. สร้างประเด็น คำถามที่ต้องการเก็บ ข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย 2. ทำความเข้าใจถึง การเก็บข้อมูลที่ดีและ การปรับปรุงให้ เหมาะสมกับ สถานการณ์และ ครอบคลุมประเด็น คำถามมากที่สุด	1. รอบแรกยังไม่ได้ คำถามแต่ทีมเสนอ ประเด็นที่อยากทราบ และเก็บจากกลุ่มนักเรียน ทำให้ประเด็นแตกและ กว้างมาก 2. ได้แบ่งทีม และกำหนด เป้าหมายในการเก็บ ข้อมูลโดยให้ทีมบางส่วน รวบรวมจากประเด็น ที่ตั้งเป็นคำถามแล้ว นำเสนอทีม อีกรอบ เมื่อได้ประเด็นคำถาม แล้วให้ทีมที่รับผิดชอบ กลุ่มนักเรียนทดลองเก็บ ข้อมูลแล้วนำมาเสนอให้ ทีม 3. หลังทดลองเก็บข้อมูล พบว่าข้อมูลยังไม่กว้าง พอและประเด็นคำถามก็ ไม่ครอบคลุมคำถามวิจัย จึงให้ทีมไปปรับปรุง ใหม่พร้อมแบ่งทีม ออกเป็น 4 ทีม จัดทำ แบบสอบถามนักเรียน ครู ผู้ปกครองและ บุคคลภายนอก 4. แบ่งทีมลงเก็บ	1. แบบสัมภาษณ์ รอบแรกครูเก็บ ข้อมูลกับนักเรียนทำ ให้นักเรียนกลัวและ เข้าใจเพราะเป็นครู ปกครองและครูนั่ง เฝ้านักเรียน จึงตก ลงให้นักเรียนเก็บ ข้อมูลในกลุ่มของ นักเรียนเอง เพื่อ ความ เป็นกันเองและง่าย ในการสัมภาษณ์ ครูเก็บข้อมูลครูเอง และผู้ปกครองก็เก็บ ข้อมูลกลุ่ม ผู้ปกครองเอง ส่วน บุคคลภายนอกให้ เจ้าหน้าที่สาธารณะ สุขเก็บข้อมูล

กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลการดำเนินงาน	หมายเหตุ
4. การรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล	1. นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาแบ่งออกเป็นหมวดหมู่ทำให้ประเด็นที่ต้องการชัดเจนขึ้น 2. ได้ข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์รูปแบบการแก้ปัญหาได้ 3. ได้ข้อมูลที่สามารถนำมาเขียนรายงานตามประเด็นที่ตอบโจทย์	1. ข้อมูลที่รวบรวมมาได้มีความหลากหลายและเพียงพอต่อการวิเคราะห์ 2. ทีมวิจัยได้ฝึกการวิเคราะห์ข้อมูลและทำให้เห็นสถานการณ์การหนีเรียนและรูปแบบการแก้ปัญหาเด็กที่โรงเรียนสามารถทำได้	1. การรวบรวมข้อมูลทีมได้ครอบคลุมแบบที่ต้องเก็บข้อมูล 2. ทีมขาดทักษะการวิเคราะห์ทำให้เกิดความหนักใจและต้องอาศัยพี่เลี้ยงในการช่วยทีม
5. การรวบรวมและเพิ่มเติมข้อมูลในกลุ่มนักเรียน	1. เพื่อรวบรวมข้อมูลในกลุ่มนักเรียน 2. เพื่อเพิ่มเติมข้อมูลและเป็นตัวอย่างในการดำเนินกิจกรรมในกลุ่มอื่นๆที่เหลือ	1. การดำเนินกิจกรรมโดยให้นักเรียนที่เก็บข้อมูลในแต่ละระดับชั้นรวบรวมข้อมูล และนำเสนอในที่ประชุมพบว่าได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และครอบคลุม ถ้าประเด็นใดยังไม่สมบูรณ์ได้ช่วยกันเพิ่มเติมข้อมูล 2. ในการจัดกิจกรรมมีนักเรียนสมัครใจมาร่วมกิจกรรมอีก 3 คน ถือว่าเป็นกลุ่มที่ตั้งใจทำงานและเสร็จรวดเร็วทันเวลา	1. กลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มที่มีพลังง่ายในการขับเคลื่อน และนักเรียนดูเหมือนมีความสุขกับการทำงานร่วมกัน 2. ในการทำงานร่วมกับโรงเรียนควรชี้ให้นักเรียนเป็นแกน เพราะเป็นกลุ่มที่มีพลัง

กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลการดำเนินงาน	หมายเหตุ
6. การนำเสนอข้อมูลสู่โรงเรียน	1. เพื่อนำข้อมูลที่ศึกษา มาสะท้อนและ แลกเปลี่ยนกับ โรงเรียนและ ผู้ปกครอง 2. เพื่อตระหนักในการ ร่วมกันแก้ปัญหา 3. เพื่อหารูปแบบใน การแก้ปัญหาหนี เรียนที่เหมาะสม	1. ในการจัดกิจกรรมมี กลุ่มเป้าหมายมาร่วม ประชุมครบ ยกเว้น ครู และ ผู้ปกครองของเด็ก หนีเรียนบางคนไม่มา เนื่องจากอายุ 2. จัดเวที โดย ผู้อำนวยการโรงเรียน เปิดงานและหลังจากนั้น เป็นเวทีนำเสนอข้อมูล ที่ ศึกษา และอภิปราย เสนอมุมมอง และ แนวทางที่หลากหลาย 4 สรุปสาระสำคัญและ ร่วมกันกำหนดรูปแบบ ที่ เหมาะสมเพื่อนำไปสู่การ ปฏิบัติการของโรงเรียน ซึ่ง มีสามส่วน ได้แก่ กลุ่ม นักเรียน การสร้าง ความเข้มแข็งภายในของ นักเรียน ผู้ปกครองการ สร้างภาคีความร่วมมือ ของผู้ปกครองและครู และการช่วยเหลือเด็กให้ มีรายได้เสริม	1. ได้รับฟังความ คิดเห็นจากหลาย ภาคส่วน ด้วย มุมมองที่ หลากหลาย 2. ได้วิธีการและ รูปแบบที่เหมาะสม ในการแก้ปัญหา หนีเรียน 3. พัฒนา กระบวนการการ เรียนรู้ของโรงเรียน และชุมชนให้เกิด ความตระหนักใน การแก้ปัญหา ร่วมกัน

เวทีสร้างความเข้าใจต่องานวิจัยท้องถิ่น
วันที่ 31 พฤษภาคม 2551 ณ ห้องประชุมรพ.เขาวง
จัดโดย
สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น
โดยศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น

รายชื่อผู้ร่วมประชุม

1. รองฐานัน
2. ัญญลักษณ์
3. ศรีสุดา
4. ภัชราภรณ์
5. ชุตติกาญจน์
6. ปาริชาติ
7. พีเจียบ

งานวิจัยไต้หวัน คือ กลุ่มคน องค์กร หน่วยงาน มาร่วมกัน ค้นหาหรือ “ชอกหา” สาเหตุหรือคำตอบที่เกิดจากการตั้งคำถาม เพื่อนำสิ่งที่ค้นชอกหานั้นไปสู่ การแก้ไขปัญหา หรือการพัฒนา ฟันฟู อนุรักษ์ชุมชนของตนเอง

ดังนั้น งานวิจัยไต้หวัน จึงเกิดจาก “ความต้องการ” ที่จะแก้ปัญหาฟันฟูภูมิปัญญา ฯลฯ ชาวบ้าน ครู พระ หมอ พยาบาล ผู้นำชุมชน ฯลฯ ที่เป็นคนในท้องถิ่น

จะทำงานวิจัยไต้หวันได้อย่างไร

1. ตั้งคำถาม
2. ขันหาคำตอบ (เราอาจตั้งสมมติไว้ก่อนก็ได้) ซึ่งอาศัยเครื่องมือช่วยในการหาคำตอบ เช่นเดียวกับการหาปลาต้องมี แห ลาก อวน ฯลฯ เป็นต้น
3. เครื่องมือในการวิจัย เช่น การทำแบบสอบถาม สัมภาษณ์ จดวงโสเหล่ จับเข้าคุยกัน อื่น ๆ (ขึ้นอยู่กับที่จะช่วยกันหาวิธีการ)
4. นำมาวิเคราะห์(อย่าเพิ่งเชื่อสิ่งที่เห็นครั้งแรกเก็บจากหลายที่และดูข้อมูลจากหลายแหล่ง ค่อยนำมารวบรวมและวิเคราะห์
5. นำข้อมูลไป ทดลองหรือแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดการพัฒนา
6. สรุปเพื่อตอบคำถาม

ข้อมูลงานวิจัยไทยบ้าน

1. อุปสรรคการที่เกิดขึ้น

2. ปรากฏการณ์ที่มองไม่เห็น ความรู้สึกนึกคิด, ความคิด ทักษะ

จากข้อ 1 และข้อ 2 จะทำให้เราเข้าใจและเห็นปัญหาหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างละเอียดและทุกด้านอย่างเชื่อมโยง

กระบวนการทำงานวิจัย

1. เน้นการมีส่วนร่วมของทีมวิจัย ชุมชน กลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง ทำการ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมวิเคราะห์ ร่วมสรุป และร่วมรับผลประโยชน์

2. ซอกหาจากอดีต ปัจจุบัน เพื่อกำหนดหนทางหรือแนวทางไปข้างหน้า โดยวิธีการต่าง ๆ แล้วแต่ทีมวิจัยจะคิดค้นขึ้นมา

3. ได้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง (เก็บ ตรวจสอบ รวบรวมข้อมูล อย่างครบถ้วน)

4. นำข้อมูลมาวางแผน เพื่อแก้ไขปัญหาพัฒนาต่อไป

เน้นย้ำ การแก้ไขปัญหาที่ควรมาจากฐานข้อมูลและเชื่อในข้อมูลไม่ใช่การนึกคิด คิดว่า รู้สึกว่า
สิ่งที่วิจัยไทยบ้านควรจะเห็น

1. ผลการวิจัยที่

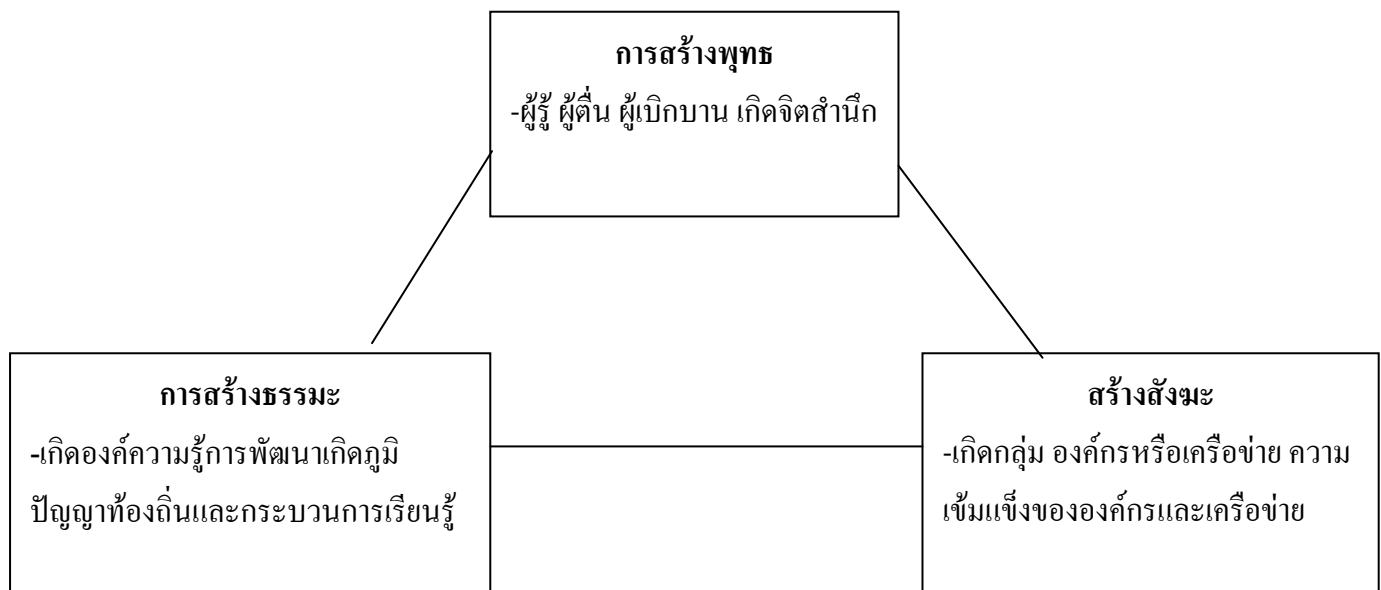
- ผลการเก็บ วิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ

- จากการทดสอบปฏิบัติ และสรุปผลจากการปฏิบัตินั้น

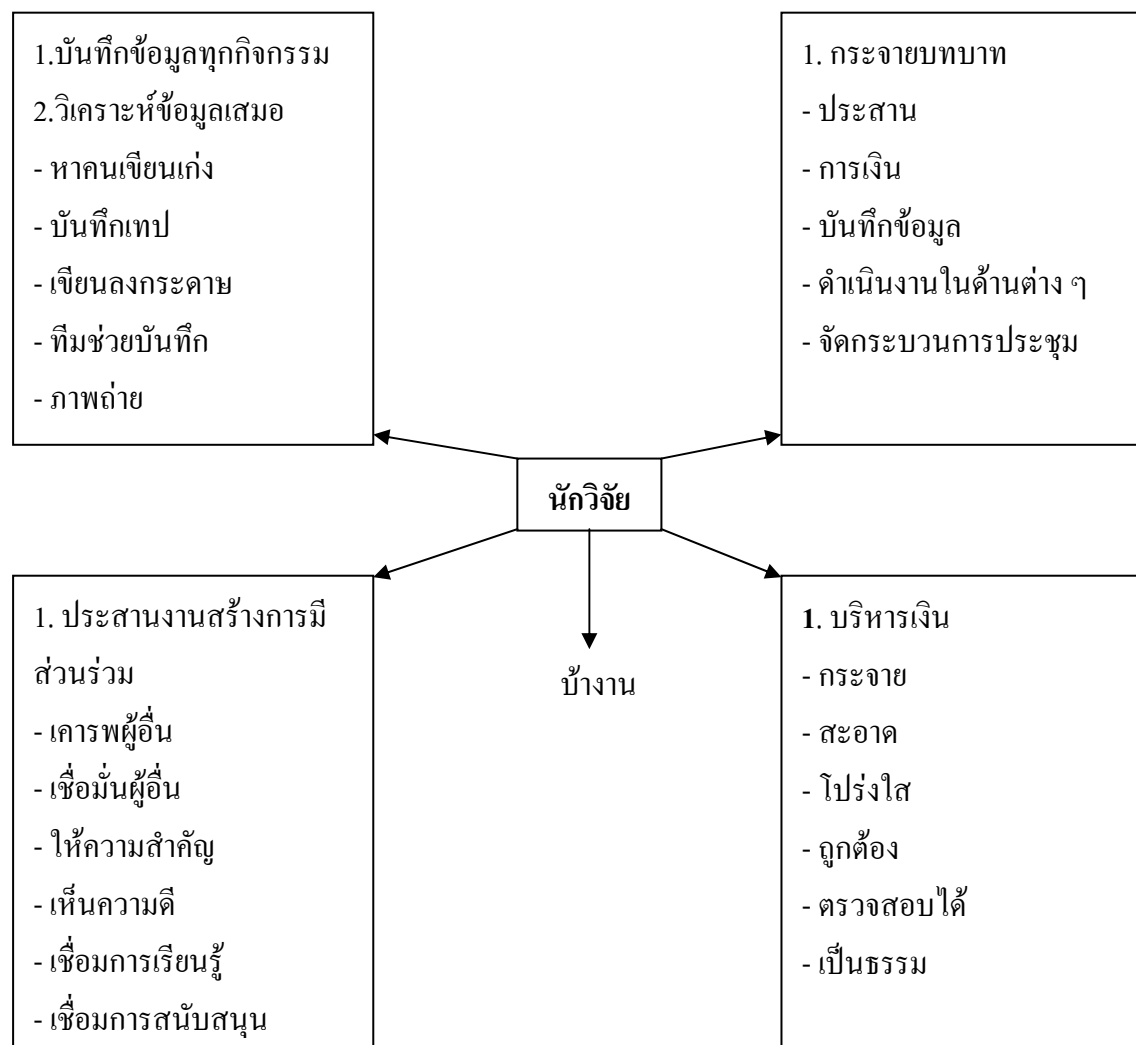
2. วิธีการทำ (ทำอย่างไรจะได้ข้อสรุป)

- เก็บข้อมูลอย่างไร รวบรวมอย่างไร วิเคราะห์อย่างไร

การพัฒนาท้องถิ่นแบบองค์รวม

สิ่งที่นักวิจัยควรทำ

- ทำเป็นผู้รู้ แต่รู้ไม่จริง
- เป็นผู้มีความอดทน
- ไม่มัวมัวไม่โปร่งใส
- ไม่จู้จี้จิก เย็น ทำ บัณฑิต
- ไม่เป็นคนคิดเอง เออเอง จะไม่มีคนช่วย
- เรื่อย ๆ เอื่อย ๆ ไม่มีการทำ ไม่มีการวางแผน

นักวิจัยควรทำไปด้วยเรียนรู้ไปด้วย

- นักวิจัยควรยึดหลัก อริยสัจ 4 ทุกข์ สมุทัย นิโรจ มรรค
- พรหมวิหาร 4 เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา
- ไตรลักษณ์ ศีล สมาธิ ปัญญา (ทำอย่างมีสติ)

การแบ่งรายจ่ายหรือจัดสรรงบประมาณ

1. หมวดค่าตอบแทน ค่าตอบแทนสำหรับทีมวิจัย ค่าเบี้ยเลี้ยง

- หัวหน้าทีมวิจัย 400 บาท
- ทีมวิจัย 200 บาท

2. ค่าใช้สอย

- ค่าอาหาร
- ค่าเดินทาง
- ค่าสถานที่
- ค่าจัดทำรายงาน
- ค่าประสานงาน (โทรศัพท์)
- ค่าถ่ายเอกสาร

3. หมวดวัสดุ

- ค่าวัสดุอุปกรณ์ตลอดโครงการ เช่น ปากเคมี กระดาษบรูล์ เทปกาว พิวเจอร์

บอร์ด

ใบรับรองแทนใบเสร็จรับเงิน ใช้ในกรณีไม่มีใบเสร็จ แต่มีบิลเงินสด แต่ต้องไม่เกิน 1,000

บาท

ใบสำคัญรับเงินใช้ในกรณีจ้างเหมาทำอาหาร ไม่เกิน 1,000 บาท แต่ถ้าเกินให้ขอสำเนาบัตร
ผู้มารับเหมา รับรองสำเนาถูกต้อง

4. ค่าเดินทาง

- มอเตอร์ไซด์ คิดเป็นกิโลฯละ ไม่เกิน 4 บาท
- รถยนต์ คิดเป็นกิโลฯละ ไม่เกิน 6 บาท

- ค่าเดินทางวิทยากรก็คิดเหมือนกัน

5. ค่าอาหาร 70 บาท ค่าอาหารว่างต่อมือต่อคนๆละ 20 บาท

- ในพื้นที่ 50 ต่อมือต่อคน

- ในโรงแรม 250 ต่อมือต่อคน

6. ค่าวิทยากร

- คนกันเองในพื้นที่วันละไม่เกิน 500 บาท

- วิทยากรข้างนอกเป็นอาจารย์ วันละ 1,000 บาท

- พี่เลี้ยงไม่มีสิทธิรับค่าตอบแทนเพราะมีค่าตอบแทนอยู่แล้ว สามารถใช้งานได้

- เชิญวิทยากรพิเศษ เช่น อาจารย์บัญชากร อาจารย์ระดับบักต้องนั่งเครื่องมา อาจารย์

พี่เลี้ยงจะออกค่าตอบแทนให้

อ.เจียบ 083-3402164

อ.ปลา 089-4206469

อ.เต่า 086-8634692

พัชราภรณ์ อารมณฺ์สวะ ผู้บันทึกการประชุม

รายงานการประชุมชี้แจงโครงการวิจัยกับโรงเรียนและผู้บริหาร

วันที่ 12 กรกฎาคม 2551

ณ ห้องประชุมโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายฐานันท์ พิมพ์สิน หัวหน้าโครงการ
2. นางบรรจงศรี พิมพ์สิน
3. นางสุชีรา กันอุทัย
4. นายสุวพงษ์ วรรณโคตร
5. นายสมพร เพชรชู
6. นายวัฒนา คะโยธา
7. นส. ชุติกาญจน์ วาริจันทร์
8. นางมาลาศรี วิเศษดี
9. นางรัชฎญลักษณ์ ไชยสุข มุลเลอร์
10. นางศรีสุดา เศษฤทธิ์
11. นางพัชรภรณ์ อารมร์สวะ
12. นายภาณุวัชร บุญแสน
13. นางปัญญา อัยวรรณ
14. นางเพ็ญศรี ทองทวี
15. นายณัฐพล วรสาร
16. นายสัญญาชาติ ตาลชัย ผู้อำนวยการโรงเรียน
17. นส. ปาริชาติ หาญไชนะ
18. นส. เจียบ

อ.เผ่า สกว. คืออะไร เกิดขึ้น 10 ปี แล้ว สกว. มีหลายฝ่ายๆเราเป็นฝ่ายกรรพัฒนาท้องถิ่น สกว.เป็นการเน้นการพัฒนาท้องถิ่น สกว. มีเงินทุนให้ สกว.เป็นองค์กรอิสระอยู่ภายใต้การควบคุมของสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย โดยการสนับสนุนของรัฐบาล สกว.เป็นองค์กรที่น่าเชื่อถืออีกหนึ่งองค์กร เป็นงานที่ทำร่วมกับชุมชนคนในท้องถิ่นของเราก็ได้ทำงานวิจัยขึ้นมา 5 โครงการ เช่น ชาดิพันธุ์ภูไท ระยะเวลาของโครงการ ก็ขึ้นอยู่กับงานวิจัย ถ้าเราทำงานวิจัยแล้ว เราสามารถที่จะไปดูงานได้ในหน่วยงานที่ทำงานวิจัยจากภาคอื่นที่ทำงานวิจัยเหมือนกัน

อ.เจียบ กระบวนการงานวิจัย

เป้าหมาย

1. สร้างคนที่เป็นนักวิจัยของท้องถิ่น
2. สร้างความรู้ให้ท้องถิ่น

3. สร้างเครือข่ายการเรียนรู้

ประโยชน์ คนในท้องถิ่นได้อะไร

1. สร้างความคิดใหม่ คิดค้นความรู้ใหม่
2. ความรู้ใหม่ที่ได้มาเกิดจากคนในท้องถิ่นจริง ถ้าปัญหาเด็กหนีเรียน ก็ได้้องนักเรียน

มาร่วม ครุมาร่วม

3. กระบวนการเรียนรู้วิเคราะห์ข้อมูล การหนีเรียนเราจะแก้ไขปัญหายังไร
4. วิเคราะห์เสร็จแล้วนำไปวางแผนในการพัฒนา
5. เชื่อมโยงกับที่อื่น

ทำไมต้องเรียกว่างานวิจัย

1. สถานการณ์เด็กที่เราจะศึกษา พฤติกรรมของเด็กหนีเรียนคืออะไร
2. ตั้งคำถามว่าทำไมเด็กถึงหนีเรียน เช่น ดิดเกมส์ ชั้รถ
3. หาคำตอบ หาข้อมูลทั้งหมดมาให้ได้ เช่น ต้องทำเครื่องมือ เช่น ออกแบบสอบถาม

สนทนากลุ่ม แบบสัมภาษณ์ เสร็จเรียบร้อยแล้ว นำลงไปเก็บข้อมูล แล้วนำข้อมูลที่เก็บได้มาตรวจสอบข้อมูล ถ้ายังไม่ครอบคลุม แล้วเก็บเพิ่มเติม ได้ข้อมูลแล้ว วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลแล้วเก็บไว้ในห้องสมุด สถานศึกษา คนที่ได้เรียนเท่านั้นถึงจะได้อ่านหรือเรียนรู้

อ.เผ่า วิจัยทำโดยนักวิชาการ ทำคนเดียว รวบรวมข้อมูลเสร็จแล้วให้อาจารย์ตรวจสอบข้อมูล

วิจัยท้องถิ่น คือ ทุกคนที่เกี่ยวข้องจะได้ที่เกี่ยวข้องจะได้ร่วมทำงานวิจัย เช่น ปัญหาเด็กหนีเรียนก็คือ นักเรียน ครู คนในท้องถิ่นร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นและทำงานวิจัย แล้วผลที่ได้รับเราก็จะนำมาพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

หลังจากนั้นได้ช่วยกันคิดประเด็นที่ต้องการศึกษา ดังนี้

โครงการแก้ไขปัญหาค้นักเรียนในโรงเรียนไม่เข้าเรียน

คำถาม

1. สถานการณ์และพฤติกรรมของนักเรียนเป็นอย่างไร

- วัยรุ่นเข้ารีตออร์ท (ขายตัว)
- ปัจจุบันเด็กนักเรียนเราเป็นอย่างไร
- เขียนไม่ได้ อ่านไม่ออก
- เงินไม่พอใช้ (วัตถุนิยม)
- สื่อ TV, Internet, การ์ตูน, ดารา
- พ่อแม่อยู่ด้วยกัน อยู่กับตายาย
- ขาดความอบอุ่น อยู่ร้าง ทะเลาะวิวาท พ่อแก่กินเหล้า ดิดพนัน
- เด็กใช้สารเสพติด บุหรี่ กล้วยา สารระเหย
- ตั้งครรภ์ในวัยเรียน

- เด็กรู้หน้าที่ของตัวเองไม่หมด
- พ่อแม่ไม่สนใจลูก
- เด็กไม่มีเพื่อน เพื่อนเกลียด
- ค่านิยมของเด็ก ชอบเข้า Seven – eleven เพื่อความเท่ ความทันสมัย

2. ปัจจัยที่ทำให้เด็กหนีเรียน

- แต่งกายผิดระเบียบ (กลัวครูตำ)
- ไม่ชอบวิชาที่เรียน ครู (ฝรั่ง) บางคน
- กระบวนการสอนบางวิชา
- ระบบการจัดการเรียนการสอน ที่เอื้อต่อการหนีเรียน คาบว่าง เดินสอน
- สภาพแวดล้อม
- ถูกชักชวนจากเพื่อน
- ไม่มีมอเตอร์ไซด์
- เรียนหนังสือไม่เก่ง, เรียนไม่ทันเพื่อน อายุเพื่อน
- ไปกับเพื่อนชายต่างโรงเรียน
- ผู้ปกครองไม่ใส่ใจเรื่องการเรียน ไม่ให้ความสำคัญ
- เด็กขี้เกียจ
- มีความเครียด ขาดทักษะชีวิต
- ไม่คิดถึงอนาคต

หนีเรียนแล้วไปไหน ไปทำอะไร

- เล่นไฟ สูบบุหรี่ สารระเหย ปั่นแปะ โดมิโน สอดไส้
- กินเหล้า
- มีรถมารับหน้า รพ., ร.ร.(นักเรียน ญ.) วัดป่า กสน. ช่วยกันหาเงิน(ภาวะเศรษฐกิจที่บ้าน)
- ไล่สุนัข
- เทียนน้ำตกตลาดทอง ว่างคำไปกับแฟน
- เล่นเกมส์

- ครู
- อยากลงโทษ ตัดคะแนนพฤติกรรม
 - อบรมว่ากล่าวตักเตือน

ครู คิดอย่างไรกับเด็กหนีเรียน

- สงสาร
- เข้าใจเพื่อน เขามีเหตุผลส่วนตัว
- เกลียด (ซัง) เด็กที่ว่ากล่าวตักเตือนแล้วไม่ฟัง

- อยากช่วยเหลือ อยากให้แก้ไขปรับปรุง
- เหลือขอ สละแล้ว ปล่อยไป
- นร. - สงสัยว่าไปทำอะไร (นักเรียน)
- อย่างให้เขาเข้าเรียน (ครูบ่นในห้อง)
- ครูอารมณ์เสีย (เสียบรรยากาศ)
- โกรธเพื่อน (นำเสนองานไม่ได้ ออกคำหนังสือก่อน) เป็นภาระให้กับเพื่อนที่ไม่หนีเรียน
- ลำบากใจที่ต้องโกหกเพื่อช่วยเพื่อน (เช็ดชื่อ)
- ผู้ปกครอง - อยากดีทำไมช่วยอย่างนี้
- ไม่คุ้มกับเงินที่จ่ายทุกวัน (โกรธ)

ถามใครบ้าง

- นักเรียนหนีเรียน 50 คน + ไม่หนีเรียน 50 คน รวม 100 คน
 - คุณครู 50% (35 คน)
 - ผู้ปกครอง 50 คน ในเขตเทศบาล 30 คน นอกเขต 20 คน
 - เจ้าของผู้ประกอบการ เช่น ร้าน Net ดำรวจ จนท.สาสุข 20 คน
- รวมทั้งสิ้น 205 คน

ประเด็นคำถาม

- การจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างไร
- มีความสุขไหม/ ชอบไหม
- ชอบทำอะไรในโรงเรียน
- สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน (มีการพัฒนา + มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร)
- สภาพครอบครัว
 - อยู่กับใคร
 - ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวเป็นอย่างไร (ทะเลาะกัน เล่นการพนัน ดื่มสุรา มีกิ๊กใหม่ อย่างร้าง ทำงานต่างถิ่น ติดลูกใหม่ พ่อแม่ชอบออกงานสังคม)
- ฐานะทางการเงิน
 - นำเงินมาโรงเรียนวันละเท่าไร ใช้จ่ายอะไรบ้าง
 - รายได้ของครอบครัว
 - อาชีพของผู้ปกครอง
- พาหนะที่ใช้มาโรงเรียน จักรยาน มอเตอร์ไซด์ รถโดยสาร เดิน
- หน้าที่ที่บ้านทำอะไร
- เลิกเรียนทำอะไร

กิจกรรมขามว่างทำอะไรบ้างกับใคร (ในโรงเรียนมีคาบว่าง)

- เบื่อวิชาอะไร
 - มีเพื่อนสนิทไหม
 - ทำไมชอบไปกับคนแบบนี้
 - ชอบเพื่อนแบบไหน คนที่คบเป็นอย่างไร
 - มีความประทับใจอะไรในเพื่อนคนนั้น
 - เคยหนีเรียนหรือไม่ เพราะอะไรจึงหนี ชอบไปที่ไหน
 - ทำไมชอบชวนเพื่อนไปเวลาหนีเรียน ไปทำอะไร กับใคร
 - เวลาหนีเรียนแล้วกลัวถูกจับได้ไหม เคยถูกจับได้ไหม ถ้าถูกจับได้แล้วครูทำอย่างไร
 - พ่อแม่รู้ไหมว่าหนีเรียน ถ้ารู้แล้วพ่อแม่ทำอย่างไร
 - สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเอื้อต่อการหนีเรียนอย่างไร (สิ่งแวดล้อม คือ ตารางเรียน การจัดการเรียนการสอน สถานที่ ก (ตารางเรียนเอื้อต่อการหนีเรียนอย่างไร)
 - ชอบการเรียนแบบไหน เดินหรือมีห้องประจำ
 - ชอบวิชาอะไร เพราะอะไร
 - ครูในดวงใจมีลักษณะแบบไหน
- สิ่งแวดล้อมภายนอกโรงเรียน ที่มีอิทธิพลต่อนักเรียน มีอะไรบ้าง และมีผลกระทบต่อนักเรียนอย่างไร
- สื่อที่มีผลต่อเด็กมีอะไรบ้าง และมีผลต่อเด็กอย่างไร
- ชอบอ่านหนังสืออะไร
 - ชอบดูรายการอะไร
 - มีโทรศัพท์มือถืออย่างไร ชอบใช้รุ่นไหน ทำไม
- ทัศนคติของครูต่อเด็กหนีเรียน
- ครูหรือผู้ปกครองมีวิธีการดูแลเด็กหนีเรียนอย่างไร

พัชราภรณ์ อารมณีสวະ ผู้บันทึกการประชุม

รายงานการประชุมรวบรวมข้อมูลที่เก็บได้เพื่อพิจารณาเป็นแบบสัมภาษณ์

วันที่ 5 กันยายน 2551

ณ ห้องประชุมโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร

รายชื่อผู้ร่วมประชุม

1. รองฐานัน
2. อ.สุธีรา
3. อ.บรรจงศรี
4. อ.ชุตติกาญจน์
6. หมอเรือ
7. หมอศุ่ย
8. นายภานุวัชร
9. นายณัฐพล
10. อ.มาลาศรี
12. อ.วัฒนา

หลังจากเก็บข้อมูลในกลุ่มนักเรียนในรอบแรกแล้วได้ทดลองรวบรวมข้อมูล ปัญหาอุปสรรคในการเก็บ ดังนี้

1. อ.ป้อมให้นักเรียนเขียนเองในแบบสอบถาม 15 ชุด
2. ตอบไม่ตรงความเป็นจริง 3 ชุด
3. เด็กหนีเรียนประเด็นที่เก็บได้ส่วนใหญ่ มีดังนี้

- ไม่ชอบวิชาเรียน
- หนีเพราะไปกินเหล้า
- ไม่ชอบเดินเรียน
- ครอบครัวพ่อแม่ไม่อยู่ด้วยกัน

อ.สมพร เก็บ 3 คน แต่นักเรียนไม่ตอบตามความเป็นจริง กลัว ครูปกครอง กลัวว่าจะทำโทษ หรือไปบอกผู้ปกครอง หรือถ้าครูถามนักเรียนจะไม่ตอบตามความเป็นจริง เพราะกลัว และตอบเอใจครู ดังนั้นทีมวิจัย จึงพิจารณาว่า ให้นักเรียนเก็บข้อมูลในกลุ่มนักเรียนกันเอง โดยให้ทีมวิจัยนักเรียนทั้ง 2 คน ไปชวนเพื่อนมาร่วมทีม ส่วนครูเก็บข้อมูลครูด้วยกัน และผู้ปกครองจะเหมาะสมกว่า

ในการทดลองเก็บข้อมูล พบว่า แบบสัมภาษณ์นักเรียน มีปัญหาคือ ข้อ 3 ข้อ 3.1 คิดอย่างไรต่อการไม่เข้าเรียน-หนีเรียน พบว่าคำถามคลุมเครือ ผู้สัมภาษณ์ เข้าใจไม่ตรงกัน ควรพิจารณาปรับปรุงใหม่

หลังจากพิจารณาแบบสอบถามแล้วพบว่ายังไม่ครอบคลุมประเด็นและยังไม่ตอบ
วัตถุประสงค์และคำถามวิจัย จึงได้แบ่งงานให้ทีมไปร่วมกับคิด แบบสัมภาษณ์มาอีกโดยประเมิน 4
ทีม ดังนี้ และนัดหมายกันอีก วันศุกร์ ที่ 12 กันยายน 51 เวลา 14.00 – 17.00 น. ที่ห้องประชุมเล็ก
โรงเรียนเขาวงพิทยาคาร

ทำแบบสัมภาษณ์ ผู้ปกครอง 1. อ.ป้อม 2. ครู อ.มาลาศรี อ.สมพร อ.สุชีรา

ทำแบบสัมภาษณ์นักเรียน 1. ต๋วย 2. เป็ก บี

ทำแบบสัมภาษณ์คนภายนอก 1. พี่เร้ง 2. พัท

ปิดประชุม เวลา 17.00 น.

รณฤกษ์ ไซยสุข มุลเลอรุพ ผู้บันทึกการประชุม

รายงานการประชุมทบทวนแบบสัมภาษณ์ เก็บข้อมูล

วันที่ 12 กันยายน 2551

ณ ห้องประชุมโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร

รายชื่อผู้ร่วมประชุม

1. อ.สุธีรา
2. อ.บรรจงศรี
3. อ.ชุตินาถ
4. หมอเรือ
5. หมอตุ้ย
6. นายภาณุวัชร
7. นายณัฐพล
8. อ.มาลาศรี

9. นักเรียน ผู้ช่วยนักวิจัย 3 คน

1. ทบทวนประชุมครั้งที่แล้ว
2. อ.เปี่ยมเสนอแบบสัมภาษณ์ ของผู้ปกครองโดยมอบให้ผู้ปกครองในแต่ละหมู่บ้าน ไปถาม และ
ร่วมสัมภาษณ์ กับนักวิจัย

ในแบบสัมภาษณ์ ครอบคลุม ประเด็น ดังนี้

- ความสัมพันธ์ของเด็กกับผู้ปกครอง
- ความใส่ใจในการเรียนของเด็ก บ้าน โรงเรียน อื่น ๆ
- การรับรู้ชีวิตของเด็ก
- การร่วมกันแก้ปัญหาของเด็ก
 - เด็กกับผู้ปกครอง
 - ผู้ปกครองกับโรงเรียน
- ใช้การสัมภาษณ์จึงจะได้ข้อมูลที่เป็นจริง โดยเก็บข้อมูลของผู้ปกครองในเขตเทศบาล

30 คน นอกเขต 20 คน

- ในการนำเสนอ น่าจะเชิญคนที่ให้ข้อมูลมาคุยอีกครั้งว่า จะหาแนวทางในการ
แก้ปัญหา (เสวนากลุ่ม) อย่างไร
- พี่เจี๊ยบถาม ถ้าผู้ปกครองตอบคำถามเกี่ยวกับเด็กที่หนีเรียนตามจริงทุกอย่าง เด็กจะรู้
เรื่องอย่างไร ถามเด็ก
- กลุ่มคุณครู อ.สุธีรา นำเสนอ

แบบสัมภาษณ์

-ทุกคนช่วยกันพิจารณา และร่วมกับแก้ไขปรับปรุง ส่วนใหญ่คงแบบเดิมไว้ แต่เพิ่มรายละเอียดบางส่วน

- แบบสัมภาษณ์คนภายนอก ควรปรับปรุงและควรตามประเด็น ของนักเรียน หลังจากปรับปรุงแบบสัมภาษณ์เสร็จให้ทุกคนไป เริ่มเก็บข้อมูลของตนเองเลย ส่วนกลุ่มนักเรียนให้ เป้าไปหาเพื่อมา 7-8 คน เพื่อนัดหมายกันวันจันทร์ ที่ 15 กย 51 ประชุมเตรียมทีมในการเก็บข้อมูลนักเรียน ข้อมูลการสัมภาษณ์ โดยพี่เจ๊บบ พี่เรจ อ.ส้ม เป็นคนเตรียม ในการเก็บข้อมูลอาจไม่ทันเสร็จใน 1 อาทิตย์ หน้าประมาณ 22 กย 51 หลังจากนั้นจะปิดภาคเรียน และเปิดอีกที่ 1 พย 51 ในการทำงาน อาจไม่ทันพี่เลี้ยงเสนอ อาจขยายเวลาของโครงการไปได้อีก 1-3 เดือน

การประชุมในวันนี้ นอกจากทีมวิจัย พี่เลี้ยงแล้วยังมีนักเรียนที่จะเป็นผู้ช่วยทีมวิจัย อีก 3 คน ร่วมประชุมเพื่อเตรียมเป็นทีมเก็บข้อมูลภาคสนาม

ปิดประชุม เวลา 16.30 น.

ธัญญลักษณ์ ไชยสุข มุลเลอรุพ ผู้บันทึกการประชุม

ประชุมโครงการวิจัยการศึกษารูปแบบการแก้ปัญหาเด็กหนีเรียน ในโรงเรียน
 รายงานการประชุมการรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ในเด็กนักเรียน
 ณ ห้องประชุมโรงพยาบาลเขาวง
 วันที่ 2 ตุลาคม 2551

รายชื่อผู้ร่วมประชุม

1. นาง รัชฎ์ลักษณ
2. นส. ชุตติกาญจน์
3. นางสาวชีรา
4. นายภาณุวัตร
5. นายณัฐวุฒิ
6. ทีมผู้ช่วยนักวิจัย 16 คน

เริ่มด้วยการแนะนำตัวเองของนักเรียนที่เป็นนักวิจัย 2 คน และนักวิจัยผู้ช่วยที่สมัครมาร่วมกันเก็บข้อมูล อีก 11 คน วันนี้นักเรียนสมัครมาเพิ่มอีก 3 คน ได้แก่ นายคณาวุฒิ หอมสด (หนูม) นส.พิสุทธิ์ (มิน) นส. ปิยะรัตน์ (บีม) หลังจากแนะนำตัวเอง คุณ รัชฎ์ลักษณ ถามถึงปัญหา และอุปสรรคในการเก็บข้อมูล

ม 1. ตอบตรงๆ ไม่มีเล่ห์เหลี่ยมอะไรเด็กหนีเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย

ม 2. ก็ไม่มีปัญหา เพราะมีประสบการณ์ในการเก็บข้อมูลแล้ว การเก็บข้อมูลจะให้ความร่วมมือดีมีการพูด ทั้งจริง และไม่จริง

ม 3. คนไม่ยอมตอบกลัวมีปัญหากับครู กลัวเพื่อนเอาข้อมูลไปฟ้องครู

ม. 5 ใช้การพูดคุยแบบเพื่อน

การเก็บข้อมูลเก็บได้ไม่ลึกมากเนื่องจากมีคำถามเยอะกว่าจะถามเสร็จเพื่อนก็เบื่อแล้ว

คุณรัชฎ์ลักษณ มอบหมายให้นักเรียนที่เก็บข้อมูลมาลองสรุปและนำเสนอให้เพื่อนๆ ฟังว่าได้ข้อมูลอะไรบ้าง

ม1. ข้อมูลพื้นฐาน ส่วนใหญ่ อยู่กับพ่อแม่ มีบางคนไปทำงานต่างจังหวัด พฤติกรรม ทางครอบครัว ไม่ชอบทำงาน บ้าน ฐานะทางบ้านปานกลาง

- ไม่เข้าเรียนเพราะ จี้เกียจ ทำงานไม่เสร็จ ไม่ชอบเดินเรียน กลัวครูตำ ไม่ชอบครูฝรั่ง
- อยากเรียนห้องเรียนประจำ ไม่อยากเดินเรียน การเรียนถ้าครูสอนเข้าใจก็อยากเรียน ถ้าสอนไม่เข้าใจก็ไม่อยากเรียน วิชาที่ไม่ชอบคือ ภาษาอังกฤษ การหนีเรียนผู้ปกครองไม่ทราบ

ม 2. ข้อมูลพื้นฐาน อาศัยอยู่กับพ่อแม่ มี 10 % ที่พ่อแม่ แยกกัน ฐานะ ยากจน ถึงปานกลาง อาชีพ ทำนา

- หนีเรียน แล้ว ไปอยู่ตามวัดป่า บ้านพักครู อาคารชั่วคราว โรงอาหาร มีส่วนน้อยที่ออกนอกโรงเรียน ส่วนใหญ่หนีไปกับเพื่อนที่ขี่มอเตอร์ไซด์มาด้วยกันหรือเพื่อนห้องเดียวกัน สาเหตุที่หนี จี้เกียจเรียน ครูสอนไม่เข้าใจ การเดินเรียนไม่มีผลต่อการหนี ชอบเรียนในห้องแอร์ เช่น วิชาคอมพิวเตอร์ หนีแล้วไป เล่นการพนัน นอนกลางวัน

พฤติกรรมในบ้านไม่ชอบทำงานบ้าน มี 1 คน จาก 10 คน ไม่ชอบแต่ก็ทำเพราะไม่มีใครทำ กิจกรรมที่ชอบทำเวลาว่าง คือ ตะตะกร้อ ดูทีวี

ม3. เก็บข้อมูล 10 คน หนีเรียน 7 เข้าเรียน 3 คน

ครอบครัวปานกลาง ส่วนใหญ่

หนีเรียนเพราะ ไม่ชอบครูฝรั่งสอนไม่รู้เรื่อง คณิต ยาก ขี้เกียจเดินเรียนมีที่พักเยอะ

หนีเรียน ไปอยู่ตามศาลา เรือนไทย

ไม่ชอบทำงานบ้าน มีปัญหาปรึกษาเพื่อนมากกว่า พ่อแม่

ม 4. หนีเรียน ชาย มากกว่าหญิง เด็กส่วนมากอยู่กับพ่อแม่ อาชีพ ทำนา

หนีแล้ว ไปอยู่หลังโรงเรียน อาคารชั่วคราว โรงอาหาร วัดป่า ส่วนมากไปกับเพื่อน ไปเล่นไฟ้ สุนัขเห่า กินเหล้า

ชอบเพื่อนที่ไปไหน ไปกัน หนีก็หนีด้วยกัน

เด็กไม่ชอบทำงานบ้าน ชอบเล่นเกมส์

ชอบภาษาอังกฤษ เพราะตลกดี ไม่ชอบภาษาไทย ชอบเล่นกีฬา

ไม่ชอบเดินเรียนเพราะเวลาเปลี่ยนคาบชอบแะเล่นหลายที่ หนีเพราะ ไม่ชอบครู ทำงานไม่เสร็จ พื้นที่มียาเสพติด เช่นกัญชา สารระเหย

การเมืองมีผล คิดมากไม่ชอบพันธมิตร ทำให้ไม่อยากเรียน

เศรษฐกิจ น้ำมันแพงแม่ให้เงินมาน้อย พ่อ แม่ ไม่ทราบว่เด็กหนีเรียน

ม5. อยู่กับพ่อ แม่ ส่วนใหญ่ ฐานะทางครอบครัว ปานกลาง พ่อ แม่ ทำนา และรับจ้าง

หนีเรียนไปร้องคาราโอเกะ ไปวัดป่า ร้านเกมส์ ไปนอนเล่น เล่นไฟ้ ปั่นเปะ กินเหล้า เล่นสนุกเกอร์ ชอบการเดินทาง เพราะหนีเรียนง่าย

หนีเพราะ ไม่มีแรงจูงใจในการเรียน ไม่ชอบวิชาที่เนื้อหายาก ยาวเกินไป ครูคำ พูดไม่ถูกหู การบ้านไม่เสร็จ วิทยุ ฟิสิกส์ เคมี ชีวะ ยาก ฝนตกกลัวแป้งหลุดเพราะเดินเรียน กิจกรรมที่ชอบ นอน ฟังเพลง เล่นกีฬา (เตะตะกร้อ)

มีปัญหาปรึกษาเพื่อน กินเหล้าแก้จน เดินหนี เก็บปัญหาไว้คนเดียว

ครอบครัวไม่มีผลต่อการหนีเรียน

ทางสังคม ร้านเน็ต

การเมือง เปิดทีวี เจอแต่การเมือง ทำให้หงุดหงิด

เศรษฐกิจ ไม่มีเงินใช้ เมื่อพ่อแม่ทราบว่าหนีเรียน จะว่ากล่าวตักเตือน

เด็กที่ไม่หนีเรียน เพราะ มีเป้าหมายในชีวิต สงสารพ่อแม่ อยากเรียนให้ได้เกรดดี จะได้สอบเข้ามหาวิทยาลัยดีๆ

ดั่งๆ มีงานที่ดี เด็กเรียน ก็เบื่อในบางวิชา แต่ไม่หนี

ม6. หนีเรียน ชาย 3 หญิง 2 ไม่หนี 5

ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับพ่อ แม่ อาชีพ ทำนา ค้าขาย

หนีแล้วไป คืมสุรา เล่นการพนัน ในหอพัก นอนเล่นตามอินเทอร์เน็ต นอนเล่นในห้องที่ว่าง ร้องคาราโอเกะ เล่นไฟ้

หนีไปกับเพื่อน แฟน ไม่ชอบทำงานบ้าน เพราะขี้เกียจ การจัดการเรียนการสอน ครูพูดมาก น่าเบื่อ พูดนอกบท

เพื่อน มีผลต่อการหนีเรียนไม่เข้าเรียนก็ไม่เข้าด้วยกัน ทำงานไม่ทัน หนีเรียนเพราะเซ็ง การแก้ปัญหา หนีเรียน ไม่กลับบ้าน ไปแข่งรถ อยู่กับเพื่อน

พีเจียบ สรุป ปัญหาการหนีเรียนส่วนใหญ่ มาจาก ตัวนักเรียน ผู้ปกครอง ระบบการเรียนการสอน ในการเก็บข้อมูล ยังไม่ลึกมาก อาจต้องทำกิจกรรม การเสวนากลุ่มเพิ่มในกลุ่มนักเรียนที่หนี และไม่หนีเรียน

พี่เต๋! ควรเพิ่มหัวข้อ อยากให้โรงเรียนจัดกิจกรรม หรือการเรียนการสอนแบบใดเด็กจึงจะชอบ อยากให้นักเรียนที่ช่วยเก็บข้อมูลช่วยบันทึกเทคนิคการเก็บข้อมูลให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุม และเป็นจริง

คุณครูชุดิกาญจน์ หวังว่าการทำวิจัยจะช่วยพัฒนาโรงเรียนเวงพิทยาคาร ได้จัดระบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียน และจะได้นำเสนอผลงานกับผู้บริหาร

นัดหมาย ประมาณปลายเดือน ตุลาคม จะนำข้อมูลของชุดผู้ปกครองและคุณครูมารวบรวม
ปิดประชุม

ธัญญลักษณ์ ผู้บันทึกการประชุม

**ประชุมโครงการวิจัยการศึกษารูปแบบการแก้ปัญหาเด็กหนีเรียน ในโรงเรียน
เรื่องการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม และการนำเสนอข้อมูลครบ 4 เดือน**

6 พ.ย. 2551

ณ ห้องประชุมเล็ก โรงเรียนเขาวงพิทยาคาร

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. รองธำนัน
2. อ.สุธีรา
3. อ.บรรจงศรี
4. อ.ชุตติกาญจน์
5. พี่เจียบ
6. หมอเรือ
7. หมอตุ้ย
8. นายภาณุวัชร
9. นายณัฐพล
10. นางสาวเกตุวดี
11. อ.มาลาศรี
12. อ.วัฒนา

เรื่องที่แจ้งที่ประชุม

1. การนำเสนอ ความก้าวหน้า โครงการ 4 เดือน

- ได้นำเสนอความก้าวหน้าที่สุดยี่หัดถกรรมโนนดอกจาน อ. เมือง จ. กาฬสินธุ์ และรับคำแนะนำการดำเนินงานเพิ่มเติม ประเด็นการเก็บข้อมูล และการรวบรวม และการนำเสนอข้อมูล
- เก็บข้อมูลเสร็จเรียบร้อย แต่ข้อมูลที่ได้ยังไม่ชัดเจน และครอบคลุม ประเด็นคำถามวิจัย และจะต้อง เพิ่มเติมในส่วนของคุณ ผู้ปกครอง และบุคคลภายนอก

2. ข้อเสนอที่ประชุม

- แบบสัมภาษณ์ส่วนของผู้ปกครอง ให้ผู้รับผิดชอบส่งวันจันทร์ เพื่อนำไปพิมพ์ และทดลองเก็บข้อมูล คู่ก่อน
- นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ครู ก่อน แล้วมาวิเคราะห์พิจารณาหาข้อมูลเชิงลึกต่อไป
- หาผู้เชี่ยวชาญจิตวิทยาช่วยวิเคราะห์
- ในการสัมภาษณ์ที่ต้องบันทึกข้อมูลทุกอย่างโดยละเอียด อาจบันทึกโดยการอัดเทป
- วันศุกร์หน้านำข้อมูลการสัมภาษณ์มารวบรวม(ข้อมูลจากทีมครู)นำมาเล่าและสรุปต่อที่ประชุม
- นัดอีกที่วันที่ 17 พ.ย. ตอนบ่ายโมง ห้องโสตทัศนศึกษา รร. เขาวงพิทยาคาร
- สัมภาษณ์ผู้ปกครองที่หนีเรียน 25 และไม่หนี 25 คน
- ให้ผู้ปกครอง 3 คนออกสัมภาษณ์วันเสาร์อาทิตย์ ให้หาทีมเพิ่มได้ แล้วคุยกันออกเก็บข้อมูลและจ่ายค่าเก็บข้อมูล
- ให้ครู 4 คนออกช่วยเก็บข้อมูลด้วย
- อ.บรรจงศรี หัวหน้าทีม รับผิดชอบข้อมูลผู้ปกครอง

อ.สุชีรา หัวหน้าทีมรับผิดชอบข้อมูลครู
สรุปร่วมกัน วันที่ 17 พ.ย. 2551

นัฐพล ผู้บันทึกการประชุม

ประชุมโครงการวิจัยการศึกษารูปแบบการแก้ปัญหาเด็กหนีเรียน ในโรงเรียน

17พ.ย. 2551

ณ ห้องประชุมเล็ก โรงเรียนเขาวงพิทยาคาร

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. รองธำนัน
2. อ.สุธีรา
3. อ.บรรจงศรี
4. อ.ชุตติกาญจน์
5. พี่เจี๊ยบ
6. หมอเร้ง
7. หมอตุ้ย
8. นายภาณุวัชร
9. นายณัฐพล
- 10.อ.มาลาศรี
- 11.อ.วัฒนา

เร้ง คราวที่แล้วคุยกันถึงเก็บข้อมูล กลุ่มผู้ปกครอง ครู และบุคคลภายนอก

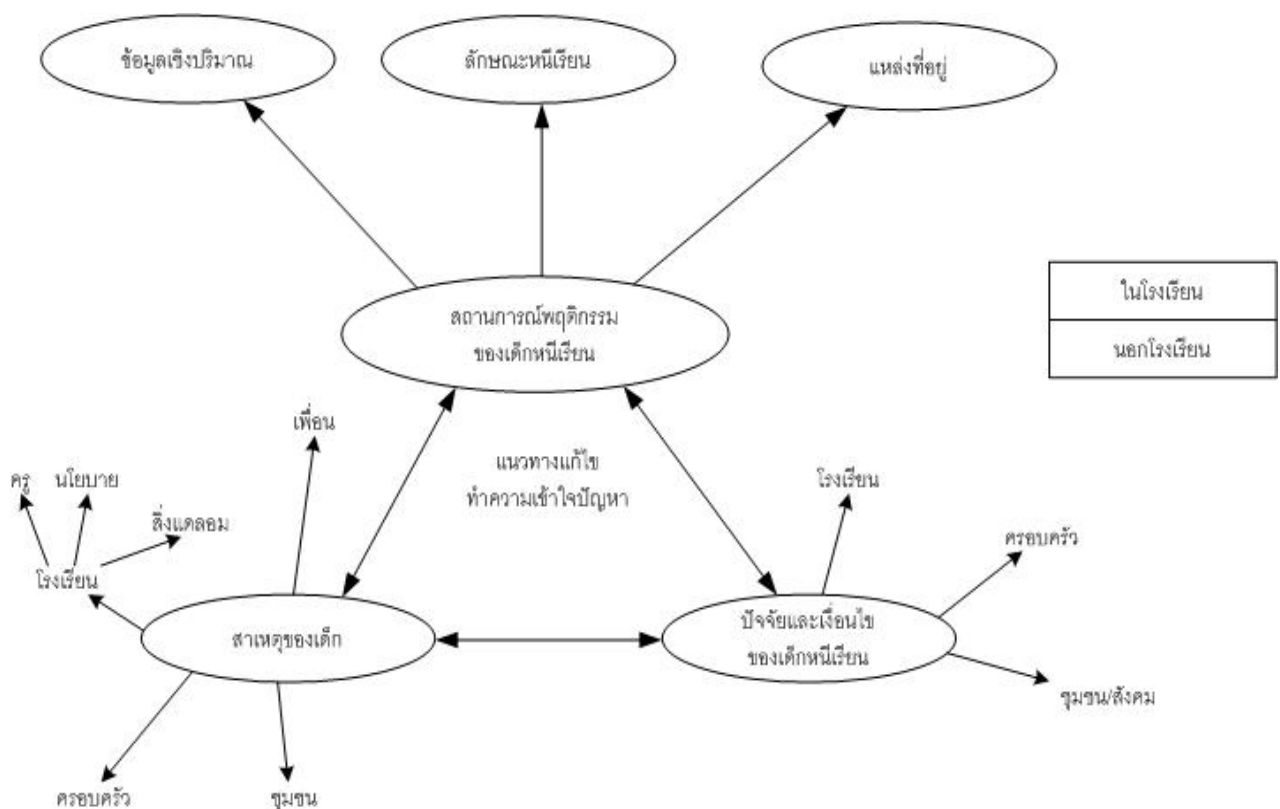
คุณเพ็ญศรี ปัญหา -ไม่ค่อยมีเวลาไปเก็บข้อมูล

ผู้ปกครอง -ไปเก็บข้อมูลแล้วผู้ปกครองยังไม่กลับจากไร่นา
 -เขาบอกว่าครูไม่สอน พ่อแม่ถามว่าทำไมกลับบ้านเร็วเพราะครูไม่สอน
 -ให้เงินไป รร. วันละ 20 บาท ค่าหนังสือก็ไม่พอแต่ผู้ปกครองก็ให้เท่านั้น
 -ไปโรงเรียนเพราะอยากได้เงิน

คุณครู อ.สุธีรา สรุป -ม.ต้นและม.ปลายทุกทุกวิชามีนักเรียนทุกวิชา วิชาเคมีจะไม่มีนักเรียนหนีเรียน
 -ติดตามนักเรียนที่หนีเรียน เรียกให้เพื่อนสนิทไปตาม หรือหัวหน้าห้องไปตาม ถ้าไป
 ตามประมาณ 5 นาที
 -ครูว่ากล่าวตักเตือน ไม่ให้คะแนน
 -เคยสอบถามปัญหา นักเรียนผู้ชาย ติดเล่นโดมิโน เล่นที่สุ่ม ข้างห้องพยาบาล
 -รู้สภาพปัญหา ตักเตือน แจ้งเวลาเรียน แจ้งผู้ปกครองพบเป็นการส่วนตัว บางที่หนี
 ออกไปข้างนอก หนีออกไปแล้วไปตามไม่เจอ จะเป็นเด็กกลุ่มเดียวกัน ห้องไหนเคยหนีก็
 จะหนี หนีในแต่ละรายวิชาที่เป็นนักเรียนคนเดียว

กลุ่มคนภายนอก ปัญหา -ด้านสุขภาพ เช่น ยาเสพติด มีสารเสพติด ยาบ้า ติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ ติดมาตัวตาย กินยา
 ล้างห้องน้ำ กินยาพาราเกินขนาด
 ปัญหาส่วนใหญ่มาจากครอบครัวเป็นหลัก

- นักเรียนเล่นอินเทอร์เน็ต ช่วงเรียนเขาก็จะไม่ให้เด็กเล่น
 ส่วนมุมมองของเด็กหนีเรียน หนีเพราะคาบว่างและเขาเดินเรียน
 ถาครอบครัวดีเด็กก็ไม่หนีเรียน การเดินเรียนเป็นปัญหาและวิซายาก
 ร้านค้า ร้านอินเทอร์เน็ต ขายสุราขายได้ช่วงตอนกลางวันประมาณ 15 % ช่วงดึกประมาณ 70 % ส่วนใหญ่เป็น
 ผู้ใหญ่ซื้อ เป็นปัญหาเด็กมีบ้าง ซื้อแล้วไปไหน ไปวังคำ+ชลประทาน
 -ขายตัวก็มีบาง พอขายตัวแล้วก็จะมาคุยกัน ถ้าใครมีเงินเขาจะโทรหาเลย ถ้าเด็กเรียบร้อย
 ราคา 1000 บาท ถ้าเด็กซึ่ง 250 บาท เด็กส่วนใหญ่อยากได้เงินตามเปลี่ยนไปตามกระแส
 บางทีคนมีเงินแต่ก็ขายตัวเด็กที่ขายตัวถ้าแฟนรู้ก็จะไม่ใช่ถุงยาง ถ้ากลับคนอื่นจะใช้ถุงยาง
 จุดนัดหมายคือ รพ. อำเภอก ที่ประสมศึกษาอำเภอก
 -ถ้าจะพูดถึงเรื่องให้ป้องกันนิตหนึ่ง
 -ครูอย่าไปยุ่งเกี่ยวกับนักเรียนขายตัว ถึงเขาจะขายตัวแต่ถ้าครูทำผิดวินัยร้ายแรง
 บางทีผมก็เป็นเพื่อนกับเขา ไปคลุกคลีกับเขา บางคนต้องผมแนะนำให้เขาไปทำแท้ง บาง
 ทีบอกให้ลาออกไปแต่งงาน
- อ. เจียบ
 อ.ฐานันท์
 อ. สมพร

นัดวันเสาร์ที่ 22 เวลา 10.00 น.

ปิดประชุม 17.00 น.

พัชราภรณ์ ผู้บันทึกข้อมูล

ประชุมโครงการวิจัยการศึกษารูปแบบการแก้ปัญหาเด็กหนีเรียนในโรงเรียน

สรุปผลการเก็บข้อมูลเด็กหนีเรียน

วันที่ 22 พย. 2551

ณ ห้องประชุมเล็ก โรงเรียนเขาวงพิทยาคาร

รายชื่อผู้เข้าประชุม

1. นายฐานัน
2. นางธัญญลักษณ์
3. นางมาลาศรี
4. นางศรีสุดา
5. คุณปาริชาติ
6. นายภาณุวัชร
7. นางเพ็ญศรี

อ.ฐานัน เสนอกิจกรรมที่ทำในโรงเรียน ช่วงเปิดเทอมใหม่โดยจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองร่วมกับครูที่ปรึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ปกครองได้รู้จักกัน ครูและผู้ปกครองได้ทำความรู้จักกันและร่วมกันแก้ปัญหาของนักเรียน ในบันทึกการประชุมส่วนใหญ่ผู้ปกครองบอก ยินดีให้ความร่วมมือกับโรงเรียนทุกประการ ถ้ามีปัญหาอะไร ไม่ว่าจะเป็นการเรียนการสอน หรือส่วนตัวของนักเรียนเอง ขอให้บอกผู้ปกครองได้เลยเพื่อจะได้หาแนวทางแก้ปัญหาร่วมกัน

เนื่องจากข้อมูลที่เก็บมาได้ยังไม่สมบูรณ์และยังไม่สรุป ทีมส่วนใหญ่ติดภาระกิจ เช่น คุณครูติสอน ผู้ปกครองติดเกี่ยวข้าว นักเรียนก็ไปช่วยผู้ปกครองเกี่ยวข้าว ประธานที่ประชุมจึงมอบหมายให้ แบ่งทีมกันไปสรุปข้อมูล แล้วนำเสนอในที่ประชุมอีกครั้ง โดย

- ให้คุณศรีสุดา และทีม (อ.บรรจงศรี อ.เปรมฤดี แม่อนอม แม่เพ็ญศรี ธัญญลักษณ์) รวบรวมข้อมูลเกส่วนของผู้ปกครอง
- คุณครูมาลาศรี รวบรวมข้อมูลในส่วนของคุณ ทีม ได้แก่ อ. สุชีรา อ. วัฒนา

นำเสนอในคราวและต่อไป นัดหมาย 26 พย. 2551 เวลา 13.30 น. ที่ห้องหัวหน้าโครงการ

ธัญญลักษณ์ ผู้บันทึก

การประชุม โครงการศึกษารูปแบบการแก้ไขปัญหาเด็กหนีเรียนในโรงเรียน

การรวบรวมข้อมูล

วันที่ 19 มกราคม 2552 เวลา 09.00 น. – 16.00 น.

ณ โรงเรียนเขาวงพิทยาคาร

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. รองธำนัน
2. อ.สุธีรา
3. อ.บรรจงศรี
4. อ.ชุตติกาญจน์
5. พี่เจียบ
6. หมอเรือ
7. หมอตุ้ย
8. นายภาณุวัชร
9. นายณัฐพล
10. อ.มาลาศรี
11. อ.วัฒนา

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากกลุ่มนักเรียน

จากข้อมูลสถิติของโรงเรียน พบว่า ประมาณ ร้อยละ 60% ของเด็กนักเรียนมีปัญหาครอบครัว เช่น พ่อแม่
เลิกกัน อยู่กับตายาย พ่อแม่ไปทำงานที่อื่น

ปัจจัยที่มีผลต่อการหนีเรียนในชั้น ม.ต้น มี 3 ปัจจัยได้แก่

1. ตัวนักเรียนเอง จี้เกียจ ทำงานไม่เสร็จ กลัวครูตำ ไม่ชอบครูสอนฝรั่งเพราะสอนไม่เข้าใจ
2. ระบบการเรียนการสอน ไม่ชอบเดินเรียน ไม่ชอบบางวิชาเพราะยาก เช่น คณิตศาสตร์
วิทยาศาสตร์ ไม่ชอบครู ครูบางคนสอนไม่เข้าใจ ชอบเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ เพราะอยู่ในห้องแอร์
3. ผู้ปกครอง เช่น ครอบครัวแตกแยก ไม่มีเป้าหมายในการส่งเสริมให้เรียน
หนีเรียนแล้วส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณโรงเรียน เช่น โรงอาหาร ศาลาไทย เล่นการพนัน นอนกลางวัน เด็ก
ส่วนใหญ่ไม่ชอบทำงานบ้าน ชอบดูทีวี เล่นตะกร้อ นอนฟังเพลง

ปัจจัยที่มีผลต่อการหนีเรียนในชั้นเรียน ม. ปลาย มี 6 ปัจจัย ได้แก่

1. ตัวนักเรียนเอง ไม่มีแรงจูงใจในการเรียน เซ้ง จี้เกียจ
2. ระบบการเรียนการสอน ไม่ชอบเดินเรียนเพราะมีที่แะหลายที่ อยากมีห้องเรียนประจำ เดินเรียนกลัวแป้ง
หลุด ครูสอนไม่เข้าใจ ไม่ชอบครู ทำงานไม่เสร็จ เนื้อหาวิชาที่ยาวเกินไป ครูตำ ครูพูดไม่ถูกหู การบ้านไม่เสร็จ
วิชาวิทย์ ยาก เปื้อ ชอบเรียนที่ทุ่งนา
3. ผู้ปกครอง ครอบครัว โดยทางบ้านคำทำให้ไม่มีอารมณ์เรียน พ่อแม่ทะเลาะกันทำให้ไม่มีอารมณ์เรียน
4. สิ่งแวดล้อม ร้านเน็ต พื้นที่มียาเสพติด เช่น กัญชา สารเสพติด ฝนตกจี้เกียจไปเรียน เดี่ยวแป้งหลุด สิ่งแวดล้อม
ไม่ค่อยดี ห้องเหม็นอับ เหม็นขยะ ถูเท้า

5. การเมือง ไม่ชอบพันธมิตร

6. เศรษฐกิจ พ่อแม่ให้เงินน้อย ไม่มีเงินมาโรงเรียนก็ไม่อยากมา

หนีเรียนแล้วไป หลังโรงเรียน อาคารชั่วคราว วัดป่า กลับหอพัก นอนเล่นในห้องที่ว่างส่วนใหญ่ ไปเล่นไฟ
สูบบุหรี่ กินเหล้า เล่นปิ่นโปะ เล่นสนุกเกอร์ ร้องคาราโอเกะ ไปแข่งรถ ไปกับเพื่อนและแฟน

เด็กส่วนใหญ่ ไม่ชอบทำงานบ้าน ชอบดูทีวี เล่นตะกร้อ อ่านการ์ตูน

7. การแก้ปัญหาของเด็ก ต่อปัญหาตัวเอง และครอบครัว

- เวลามีปัญหาเรื่องเรียน ปรึกษาเพื่อน ไม่กล้าปรึกษาพ่อแม่ กลัวมีปัญหากับพ่อแม่ ลอกงานเพื่อนที่หลัง กิน
เหล้าแกล้ง ไม่เข้าเรียน

- เดินหนี หนีไปนอนบ้านเพื่อน ปรึกษาครู เก็บปัญหาไว้คนเดียว ฟังเพลง เล่นกีฬา

- ปรึกษาเพื่อนสนิท

8. พ่อแม่ทราบ การไม่เข้าเรียนโดย รู้เอง จดหมายมาบ้าน บอกเอง เพื่อนบอกผู้ปกครอง ว่ากล่าวตักเตือน
ผู้ปกครองบางคนไม่ทำอะไร ต่อว่า (แม่ให้เงินมาเรียนทำไมหนีเรียน) ดู คำ เตือน

9. คิดอย่างไรกับเพื่อนหนีเรียน เป็นเรื่องธรรมดา , เฉยๆ , ไม่อยากคบเป็นเพื่อน

10. การคบเพื่อน ชอบเพื่อนตรงเวลา ไม่ชอบเพื่อนเล่นการพนัน ตรงไปตรงมา คนบ้านเดียวกัน เพื่อนที่
สามารถไปด้วยกันได้ทุกที่

เด็กไม่หนีเรียน

1. ครอบครัว

- ส่วนใหญ่อยู่กับพ่อแม่ , อาชีพ ทำนา พ่อแม่อยู่ด้วยกัน

2. พฤติกรรมการคบเพื่อน

- ชอบเพื่อนเรียนดี , พฤติกรรมดี, นิสัยดี, มีวินัย , มีคุณธรรม , เพื่อนที่รู้จัก เข้าใจกัน อารมณ์ขัน เพราะไม่เครียด
เพื่อนนิสัยดีเอาใจใส่เรา เรียนเก่ง

3. ระบบการเรียนการสอน

- ชอบเรียนห้องประจำ

- ไม่ชอบเดินเรียน เพราะนักเรียนเหนื่อยจึงหนีเรียน

- เพื่อนบางคนชอบเรียนวิทย์ บางคนไม่ชอบวิทย์เพราะยาก ครูตัวข้อสอบให้เฉพาะเด็กที่เรียนพิเศษเท่านั้น

- วิชาที่ครูอารมณ์ร้ายไม่ชอบ บางวิชาทำให้ปวดหัว จึงทำให้ไม่อยากเข้าเรียน

4. การแก้ปัญหา

- ปรึกษาครูที่เราคิดว่าฟังได้

- ปรึกษาเพื่อนที่รู้จัก , ปรึกษาเพื่อนสนิท , ปรึกษาแม่ หาทางระบาย หันหน้ามาคุยกันด้วยเหตุผล , ปรึกษา
ผู้ปกครอง , ปรึกษาครูประจำวิชาที่เราเรียน

5. สิ่งแวดล้อมมีผลต่อการหนีเรียน เป็นแหล่งมั่วสุมที่สำคัญ (มีบริเวณ) ห้องเหม็นอับ เหม็นขยะ เหม็นถุงเท้าเพื่อน
นักเรียน

6. กิจกรรมที่ชอบ กิจกรรมชุมนุม , ดูทีวี , อ่านหนังสือ , กีฬา , ชอบทำงานบ้าน ถูบ้าน ถูบ้าน อ่านการ์ตูน ฟัง
เพลง ร้องเพลง ตะตะกร้อ วาดรูป

7. คิดอย่างไรกับเพื่อนที่หนีเรียน อยากให้เพื่อนเข้าเรียน และตั้งใจเรียน เสียขายเงินพ่อแม่ที่ส่งมาเรียน สงสารพ่อแม่เขาที่หาเงินส่งเขาเรียนหนังสือเพื่อหวังพึ่งในอนาคต การหนีเรียนทำให้อาชีพของเพื่อนเสีย อยากให้เขาเข้าเรียนบ้างเพราะกลัวเรียนไม่ทัน พยายามช่วยเพื่อนเท่าที่จะช่วยได้ วิธีพูดชักชวนเพื่อนเข้าเรียนคือ พูดชักชวนให้เพื่อนเชื่อก่อนเพื่อนจะได้มีเวลาเรียน มีสิทธิสอบ

เด็กไม่หนีเรียนส่วนใหญ่คิดว่า พ่อแม่ทำงานหนักเพื่อที่จะส่งเสียให้ตนเรียน ทำให้เขาต้องตั้งใจเรียน เพื่อที่จะเรียนได้เกรดเฉลี่ยสูงๆ สอบเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยดีๆ และจบออกมามีงานดีๆ ทำ และตอบแทนคุณท่าน ไม่อยากให้พ่อแม่ต้องเหนื่อย เสียใจ สงสารพ่อแม่

8. ปัจจัยทางครอบครัว มีผลต่อการหนีเรียน พ่อแม่ก็อาจทำให้นักเรียนไม่มีความสุข ขาดความเข้าใจในเรื่องต่างๆ

9. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ มีผลต่อการหนีเรียน ไม่มีเงินทำให้ไม่อยากมาโรงเรียน พ่อแม่ให้เงินมาโรงเรียนน้อย

ข้อมูลจากผู้ปกครอง

บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครอง

1. ความสัมพันธ์ผู้ปกครองกับเด็ก

- ไม่ค่อยมีเวลาดูแลเพราะต้องทำงาน และไม่ค่อยได้พูดคุยกันเท่าไร เด็กก็ดูแลทุกอย่างให้ความรัก ความอบอุ่น อยู่เสมอถามปัญหาทุกอย่าง ถ้าลูกไม่สบายใจ, พูดคุยอย่างเป็นกันเอง, เป็นที่พึ่งของลูก

2. หน้าที่การดูแลลูก

- ดูแลเรื่องเสื้อผ้าลูก การเงิน การเรียน การเล่น การกิน การนอน ให้เงินไปโรงเรียนเฉยๆ ไม่ได้ดูแลเรื่องอื่น

3. การดูแลพิเศษ เช่น ไปรับ – ส่งลูกไปโรงเรียนบ้างบางวัน, การเที่ยวกลางคืนเคยดักเตือนลูกไม่ยอมฟังจึงปล่อยตามใจ อบรมลูกบอกลูกว่าตั้งใจเรียนอย่าเล่นมาก , การใช้เงินให้ประหยัด

4. ปัญหาจากการดูแล เช่น ลูกมักบ่นว่าน่าจะออกธำให้อีกคัน เพราะที่บ้านมีรถคันเดียว เด็กไม่เชื่อฟังก็เลยตัดสินใจให้เงินไปโรงเรียนน้อยกว่าเดิม แต่ตอนหลังก็ให้เท่าเดิม บอกไม่เชื่อฟังเท่าที่ควร โกหกเอาเงินไป

บอกว่า จ่ายค่าหนังสือแต่ไม่จ่ายก็มี

5. การส่งเสริมการเรียนของลูก

ไม่ค่อยได้แนะนำเพราะเด็กไม่ค่อยสนใจการเรียน ลูกไม่ตั้งใจเรียนเท่าที่ควร อยากให้ครูช่วยสอดส่องดูแลเด็กให้มากกว่านี้ ถ้าพ่อแม่สนใจ เมื่อทางโรงเรียนทำกิจกรรม จะส่งเสริมเสมอ

ปัจจัยที่มีผลต่อการหนีเรียน

1. การคบเพื่อน

- ลูกชอบเล่นกับเพื่อนที่ไม่เรียนหนังสือ จึงทำให้ลูกเล่นเสียส่วนมาก แนะนำให้คบเพื่อนดีไม่เกเร เพื่อน ที่คบอยู่ห้องเดียวกันเวลาหนีเรียนเลยไปด้วยกัน เคยดักเตือนแล้วแต่ลูกไม่ฟัง

2. ครูมีผลต่อการหนีเรียน

- ยากให้ครูเดินไปสอนนักเรียนตามห้อง ครูหน้าจะเอาใจใส่นักเรียนให้มากกว่านี้ เพราะเคยได้ยินเด็กบ่นว่า เคยโดนครูดุว่าเข้าเรียนช้า ครูบางคนเข้าไปไม่เคยสอน มีแต่สั่งงาน หรือให้ไปค้นคว้าในห้องสมุด ถ้าเด็กเรียนเก่งก็ไม่มีปัญหา แต่ถ้าเด็กเรียนไม่เก่งก็ชอบหนีเรียน

3. วิชาที่เรียนมีผลต่อการหนีเรียน เช่น วิชาครูฝรั่ง นักเรียนบอกว่าไม่รู้เรื่อง ไม่รู้พูดอะไร อ่านไม่ออก ฟังไม่รู้เรื่อง (สื่อสารไม่รู้เรื่อง) ไม่เข้าใจเนื้อหาของการเรียน สื่อภาษาไม่เป็น

4. สุขภาพเด็กมีผลต่อการเรียน เช่น ปวดหัว ปวดท้อง ไม่สบายไม่อยากเรียน
5. สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมีผลต่อการเรียน เช่น มีป่าหลังโรงเรียน

พัชราภรณ์ อารมณัสวະ ผู้บันทึกการประชุม

สรุปการประชุม โครงการ
การศึกษารูปแบบการแก้ปัญหาเด็กหนีเรียนโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร
กิจกรรมการนำเสนองานวิจัยกับโรงเรียน
วันที่ 26 มีนาคม 2552 เวลา 9.00 น. -12.00 น.

ผอ.สัญญาติ ประธานในการเปิดงานได้กล่าวว่า ด้วยเทคโนโลยีทางตะวันตกเข้ามาประเทศไทย มีการเปลี่ยนมากมาย ซึ่งกระทบกับเราทั้งทางตรงและทางอ้อม การที่จะนำเอาวัฒนธรรมนั้นเข้ามาผสมกับสิ่งที่มีอยู่ แต่การที่ผสมผสานนั้นถ้าทำไปได้ถูกทางก็ดีแต่เอาเข้ามาแล้ว ทำแล้วมีปัญหา เช่นการแต่งกาย กางเกงขาด ใส่เดินไปเดินมา ไปวัดใส่กางเกงขาด ใส่กางเกงขาดมาโรงเรียน การรับมานั้นไม่เข้าใจ ก็ไม่ดี

ปัญหาเกิดขึ้นได้ทุกหนทุกแห่ง ตั้งแต่การทำมาหากิน เศรษฐกิจต่างๆ เช่น พวกไฮโซโนมันนี่ ไม่มีเงินแต่อยากซื้อของแพง

ปัญหาคือสิ่งที่คาดหวัง การเดินทางไปไม่ถึง การเดินเลยไปก็คือปัญหา ของไม่ดียอมมีของดีในตัวเอง ไฟร้อนอันตราย แต่ทำให้เชื่อโรคตายได้ ใช้หุงหาอาหารได้
 เรามาเรียงปัญหาว่าจะทำอะไรก่อนหลัง ให้ทำเป็นระบบอย่างเช่นโครงการเด็กหนีเรียน เกี่ยวกับอะไรบ้าง

ผู้ปกครอง เพื่อน ผอ.โรงเรียน ครูผู้สอน ส่วนใครจะกระทบมากน้อยนั้นอยู่กับสิ่งที่ต้องเดินทาง

ในการแก้ปัญหานั้น บางปัญหาต้องปล่อยให้เวลาแก้ปัญหานั้นเอง แต่ปัญหาบางอย่างปล่อยไว้ไม่ได้ ถ้าปล่อยไปยิ่งทำให้มีปัญหามากขึ้นต้องแก้ทันที

การทำวิจัยต้องนำผลงานไปใช้ นำไปปฏิบัติตามระบบ เป็นแผนภูมิ เป็นสูตรแก้ไข มีหลักฐานอ้างอิงได้

ถ้าทุกคนรู้จักหน้าที่ ทำตามหน้าที่ อะไรก็คงจะดี ไม่มีปัญหา

ัญญลักษณ์ นำเสนองานวิจัย

โครงการนี้ เริ่มจากเจ้าหน้าที่ ที่ทำงานโครงการป้องกันปัญหาเอดส์ ในโรงพยาบาล และครูอนามัย คอยเรื่องปัญหาสุขภาพ และปัญหาอื่นๆในโรงเรียน แล้วพบว่า การที่เด็กหนีเรียนทำให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา เช่น ยาเสพติด การพนัน พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ดังนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง ครู หลังจากนั้นทีม ช่วยคิดหัวข้อปัญหา เรื่อง ศึกษาสถานการณ์เด็กหนีเรียนและรูปแบบการแก้ปัญหา โดยการเก็บข้อมูลจากกลุ่ม นำข้อมูลมาคุยวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอข้อมูล ช่วยกันแก้ไขปัญหาร่วมกัน

คำว่าเด็กหนีเรียน เป็นคำถามที่ไม่ค่อยสุภาพ จึงใช้ เด็กไม่ค่อยชอบเข้าห้องเรียนแทน
 ผลการศึกษา เด็กหนีเรียนมี 3 กลุ่ม ได้แก่

1. หนีเรียนในกลุ่ม เด็กดี เรียนดี เรียนเก่ง

2. เด็กมีปัญหาในการเรียน ปัญหาครอบครัว

3. เด็กเกเร

สถานการณ์หนีเรียน 10% ของเด็กจะมีการหนีเรียน ลักษณะหนีเรียน หนีทุกวิชา หนีได้หมด ไม่ว่าวิชาจะยากหรือง่าย หนีไปกับเพื่อน แวะร้านเกมส์ ร้านคาราโอเกะ โดยการเอาเสื้อผ้ามาเปลี่ยน

- ไปกับแฟน ออกนอกโรงเรียน เล่นการพนันไปกับป้าแป๊ะ สุนัข หูรี ไปหอพัก
- มีรถมารับไปกับแฟน
- ออกจากห้องเรียนแล้ว ไปห้องประชุม ห้องว่าง วัดป่า ศาลาเอนก ร้านเกมส์ หอพัก โรง

อาหาร นอนเล่น

ปัจจัยเรื่องเงื่อนไขของการให้หนีเรียน

1. ปัญหาครอบครัวแตกแยก เลี้ยงดูด้วยเงินอย่างเดียว เงินไม่พอใช้ สื่อสารในครอบครัว พูดจาภาษาดอกไม้มันไม่ได้เลย
2. โรงเรียน นโยบายการเรียนการสอน การเดินเรียนเป็นโอกาสในการหนีเรียนมาก แต่บางคนก็เกิดขึ้น
 - ปัญหาที่ต้องเดินเรียนก็เพราะเด็กไม่เอากระเป๋ากลับบ้าน ไม่ทำการบ้าน
 - วิชาภาษาอังกฤษเรียนไม่รู้เรื่อง ครูไม่รู้เรื่องเลย จะเจอปัญหามากเลย จะเข้าเรียน 5-10 คน
3. สภาพแวดล้อมโรงเรียน เช่นวัดป่า ซึ่งเป็น ที่มีกำแพงกำบังย้อมได้
4. ร้านเกมส์ ภายนอกจะมียาเสพติดระบาด ติดเหล้า สารระเหย กัญชา
5. ร้านสะดวกซื้อ ช่วงดึกจะขายเหล้าได้มาก กลุ่มที่กินก็จะเป็นวัยรุ่น
6. กลุ่มบุคคลภายนอก ดิฉันเสพติด ติดเกมส์ ขายตัวเพศสัมพันธ์ มีเครือข่ายการขายบริการ มีทุกรุ่นตั้งแต่ ม1-ม.6 กลุ่มผู้รับบริการมีเงินเดือน นั้ดกันข้างๆ โรงเรียน จอครรถโรงพยาบาล ราคา ถ้าเป็นดีก็เด็กเรียน 1,000 บาท เด็กผมแดง 300 – 500 บาท
 - กลุ่มเด็กดี หนีเรียนเพราะไปทำการบ้าน รายงานที่ยังไม่เสร็จ เหนื่อย

วิเคราะห์การช่วยเหลือเด็กช่วยเหลือนักเรียน

1. การพัฒนาตัวเด็ก เน้นกลุ่มหนีเรียน
2. หาอาชีพเสริมเด็ก
3. กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน

ปัญหาอุปสรรคในการทำวิจัย

- ทีมมาจากหลายแหล่ง
- ทีมมีงานประจำ
- ทีมไม่อยู่ในพื้นที่

บทเรียนที่ได้

-การเลือกทีม ทีมต่างหน่วยงาน ประสานงานให้ดี ต้องมีตัวประสานทั้งสองหน่วยงาน

คุณครูสมพร เป็นผู้ติดตามนักเรียนที่หนีเรียน คอย ข้อมูลกับเด็ก เล่าเรื่องที่กระทบกับผู้ปกครอง คนสาบสูญ ภายใน 24 ชม. สูญหายอยู่ 1 ราย หายโดยไม่มีร่องรอย คิดว่าถูกล่อลวง เด็กม.3 ผู้หญิง ผู้ปกครองหาเด็กไม่เจอ ตรวจสอบแล้วไปเจอที่หมอซิด กทม. ก่อนไปขึ้นรถ กทม. เขาวง ใส่ชุด พละศึกษา เขาวงพิทยาคาร ต่อไปจะให้ใส่ชุดพลจะต้องปักชื่อไว้ทุกราย เด็กจะถูกล่อลวงหรือเด็กไปเองไม่ทราบได้ เกิดขึ้นแล้ว

- เด็กชอบรักอิสระ ใครมารักก็รักหมดขอให้ได้เงิน ทีมวิจัยเข้ามาหา เด็กเสี่ยง เด็กดี เด็กเรียน หนีเรียนได้ แต่เด็กพวกนี้ ไปไกลหูไกลตาโรงเรียน หลังคอกหมู ใครไปอยู่นั้นก็จะเจอบ่อย จำได้ เด็กเล่นโดมิโน ผมชอบคุย เล่นด้วย นั่งด้วย อยากรู้เสียเท่าไร การเล่นเกมพนัน เสีย 20 - 30 บาท ครูเข้าเล่นเพื่อหาข้อมูล เพื่ออะไร บางคนก็วิ่งหนี ขอร้องผู้ปกครองอย่าซื้อโดมิโนให้ลูกนะ เขาเอามาเล่นเกมพนัน

อาจารย์สมพร เป็นตัวแทนในการเก็บข้อมูลจากครูอาจารย์ ทุกรายวิชา มีคนหนีทุกรายวิชา ถามว่า หนีแล้วทำอะไร ครูก็บอกหัวหน้าตามไปบางคนก็เจอ ครูมีหน้าที่สอนไม่มีเวลา ไปตามคนมาเรียน บางคนไม่มาเลย มาวันแรกที่เปิดเรียนแล้วหายเลย มาโรงเรียนอยู่แต่ไม่เข้าในห้องเรียน มาตลอดปี แต่มาอยู่ที่โต๊ะปิงปอง นั่งดูโต๊ะปิงปองทั้งวัน มีคนมาบริการหาข้าวให้กินทุกวัน ไม่ได้ออกกำลังเลย ครูติดตามไปแจ้งที่ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปกครอง ไปถึงผู้ปกครอง ครูบางคน ไม่มีเวลา แต่บอกให้หัวหน้าติดตามเท่านั้น

- ถ้าลูกของท่านหนีเรียน เวลา วัน ไม่พอได้สอบ
 - ม.ต้นจะไม่มีสิทธิ์สอบมากกว่าม.ปลาย
 - การหนีเรียนเป็น การเขียนใบลา มือซ้ายเป็นพ่อ มือขวาเป็นแม่ บางคนลาตลอด ป่วยก็ลาไปเลย
 - คนที่ไม่ได้สอบ 11 ราย ดิฉัน ร. 3 ลืมสอบ ลืมตื่น ลืมวันสอบไม่รู้ว่าจะสอบวันไหน วันแก็ศูนย์แก็ร้อ ทำอย่างไร ดิฉันมีความกระตือรือร้น อยากรับ
 - บางคนหนีเหมือนกัน หนีเป็นได้สอบ ครูจะให้วิเคราะห์ให้เป็น เรามาสอบอย่าลืมสอบ
 - ฝากผู้ปกครองดูแลลูกด้วยลูกสติสั้น สติน้อย ค่อยๆเตือนลูกด้วย ผู้ปกครองคอยดูลูกเรื่องเทคโนโลยีด้วย กลัวเด็กจะหายหาไม่เจอ
 - เรียนไม่สนุก สาระภาษา หนีทุกราย แม้แต่ห้อง 1 ก็หนี เพราะหนีไปทำงานที่ห้องคอม หนีเพราะจี้เกียจ หนี 1 ครั้งจะเกิดความสุข หนีอีกครั้งที่ 2 เพราะอาจคิดว่าสนุก มีความสุข วันไหนที่ออกไปจากห้องสี่เหลี่ยมได้
 - การหนีที่เกิดประโยชน์ หนีออกไปเพราะทำงานส่งครู
- นักเรียน ภาณุวัชร บุญแสน ทีมวิจัยนักเรียน
- พื้นที่เก็บข้อมูลมีหลายพื้นที่

- ปัญหาครอบครัว ไม่ชอบครู ไปเล่นการพนัน ปั่นเปะ มีการกวาดล้างเบาบางลงบ้าง แต่มีโดมิโนมาแทน
 - มนุษย์เป็นสัตว์สังคม อยู่ด้วยกัน 2 คนขึ้นไป เกิดการขัดแย้ง มีการพนันเกิดขึ้น สถานที่ชอบไป โรงอาหาร ห้องน้ำ หอประชุม หลังอิมจันทร์ ใต้อาคาร 2 ออกไปทำอะไร ม. ต้นอยู่ในโรงเรียน ม.ปลาย จะอยู่โต๊ะสนุ๊ก เล่นเกมส์ เด็กเรียนหนีเรียน เกือบทุกคน
 - หนีเรียนได้ 5-6 คาบ เลือกหนีให้เป็น หนีให้มีสิทธิ์สอบ อยู่ในคาบนักเรียน ให้ตั้งใจเรียน การที่จะเป็นจิ๊กโก๋ ทำใส่กางเกงขาดเดินออกนอกโรงเรียน เป็นนักร้องได้
 - เหล้ามีประโยชน์ ใช้ชำระล้างศพ กินให้เกิดประโยชน์ อย่าให้เกิดโทษ การทำดีทำชั่วอยู่ที่ตัวเรา อย่าโทษเหล้า
 - ขอนไม้ที่ไร้ค่า ถ้ามีการแกะสลัก จากช่างฝีมือดีนำไปแกะสลัก อาจจะมีค่า ควรที่จะเคารพได้
 - เรียนด้วยเล่นด้วย ด้วยความเหมาะสม ให้คิดถึงจิตใจของพ่อแม่ด้วย เพราะพ่อแม่เปรียบเสมือนเทียน น้ำตาเทียนร้อนเผาไหม้ตนเอง เพื่อคนอื่นเพื่อลูก
 - ทำดีทำยาก ทำชั่วทำง่ายมาก เราจะทำชั่วไปตลอดหรือไม่
 - ทุกคน คิดว่ามนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐจริงไหม เพราะกินทุกอย่าง ที่ขวางหน้า ?
 - การโกหกพ่อแม่บาปไหม บาป บาปคือการกระทำของเรา บาปที่ไม่ได้ตั้งใจเรียน จบไปเป็นคนใช้แรงงาน ลำบาก
 - กลุ่มที่หนีกับเพื่อน ใต้อาคาร มี ทีวีช่วง 7.00 น.- 15.00น. มีคนดูตลอด หนีเรียนมาดูหนัง ไม่เรียน ครูถาม ไม่มีครูมาสอน คาบว่าง หนี 8-10 ครั้ง ไม่มีสิทธิ์สอบ หนีให้เป็นต้องทำให้มีสิทธิ์สอบ
- กรณีผู้ปกครอง - รู้สึกอย่างไรที่ลูกหนีเรียน
- ทราบไหม วิธีการแก้ปัญหาอย่างไร

ครูเปรมฤดี ตัวแทนการเก็บข้อมูลผู้ปกครอง

1. นักเรียนขาดความรับผิดชอบ ในเรื่องต่างๆ เช่นเรื่องส่วนตัว การแต่งกาย ตีนส่าย มาสาย จึงหนีไปเลย
2. นักเรียนไม่ชอบเรียน ไม่ชอบวิชาเรียน เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย 80% เข้าเรียน 20% หนีได้ บางคนขาดหนีประจำ ไม่มีสิทธิ์สอบ ถ้ารับผิดชอบก็จะถามครูว่าตนเองสามารถขาดได้เท่าไร
 - ผู้ปกครองควรสร้างความตระหนัก สร้างตารางการปฏิบัติตัวให้ลูกบ้าง คอยแนะนำในส่วนที่บ้าน ถ้าผู้ปกครองร่วมด้วยช่วยกัน ก็จะดีขึ้นเอง
 - นักเรียนควรมีความสำนึกในการใช้เทคโนโลยี
4. นักเรียนขาดความรักความอบอุ่น พ่อก็ว่า แม่ก็ว่า จะทำให้เกิดปัญหาได้ ควรมีการปรึกษาหารือตามหาสาเหตุด้วย แม้จะเป็นปัญหาอะไร ก็ควรคุยกันก่อน อย่าสรุปเอาเอง
 - ผู้ปกครองควรดูแลกระเป๋าลูกด้วย
5. การคบเพื่อนไม่ดี ทำไม่ดี ผู้ปกครองควรดูแลให้ดี

6. การคบเพื่อนต่างเพศ ไม่ได้รู้จักมาก่อน ผู้ปกครองควรต้องดูแลเด็กของเราให้ดี ผู้ปกครองควรมีส่วนรู้เห็นกับลูกด้วยคอยแนะนำ ให้สิ่งที่ดี ลูกต้องให้ลูกด้วย

วิทยากรพิเศษ คุณสมเจต จากชัยภูมิ

- การมีส่วนร่วมดีมาก มีทั้งนักเรียน ผู้ปกครอง ครูก็อยู่ด้วย คิดถึงเพลง สาวกระโปรงเหียน นักเรียนเขาวง มีที่ซ่อนตัวมาก สมัยก่อนผมไม่เคย โดดเรียน เพราะไม่มีโทรศัพท์ นัดกันไปเล่น สุนัข แต่ดีที่ตำรวจ มาจับได้ซะไปก่อน ไม่ยังงั้นคงได้ไปแชร์แล้ว และมีการช่วยเหลือเพื่อน ไปเกี่ยวข้าวลงแขก พอได้พักก็กินเหล้าขาว กินเหล้าถึงรู้ว่า กินเหล้าขาวเป็นอย่างไร อาเจียนใส่เพื่อนก็เคยแล้ว

- ผมเป็นเด็กเรียนเก่งที่สุดในโรงเรียนเกรด 4.00 ตลอด เพราะอยู่ในโรงเรียนบ้านนอก คือโรงเรียน ปทุมรัตน์ ผมเรียนปกติในห้องกลุ่มเพื่อนในห้องเขาพาไปดูหมอลำ ก็ไปกับเพื่อนได้เรียนรู้กับเพื่อน เพื่อนสูบบุหรี่แต่ไม่สูบบุหรี่กับเพื่อน เพื่อนสูบกัญชา แต่ไม่สูบบุหรี่กับเพื่อน แต่เพื่อนไปคือไปด้วย ผมจึงเป็นคนที่ยืนดี อยู่ในกลุ่มเด็กไม่ดี ผมเป็นคนดึงเพื่อนให้มาสอบ เคยผ่านชีวิตมามากมาย

- ไปเรียนระดับอุดมศึกษา เรียนวิศวะ ผมไม่รู้ว่าเป็นอย่างไร เรียนไปโดยไม่รู้ เลือกรเรียนตาม ค่านิยม เบอร์เซ็นต์ส่วนมากจะไปเรียนอาชีพแล้วออกมาทำงาน

- ผมเรียนวิศวะ ผมไปออกกำลังกายที่สวนเกษตร ผมรู้ว่าผมชอบเกษตร เมื่อผมเรียน 3 ปี ซึ่งกลับมาเรียนใหม่ไม่ได้ เพราะจะทำให้เสียเวลา จำเป็นต้องเรียนให้จบ

กรณีเขาวง - ทำวิจัยเรื่องนี้ น่าสนใจอย่างยิ่ง

คำว่าวิจัยน่าจะเข้าใจใหม่ ผู้ปกครองเข้าใจใหม่ ถามว่าเคยดูรายการ กบนอกกะลา คนคันคน เป็นการสืบหาสาเหตุต่างๆ เรียกว่า วิจัย ไม่ทำคนเดียว คนที่เกี่ยวข้องมาช่วยกันทั้งหมด

- เด็กหนีโรงเรียน หรือเด็กโดดเรียนเราได้รู้่านักเรียนคิดอย่างไร ครูคิดอย่างไร นักเรียนบอกว่า เป็นสิทธิ์ ที่หนีเรียน เช่น วิชาหนึ่งสามารถหนีเรียนได้ 20% ครูบอกว่าไม่ดีเลยที่หนีเรียน

- ผู้ปกครองจ่ายเงินให้ลูกมาโรงเรียนวันละ 20-50-100 บาท รถก็ออกให้เรียน มือถือก็ซื้อให้ผู้ปกครองหนักกับค่าใช้จ่ายต่างๆของสิ่งต่างๆนี้

ต่างคนต่างเข้าใจ กันไปเอง เช่น เด็กว่าดี ครูว่าไม่ดี

- การเบื่อเรียน เช่น คณิต ฟิสิกส์

- เด็กชอบเรียน วิชาง่าย เช่น พละ เกษตร

- เขาเรียกว่ามันเป็นทั้งระบบ

- ที่โรงเรียนเก่าผม ผู้ปกครองบอกว่า ลูกเขาเป็นเด็กดี แต่มีเด็กนำยาบ้ามาขายที่โรงเรียน เขาสารภาพออกมาว่าเสพยาบ้า พระสงฆ์มียาบ้า ลูกครูฝ่ายปกครองก็ติดยาบ้าเหมือนกัน ครูเองไม่ได้ดูแลลูกตนเอง ดูแลแต่ลูกของคนอื่น

- การมีอคติ ออกจากตัวก่อนที่ทำการวิจัย การที่เด็กหนีเรียนเป็นเรื่องที่มีมานานแล้ว

- กรณีเด็กหนีเรียน เป็นอยู่ทั่วไป หลายโรงเรียนเป็นเหมือนกัน พอมาดูการเห็นสถานการณ์ คนใดรู้บ้างว่า โรงเรียนตั้งแต่ปีไหน พ.ศ.2517

โรงเรียน วัด บ้าน อยู่ด้วยกัน ไม่ทิ้งกัน ต้องดูแลซึ่งกันและกัน ครอบครัวใหญ่ ถ้าเรามีปัญหาก็มีที่ไป ในสมัยก่อน แต่ปัจจุบันครอบครัวเล็ก ถ้ามีปัญหา ไม่มีที่ไปไปหาเพื่อน ไม่ทราบว่าจะหรือไม่

- พศ. 2464 สมัย ร.6 เกิด พรบ. การศึกษาภาคบังคับมีมาแล้ว 88 ปี

- อายุ 7-14 ปี ต้องเรียนในโรงเรียน โรงเรียนวัดก็แยกตัว มีครูสอนในโรงเรียน

เหตุการณ์สำคัญ พรบ. การศึกษา พศ.2537 ก่อนรัฐธรรมนูญ ปฏิรูปการศึกษา ระบบ การศึกษามีปัญหา คุยกันว่าปัญหาคืออะไร เด็กหนีเรียนมีปัญหา เบอร์เซนต์การจบ อุดมศึกษา ปีละ 7 แสนคน เศรษฐกิจดีขึ้นนี้แย่มาก ประเทศไทยมีคนตกงาน 2 ล้านคน แสดงว่านักเรียนที่จบมาตกงาน 90%

- โรงเรียนวัด สอนอ่านออกเขียนได้ ประกอบอาชีพได้

- โรงเรียนภาคบังคับ สอนให้เป็นเจ้าคนนายคน

แต่เด็กที่ไม่จำเป็นต้องเรียนอาชีพ ต้องเรียนภาคบังคับ วิชาที่เรียนไม่จำเป็นต้องเรียนก็เรียน วิชาที่ยากก็ต้องเรียน เรียนได้ไม่ได้ก็ต้องเรียน เรียนรู้เพิ่มขึ้นเอาอันใหม่ ทั้งของเก่า ไม่เคยโยกกันเลยไปคนละทิศ

เล่าให้ฟัง โรงเรียนตะละโส โรงเรียนได้ทำงานวิจัย เข้าไป ทำให้โรงเรียนเป็นชุมชนหลายชั้น แต่ไม่ได้ปฏิเสธของเก่าและได้นำเอาชีวิตท้องถิ่นเข้ามาเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชุมชน ตนเองมาจากไหน เกิดความภูมิใจในตนเอง

เช่น ผมเข้า กทม. ถ้ามีคนถามว่าผมเป็นใคร ผมจะบอกว่าผมเป็นคนอีสาน เพราะอายุที่เป็นลาว แต่ปัจจุบันผมภูมิใจ แล้วบอกคนได้ว่าผมเป็นลาวได้เต็มปาก เพราะภูมิใจในประวัติ ความ เป็นมาของตน

- เขาจะมีภูมิปัญญาของหมู่บ้าน คือผ้าสีเขา มีใครบ้างที่ต้องการ รักษาภูมิปัญญานี้ไว้หรือไม่

- ทุกคนต้องมีปัญหาร่วมกัน ผมคิดว่าถ้ามีการทำวิจัยช่วยกันคิดช่วยกันทำ ต้องมีทางออกที่เป็นของตนเอง เป็นแนวทางของโรงเรียนเขาเอง

- ผมขอให้กำลังใจ “มีคนบอกว่า นักเรียนเป็นโจรเสื้อขาว ริดไถ่พ่อแม่ตลอดเวลา”
พี่เลี้ยง คุณปาริชาติ คุณปรียวรรณ

ปรียวรรณ เราทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น นักเรียนช่วยพี่เก็บข้อมูล พวกเรามีศักยภาพมาก สามารถเก็บข้อมูลได้ดี เทียบกับทีมงานวิจัยที่หมู่บ้านอื่น เราต้องเรียนรู้ตนเองก่อน ทำไมจึงต้องหนีเรียน การหนีเรียนของผู้ใดกับคนใดแตกต่างกันอย่างไร ชื่นชมยินดีกับโรงเรียนเขาเอง เพราะเป็นการจุดประกายแก้ปัญหาาร่วมกัน ทั้งอาจารย์ นักเรียน เป็นการทำงานร่วมกัน ที่สำคัญมีผู้ปกครอง

มาร่วมงานด้วย แต่ทุกคนก็มีเหตุผลในตัวเอง เช่นตัวอย่าง น้องเป็ด บอกว่า ไม่ชอบน้อยถูก แทะสลัก

- มีปัจจัยหลายอย่างร่วมกัน หลายคนจะพูดถึง สำนักต่างๆ ในการช่วยกันดูแลตนเอง ถ้าอยากรู้ว่า สังคมของเขาวง 20-30 ปีข้างหน้า อยู่อย่างไร ให้ดูตัวนักเรียนเอง นี่ละเพราะอนาคตคือเราเอง
 - หมอเรียง พูดถึงข้อมูลถ้าเกี่ยวกับเด็ก จะเป็นเรื่องของการเรียนรู้ การสร้างสำนึก การแก้ปัญหาต้องไปทำอย่างไรเราจะสร้างสำนึก ถ้าเราจะทำแผนอะไร เราต้องช่วยกัน ทำให้เด็กมีสำนึก
 - ในการจัดกลาขบวนการ
 - เด็กไม่ยอมเรียน เมื่อการเดินเรียน ปัจจุบันเราใช้ตัวเด็กเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ อาจจะมีการจัดการศึกษากับเด็ก เช่น
 - อาจจะนำเด็กออกมาเรียนในป่าโดยเอาป่าเป็นห้องเรียน
 - การใช้ชีวิต เช่น การเก็บเห็ดในป่า
 - สามารถนำวิชาต่างๆ ลงในสถานที่นี้ได้ โดยการถามเด็กว่าต้องการไหม
 - เคยถามเด็กไหมว่าเขาอยากเรียนที่ไหน “อยากเรียนที่ทุ่งนา” ซึ่งมีหลายพื้นที่ ทุ่งนาเป็นห้องเรียนด้วย
 - น้ำ เรียนเรื่องสัตว์ในน้ำ เรียนวิทยาศาสตร์ตรงนั้นได้
 - นักเรียนจังหวัดน่าน สามารถนำพันธุ์ข้าวในนามาเรียนรู้ได้
 - การวิจัยเพื่อท้องถิ่นสามารถทดลองกันได้ถึงทำคุยกันทำแผนดำเนินการต่อไปได้
 - การแก้ปัญหาคือใช้หลายๆวิธีแก้ หลายคนพูดถึงทำอย่างไร ถึงจะทำให้เด็กสำนึกดี
- ปรียววรรณ - ข้อเสนอแนะ

ประเด็นหลัก ทำอย่างไรให้คุณภาพชีวิตนักเรียน ดีขึ้น ทำอย่างไรทำให้เด็กเป็นเด็กดี ตั้งใจเรียน มีความสุขอยู่ในสังคม ผู้ไท

- ขบวนการทำงานวิจัยในวันนี้ เราทำไปได้ครอบคลุม หรือยัง
- การทำงานวิจัยของเราในการเก็บข้อมูล ยากมาก การที่ครูก็คืออย่างไร เด็กคิดอย่างไร ผู้ปกครองคิดอย่างไร

สรุป จริงๆแล้วปัญหาเด็กหนีเรียน เป็นปัญหาเล็กๆถ้าเทียบกับภูเขา เราเห็นแต่ส่วนที่พ่นขึ้นมา ซึ่งภายใต้สิ่งที่เราเห็น ยังมีปัญหาอื่นๆ อีกมากมาย เช่น

- เด็กขาดบริการ เป็นปัญหาใหญ่มาก
- ยาเสพติด
- ปัญหาครอบครัว
- ปัญหาเศรษฐกิจ ฐานะเด็ก ไม่สามารถเป็นตัวเอื้อให้เด็ก
- การเดินเรียนทำให้เด็กแหวะพักไม่ไปเรียน หลายอย่างเป็นส่วนใหญ่ออกมาจมน้ำ การทำต่อไปมันถึงตัวนี้ใหม่

- เด็กนักเรียนเองเป็นตัวหลักในการขับเคลื่อน เพื่อนช่วยเพื่อนจริงหรือไม่ ครูเห็นปัญหาแล้วครูจะช่วยเหลือได้อย่างไร

- ปัญหาพวกนั้น การหนีเรียน 20% ของการเรียนไม่ได้บอกว่าดีหรือเลว ถือว่าเป็นการสะท้อนปัญหา แต่ยังไม่ได้ดึงปัญหาต่างๆ ทั้งหมดขึ้นมาแก้ไข

- ผลของการทำวิจัย สามารถทำให้ เปิด เป็นวิทยากรให้เพื่อนได้ สามารถนำผู้อื่นได้ เป็นตัวอย่างให้เพื่อนได้

โรงเรียนดึง ศักยภาพ ของเด็กออกมาใช้ได้อย่างไร ถ้าเรารักตัวเรา รักครอบครัว เราสามารถทำให้ดีขึ้นได้

เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

- ท่านกำนัน พ่อแม่อาจไม่รู้ที่เด็กมาโรงเรียนดีไม่ดี มาถึงโรงเรียน เข้าเรียนใหม่ไม่รู้ ทางที่ดี อยากให้ทางโรงเรียนส่งต่อจากโรงเรียนถึงบ้านด้วยทุกสัปดาห์
 - สมัยนั้นผมเป็นหัวหน้าห้อง ขวนเพื่อนหนีเรียน เพื่อนบอกว่า ใครไม่หนี “กระจอก” คำนี้ทำให้เสียเปรียบมาก ต้องแสดงให้เขาดู
 - เขาบอกว่า การที่เราทำตอนนี้จะส่งผลต่ออนาคตของเราเองพอโตมานั่นละถึงได้รู้ว่าอะไรดีไม่ดี แต่มันก็สายไปแล้ว
 - ขอให้ลูกคิดเห็นด้วยพ่อแม่หาเงินลำบาก ตั้งใจเรียนให้มากๆ ด้วย
 - ฝากๆ ไว้ ตั้งใจเรียนให้คิดเห็นพ่อแม่หาเงินลำบากตั้งใจเรียนเก่งๆ ให้เป็นเจ้าคนนายคน
- ประธานนักเรียน อภิวัฒน์ ภูดี ข้อเสนอแนะ

- ส่วนมากนักเรียนหนีเรียนไปด้วยกัน สาเหตุจากการคบเพื่อน เช่นคบเพื่อน ขวนไปเล่นสนุกเกอร์ ส่วนมากไปเล่นก็จะไปเล่นด้วย เด็กๆจะฟังเพื่อนมากกว่าผู้ปกครอง

- ผมคิดว่า อยู่ที่ตัวเอง คบเพื่อนดีๆจะได้เรียนจบ

- หลายคนบอกพ่อแม่ว่ามาแก้ ร. แต่ไม่ได้มาแก้ มานั่งดูทีวี ไม่ได้มาแก้ เรียนไม่จบ ไม่มีงานทำ ถ้าพ่อแม่มีนามากก็คงดี มีงานทำอยู่แต่ถ้าไม่มีนาก็ตกงาน ไม่มีรายได้ ผมขอเป็นเด็กดี เด็กเรียนจะได้ดีในอนาคต

รองฐานัน “พ่อแม่รักลูกเท่าดวงจิต ครูรักศิษย์เท่าดวงใจ” พ่อแม่ดูแลเราเป็นพิเศษ

ระบบดูแลนักเรียน เป็นนโยบายให้นักเรียนดูแล ช่วยเหลือนักเรียนแต่ก่อน นักเรียนทำผิดให้ท้ายนักเรียน พักการเรียน แต่ปัจจุบัน มีนโยบายให้ดูแล โครงการนี้ทำมา 2 ปี ทำอย่างไรจะได้ดูแลนักเรียนให้เรียนอย่างมีความสุข

- การนับเวลาเรียนของโรงเรียนมีจุดประสงค์ 2 อย่าง

1. มาศึกษาหาความรู้ให้ครบจบหลักสูตร เวลาเรียน 80% ส่วน 20% ที่เหลือ เพื่อนนักเรียนป่วย นักเรียนต้องลา 20% ไม่ใช่มีไว้หนีเรียน อย่าเข้าใจผิด เวลาเรียนต้องครบ 80% ไม่ว่าจะเป็นกรณีใดๆ สิทธิสอบนักเรียนต้องทำตามขบวนการนี้

2. โรงเรียนจะต้องอบรมให้เป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม คุณธรรมมี 5 อย่าง อยากให้

1. มีความซื่อสัตย์สุจริต
2. มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่
3. ต้องปฏิบัติตามกฎวินัยของโรงเรียน
4. ห่างไกลยาเสพติดทุกชนิด
5. เศรษฐกิจพอเพียง

นี่คือการบริหารในโรงเรียน นักเรียนที่มาฟังในวันนี้ถือว่า มาเป็นกระจุกสะท้อนในโรงเรียน ข้อมูลจะได้จาก นักเรียน ครูผู้สอน ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง ถ้าไม่ให้นักหนา จะไม่มีหนังสือถึง ถ้าให้นักหนาก็จะส่งหนังสือให้ตามที่อยู่ แต่บางครั้งไม่ถึง คงจะเป็นที่อยู่ไม่ถูกต้อง

โรงเรียน จะหาวิธีการหลายวิธีการเพื่อช่วยเหลือเด็กเสมอ ปีนี้ก็จะมีการอบรม จริยธรรม ก่อนที่จะเข้ามาเรียน ม.4 มีกิจกรรม บวช ถือ ศีล 8 ที่วัดก่อนเข้าเรียน

ครูจะเดินสายกลาง พบกันครึ่งทาง ทำให้เราเรียนอย่างมีความสุข มีเรื่องอะไรให้ไปหาที่ปรึกษา หรือกับผู้ปกครอง

ประชุมหลังการทำเวที

สรุป

- ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
 - ไม่มีการประเมิณก่อนหลัง
 - การนำเสนอ ทำได้ นักเรียนดี ผู้ปกครองดีมาก ผู้เข้าวิจัยดี
- อยากให้ผู้เสนอได้แสดงความคิดเห็นต่างๆเช่น
- ทุกท่านอธิบายได้ดีมาก ถ้าจะให้เป็นผลงานจริงๆ ต้องครบ 5 บท แต่ค่าต่างๆก่อนหลังวิจัยเป็นอย่างไร ถ้าเป็นตัวเลขได้ดีมาก
 - ดี เพราะได้รู้ว่าผู้ปกครองหนีเรียนเป็นอย่างไร แต่ผู้ทีมานี้ผู้ปกครองลูกดี แต่ผู้ปกครองที่ไม่ได้มาร่วมเป็นคนที่ถูกหนีเรียน แต่พ่อแม่ยอมรับไม่ได้ ไม่กล้ามาเพราะกลัวรับลูกตัวเองไม่ได้
 - การทำวิจัยได้ต่อเวลา ในชุด 3 เดือนสุดท้ายยังไม่ได้รับการอนุมัติ เราต้องมีแผนทำต่อ มีรูปแบบการดำเนินงานหรือยัง รูปแบบอะไร ควรบรรจุลง ต่อไปคิดที่จะทำอะไรต่อ ควรจะคิดโครงการต่อ โครงการ 1 ปีต่อไปเลย โครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น จะเป็นเชิงพรรณนา จะใช้เชิงปริมาณร่วมกันได้ ลงสู่การปฏิบัติการ ทดสอบ เจะจงกลุ่มเป้าหมาย
 - จากการทำงานเป็นทีมต้องเสียสละเวลา ทีมต้องเข้าร่วมมากกว่านี้ การประชุมก็ต้องการให้มีทุกคนมีส่วนร่วม
 - โครงการต่อไปปรับสมัครทีมด้วยความสมัครใจ อยากให้ทำต่อ
 - เพื่อให้เป็นรูปร่างออกเป็น จริงเป็นตัวจริง

- ทีมต้องทำด้วยใจ

กิจกรรมที่เหลือ กิจกรรมเชื่อมโยงถึงโครงการต่อเนื่อง กำลังออกแบบต้องไปศึกษาข้อมูลต่าง
โรงเรียน (ศึกษาดูงาน)

อาจารย์สมพร ผมว่าคิณะทำวิจัยเพราะผมทำงานปกครองมาหลายปี ยังไม่เคยได้รวบรวมและ
ศึกษาอย่างจริงจังเหมือนครั้งนี้ แต่ผมไม่รู้เลยว่าได้ทำโครงการนี้ ผมไม่มีข้อมูลอยู่เลย

โครงการนี้ทำให้ผมรู้ แต่ไม่ทราบว่าผมเข้ามาได้อย่างไร ควรบอกทีมงานด้วยผู้ที่เข้ามาทำงาน
วิจัยด้วยถ้าจะทำโครงการใหม่ ต้องถามคนทำด้วย

นักเรียน ถ้าทำจะเอาทีมมาเพิ่ม จะพร้อมที่ ม.4-ม.6 เพื่อให้น้องทำต่อ

พี่ป้อม อยากให้ทำต่อ ทำให้เสร็จโครงการ เม.ย. 52 หลังสงกรานต์ เลือกสถานที่ดูงาน

ไปศึกษาดูงานที่

- อุดร กิจกรรม เพื่อนช่วยเพื่อน
- หนองบัวลำภู การแก้ปัญหา เหล้า บุหรี่ ดีกัน
- สุราษฎร์ธานี โครงการโรงเรียนนอกชายคา เด็กมัธยม

คุณอรุณญา แคล้วคล่อง ผู้บันทึก

แบบสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เข้าเรียน (ถามนักเรียน)

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้เป็นการเก็บข้อมูลเบื้องต้นเพื่อพัฒนานักเรียนและโรงเรียน ขอให้ตอบตรงตามความจริงมากที่สุด

1. ข้อมูลทั่วไป

เพศ.....อายุ.....ปี. ระดับการศึกษา.....

2. ข้อมูลพื้นฐานครอบครัว

2.1 ขณะนี้อาศัยอยู่กับใคร

2.2 ฐานะทางครอบครัว (มีรายได้ต่อเดือน/ไม่มีรายได้).....

2.3 อาชีพของครอบครัว (พ่อ แม่ ผู้ปกครอง).....

2.4 สถานะภานของครอบครัว (พ่อแม่อยู่ด้วยกัน อยู่ร้าง อื่นๆ).....

2.5 ครอบครัวมีคนเจ็บป่วย (ใคร).นักเรียนมีบทบาทดูแลอย่างไร.....

.....

3. พฤติกรรมที่ไม่เข้าเรียน

3.1 พฤติกรรมในโรงเรียน

- หนีเรียนแล้วไปไหน (แหล่ง / สถานที่ที่ไป).....

- ไปกับใคร (การคบเพื่อน).....

- ไปทำอะไร (ลักษณะกิจกรรม).....

3.2 พฤติกรรมในครอบครัว

- ชอบทำงานบ้านหรือไม่ ถ้าไม่ชอบอยากทำอะไร.....

.....

3.3 พฤติกรรมการคบเพื่อน ชอบเพื่อนแบบไหน เพราะอะไร.....

.....

3.4 พฤติกรรมต่อการเรียนการสอนในโรงเรียน(ชอบการเรียนการสอนแบบไหน ชอบ / ไม่ชอบวิชาอะไร) เพราะอะไร.....

.....

3.5 กิจกรรมที่สนใจเป็นพิเศษ (ชอบทำอะไร อยู่ หรือทำได้ทน).....

3.6 พฤติกรรมต่อการแก้ปัญหา

เวลามีปัญหาเรื่องเรียนทำอย่างไร.....

.....

เวลามีปัญหาครอบครัวทำอย่างไร.....

.....

เวลามีปัญหาส่วนตัวทำอย่างไร (เช่นความรัก โรคประจำตัว อื่นๆ).....

.....

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการไม่เข้าเรียนของนักเรียน

4.1 ปัจจัยในโรงเรียน

- การจัดการเรียนการสอนมีผลต่อการไม่เข้าเรียนหรือไม่ อย่างไร.....

.....

- ครูมีผลต่อการไม่เข้าเรียนหรือไม่..... อย่างไร.....

.....

- วิชาที่เรียนมีผลต่อการไม่เข้าเรียนหรือไม่..... อย่างไร.....

.....

- สภาพแวดล้อมในโรงเรียนมีผลต่อการไม่เข้าเรียนหรือไม่.....อย่างไร.....

-

- เพื่อนมีผลต่อการไม่เข้าเรียนหรือไม่..... อย่างไร.....

4.2 ปัจจัยในครอบครัวมีผลต่อการไม่เข้าเรียนอย่างไร

.....

4.3 ปัจจัยทางสังคมมีผลต่อการไม่เข้าเรียนอย่างไร (เช่น โรงเรียนใกล้แหล่งบริการ เช่น ร้าน เน็ต ในพื้นที่มียาเสพติด สถานที่ท่องเที่ยว).....

.....

4.4.ปัจจัยการเมืองมีผลต่อการไม่เข้าเรียนอย่างไร.....

4.5. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจมีผลต่อการไม่เข้าเรียนอย่างไร.....

.....

5. ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการลดปัญหาการไม่เข้าเรียนของตน

(ถ้าไม่เคยหนีเรียนตอบเฉพาะข้อ 5.4)

5.1 ทำไมจึงไม่เข้าเรียน.....

.....

5.2 พ่อแม่/ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับการหนีเรียนของเรอย่างไร (เราบอกเอง...เพราะอะไร โรงเรียนมีจดหมายบอก พ่อแม่/ผู้ปกครองสืบรู้เอง).....

.....

5.3 รู้แล้วพ่อแม่/ผู้ปกครองทำอย่างไร.....

.....

5.4 คิดอย่างไรกับเพื่อนที่หนีเรียน

แบบสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เข้าเรียน (ถามบุคคลภายนอก)

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้เป็นการเก็บข้อมูลเบื้องต้นเพื่อพัฒนานักเรียนและโรงเรียน ขอให้ตอบตรงตามความจริงมากที่สุด

1. ข้อมูลทั่วไป

เพศ.....อายุ.....ปี. ระดับการศึกษา.....อาชีพ.....

2. ท่านทำงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนหรือไม่ อย่างไร.....

.....
.....

3. ท่านพบปัญหาอะไรบ้างเกี่ยวกับนักเรียน.....

.....
.....
.....

4. การแก้ปัญหาของนักเรียนเป็นอย่างไร

.....
.....

4. ท่านคิดอย่างไรกับเด็กหนีเรียน.....

.....
.....

5. วิธีแก้ปัญหาเด็กหนีเรียน.....

.....
.....

6. หากท่านเป็นผู้ปกครองท่านจะแก้ปัญหาเด็กหนีเรียนอย่างไร.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....

แบบสัมภาษณ์ครู : โครงการการศึกษารูปแบบการแก้ปัญหาเด็กหนีเรียน

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้เป็นการเก็บข้อมูลเบื้องต้นเพื่อพัฒนานักเรียนและ

โรงเรียน ขอให้ตอบตรงตามความจริงมากที่สุด

1. เพศ () ชาย () หญิง

2. ระดับการศึกษา () ประถมศึกษา () ศึกษามัธยมศึกษา () วิทยาลัย

3. ท่านสอนวิชาอะไร

() คณิตศาสตร์ () วิทยาศาสตร์ () ภาษาไทย () ภาษาอังกฤษ () ชีววิทยา () ฟิสิกส์

สังคม

() พลศึกษา () สังคมศึกษา () คอมพิวเตอร์ () ศิลปะ () เกษตร () อื่นๆ

ระบุ.....

1. ระดับชั้นที่ท่านสอน () ม.ต้น () ม.ปลาย

2. มีนักเรียนเคยหนีเรียนในวิชาที่ท่านสอนหรือไม่ () เคย () ไม่เคย

3. ถ้าเคยมีนักเรียนหนีเรียนในวิชาของท่าน ท่านมีวิธีดูแลนักเรียนอย่างไร

() ติดตามเป็นรายบุคคล () ติดตามเป็นรายกลุ่ม

4. ท่านให้การดูแล แนะนำนักเรียนที่หนีเรียนอย่างใกล้ชิดเพียงใด () มาก () ปานกลาง () น้อย

5. ท่านเคยลงโทษนักเรียนที่หนีเรียนในวิชาของท่านด้วยวิธีใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() ตักเตือน () แจ้งผู้ปกครอง () แจ้งฝ่ายปกครอง () หักคะแนน

6. นอกจากลงโทษแล้ว ท่านเคยสอบถามถึงสภาพครอบครัวและสอบถามปัญหาที่เป็นสาเหตุให้นักเรียนหนีเรียนหรือไม่ () เคย () ไม่เคย

ถ้าท่านรู้สภาพปัญหาของนักเรียนแล้ว ท่านมีวิธี แก้ปัญหา อย่างไร

แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมที่ไม่เข้าเรียนกลุ่มผู้ปกครอง (เด็กหนีเรียน)

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้เป็นการเก็บข้อมูลเบื้องต้นเพื่อพัฒนานักเรียนและโรงเรียน ขอให้ตอบตรงตามความจริงมากที่สุด

1. บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครอง

1.1 ความสัมพันธ์กับเด็กเป็นอย่างไร

1.2 เรื่องที่ต้องดูแลเป็นพิเศษมีอะไรบ้าง ดูแลอย่างไร

.....

1.3 ปัญหาจากการดูแล เป็นอย่างไร มีวิธีแก้ไข อย่างไร

.....

1.4 การส่งเสริมการเรียนรู้ของลูก ทำอย่างไร

.....

1.5 ปัญหาจากการส่งเสริมการเรียนรู้ของลูกมีอะไรบ้าง แก้ไข อย่างไร

.....

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการหนีเรียน

2.1 การคบเพื่อนมีผลต่อการหนีเรียนหรือไม่ มีวิธีแก้ อย่างไร

.....

2.2 ครูผู้สอนมีผลต่อการหนีเรียนอย่างไร มีวิธีแก้ไข

.....

2.3 วิชาเรียนมีผลต่อการหนีเรียนอย่างไร

2.4 สุขภาพเด็กมีผลต่อการหนีเรียนหรือไม่ วิธีแก้ไขอย่างไร

.....

2.5 สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนมีผลต่อการหนีเรียนอย่างไร

.....

2.6 สิ่งแวดล้อมภายนอกโรงเรียนมีผลต่อการหนีเรียนอย่างไร

.....

3. การรับรู้ต่อการหนีเรียนของลูก

3.1 รู้ได้อย่างไรว่าลูกหนีเรียน

3.2 ทำอย่างไรเมื่อรู้ว่าลูกหนีเรียน

.....

3.3 วิธีการจัดการกับปัญหาลูกหนีเรียน ท่านทำอย่างไร ใครมีส่วนช่วยในการแก้ปัญหา ..

.....

.....

ประวัติที่ปรึกษาโครงการ

1. นายแพทย์อภิชัย ลิมนนท์ เกิดวันที่ 22 มกราคม 2514 ปัจจุบัน อายุ 37 ปี
ที่อยู่ โรงพยาบาลเขาวง อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46110
เบอร์โทรศัพท์ 043-859059 ต่อ 1200

ประวัติการศึกษา

- แพทย์ศาสตรบัณฑิต คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2536

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลเขาวง

ประวัติการวิจัย

การดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะโปตัสเซียมต่ำ

2. นายสัญญาติ ตาลชัย เกิดวันที่ 7 เมษายน 2499 ปัจจุบัน อายุ 52 ปี
ที่อยู่ ที่มามารถติดต่อดี 221 ม.2 ต.คุ้มเก่า อ. เขาวง จ. กาฬสินธุ์ 46160
โทร 043 – 859075

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร

ประวัติการศึกษา

- การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ประวัติการวิจัย

-

3.นายวรารุณ วงศ์ธิเบศร์ เกิดวันที่ 16 มิถุนายน 2488 ปัจจุบัน อายุ 62 ปี
ที่อยู่เทศบาลตำบลกุตุสุม ม. 16 ต.คุ้มเก่า อ.เขาวง จ.กาฬสินธุ์
การศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา
ตำแหน่ง นายกเทศมนตรีกุตุสุม
โทรศัพท์ 081-7081038

ประวัติทีมวิจัย

1. นายฐานันท์ พิมพ์สิน เกิดวันที่ 31 กรกฎาคม 2501 ปัจจุบันอายุ 50 ปี
ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ 21 หมู่ 16 ตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46160
ประวัติการศึกษา

- ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

ประสบการณ์การทำงาน

- รองผู้อำนวยการโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร

ประสบการณ์งานวิจัย

-

2. นางบรรจงศรี พิมพ์สิน เกิดวันที่ 19 เมษายน 2499 ปัจจุบันอายุ 52 ปี
 ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ 21 หมู่ 16 ตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46160
 ประวัติการศึกษา ครุศาสตร์บัณฑิต คหกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
 ประสบการณ์การทำงาน
 - ครู คศ.2 หมวดการอาชีพ
 - ครูฝ่ายปกครอง
 ประสบการณ์งานวิจัย

-

3. นางสุชีรา กันอุปัทว์ เกิดวันที่ 5 ตุลาคม 2502 ปัจจุบันอายุ 49 ปี
 ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ 215 หมู่ 10 ตำบลกุดชุมคุ่มใหม่ อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์
 ประวัติการศึกษา
 - ครุศาสตร์บัณฑิตภาษาไทย วิทยาลัยครูสกลนคร
 ประสบการณ์การทำงาน
 - ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ หมวดภาษาไทย
 - หัวหน้างานอนามัยโรงเรียน
 ประสบการณ์งานวิจัย

-

4. นายสมพร เพชรชู เกิดวันที่ 12 กรกฎาคม 2497 ปัจจุบันอายุ 54 ปี
 ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ 171/1 หมู่ 4 ตำบลคุ้มใหม่ อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์
 ประวัติการศึกษา
 - ศิลปศาสตรบัณฑิตการพัฒนาชุมชน วิทยาลัยครู สกลนคร
 ประสบการณ์การทำงาน
 - หมวดศิลปะ ครู กศ. 2
 - ฝ่ายปกครอง
 ประสบการณ์งานวิจัย

-

5. นางพัชรภรณ์ อารมณ์สวะ เกิดวันที่ 12 มกราคม 2521 ปัจจุบันอายุ 30 ปี
 ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ 211 หมู่ 15 ตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46160
 ประวัติการศึกษา
 - ศิลปศาสตรบัณฑิต แขนงบัญชี
 ประสบการณ์การทำงาน

- งานการเงินและบัญชี โรงพยาบาลเขาวง
ประสบการณ์งานวิจัย

-

6. นางรัชฎญลักษณ์ ไชยสุข มุลเลอร์ เกิดวันที่ 3 มีนาคม 2512 ปัจจุบันอายุ 39 ปี
ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ 2 หมู่ 1 ตำบลนาโก อำเภอภูผามาศ จังหวัดกาฬสินธุ์ 46160
ประวัติการศึกษา

- ประกาศนียบัตรพยาบาลและผดุงครรภ์ระดับต้น วิทยาลัยพยาบาลอุดรธานี
- พยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วิทยาศาสตร์บัณฑิต (สุขศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประสบการณ์การทำงาน

- พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ งานผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลเขาวง
- รับผิดชอบงานดูแลผู้ติดเชื้อ และผู้ป่วย HIV โรงพยาบาลเขาวง

ประสบการณ์งานวิจัย

- โครงการหมอเหยา: วิธีการดูแลสุขภาพของชาวผู้ไท

7. น.ส.ชุตติกาญจน์ วาริขันธุ์ เกิดวันที่ 19 กรกฎาคม 2512 ปัจจุบันอายุ 39 ปี
ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ 105 หมู่ 4 ตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46160
โทรศัพท์ 087-2283886

ประวัติการศึกษา

- ครุศาสตรบัณฑิต วิทยาศาสตร์ทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประสบการณ์การทำงาน

- ครูสอนหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ โรงเรียนเขาวงพิทยาคาร
- ครูฝ่ายปกครอง

ประสบการณ์งานวิจัย

-

8. นางศรีสุดา เศษฤทธิ์ เกิดวันที่ 26 มิถุนายน 2506 ปัจจุบันอายุ 45 ปี
ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ 249 หมู่ 16 ตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46160
โทรศัพท์ 043-859059

ประวัติการศึกษา

- พยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ประกาศนียบัตรการพยาบาลผู้ป่วยจิตเวช โรงพยาบาลสวนปรุง เชียงใหม่

- ประกาศนียบัตรหลักสูตรพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว

ประสบการณ์การทำงาน

- หัวหน้างานผู้ป่วยใน โรงพยาบาลเขาวง

- พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ หัวหน้างานผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลเขาวง

ประสบการณ์งานวิจัย

- การดูแลผู้ป่วยเบาหวาน ในโรงพยาบาลเขาวง

9. นายภาณุวัชร บุญแสน เกิดวันที่ 16 พฤศจิกายน 2534 ปัจจุบันอายุ 17 ปี

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ 28 หมู่ 9 ตำบลหนองฝือ อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46160

โทรศัพท์ -

ประวัติการศึกษา

- กำลังเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนเขาวงพิทยาคาร

ประสบการณ์การทำงาน

-

ประสบการณ์งานวิจัย

-

10. นางปัญญา อัยวรรณ เกิดวันที่ 22 สิงหาคม 252 ปัจจุบันอายุ 49 ปี

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ 62 หมู่ 6 ตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46160

โทรศัพท์ 089-9741127

ประวัติการศึกษา

- ชั้น ม.ศ. 5 โรงเรียนคณาวิสัย

ประสบการณ์การทำงาน

- อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

ประสบการณ์งานวิจัย

-

11. นางมาลาศรี วิเศษดี เกิดวันที่ 19 มกราคม 2508 ปัจจุบันอายุ 43 ปี

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ 28 หมู่ 16 ตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46160

โทรศัพท์ 085-7444935

ประวัติการศึกษา

- ครุศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกสังคมศึกษา วิทยาลัยครูพระนคร

ประสบการณ์การทำงาน

- ครู คศ.2

- ครูฝ่ายปกครอง

ประสบการณ์งานวิจัย

-

12. นายวัฒนา คะโยธา. เกิดวันที่ 2 ธันวาคม 2501 ปัจจุบันอายุ 50 ปี

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ 1/1 หมู่ 5 ตำบลสระพังทอง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ 46160

โทรศัพท์ 085-7444935

ประวัติการศึกษา

- ศึกษาศาสตรบัณฑิต บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ประสบการณ์การทำงาน

- ครู คศ.2

- ครูหมวดภาษาอังกฤษ

- ผู้กำกับนักวิชาการทหาร

ประสบการณ์งานวิจัย

-

13. นางเพ็ญศรี ทองทวี เกิดวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2509 ปัจจุบันอายุ 42 ปี

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ 129/2 หมู่ 9 ตำบลคุ้มเก่า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ 46160

โทรศัพท์ 0801828072

ประวัติการศึกษา จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ประสบการณ์การทำงาน

- แม่บ้าน

ประสบการณ์งานวิจัย

-

14. นายณัฐพล วรสาร เกิดวันที่ 13 มกราคม 2533 ปัจจุบันอายุ 18 ปี

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ บ้านส้มป่อย ตำบลสระพังทอง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ 46160

โทรศัพท์ -

ประวัติการศึกษา กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเขาวงพิทยาคาร

ประสบการณ์การทำงาน

-

ประสบการณ์งานวิจัย -

15. นางเปรมฤดี เรืองชัย เกิด 3 มกราคม 2515

ที่อยู่ โรงเรียนเขาวงพิทยาคาร อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46160

ประวัติการศึกษา

- ปริญญาตรี ภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยสกลนคร
- ปริญญาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ปี52

ประสบการณ์การทำงาน

- การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

โทรศัพท์ 0810591529

บรรณานุกรม

- กันทิมา ลีจันทิก. (10 มิย. 2552) บทความทางเว็บไซต์ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) www.thaihealth.or.th
- ฐานัน พิมพ์สินธุ์. (2550) การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ถวายแด่ในหลวง 80 พรรษา ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนเขาวงพิทยาคาร อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2549-2550 เอกสารผลงานวิชาการ ประกอบการขอแต่งตั้งให้มีหรือเลื่อนเป็นวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งรองผู้อำนวยการโรงเรียน ระดับ คศ 3.
- พนม เกตุมาน. พัฒนาการวัยรุ่น บทความทางเว็บไซต์ www.psyclin.co.th/new_page_56.htm
- ภวิทย์ จันตาธรรม. (08 ต.ค. 2544) วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี www.wikipedia.org